

UCHWAŁA NR XXXII/426/17

RADY MIASTA PIOTRKOWA TRYBUNALSKIEGO

z dnia 25 stycznia 2017 roku

w sprawie zmiany uchwały przyjmującej *Program Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku*

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016 poz. 446, zm. poz. 1579) Rada Miasta Piotrkowa Trybunalskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Program Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego Nr XXVII/361/16 z dnia 26 października 2016 roku w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku otrzymuje brzmienie nadane załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA**

Marian Błaszczński

PROGRAM REWITALIZACJI dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA**

Marian Błaszczyński

NON SOLUM MUROS ET VIAS URBEM FACIUNT,
SED CIVESQUE ET EORUM SOMNIA.

*(Nie tylko mury i ulice tworzą miasto,
lecz także mieszkańcy i ich marzenia)*

Św. Augustyn, „De Civitate Dei”

SPIS TREŚCI

1	Wprowadzenie do programu	5
1.1	Wnioski z dotychczasowej realizacji procesów rewitalizacyjnych w Piotrkowie.....	6
1.2	Definicje podstawowych pojęć	8
1.3	Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	10
1.3.1	Zgodność ze <i>Strategią Rozwoju Miasta</i>	10
1.3.2	Zgodność ze <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego</i>	11
1.3.3	Zgodność ze <i>Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych</i>	12
1.3.4	Zgodność z <i>Programem Ochrony Środowiska</i>	12
1.3.5	Zgodność z <i>Gminnym programem opieki nad zabytkami</i>	12
1.3.6	Zgodność z <i>Wieloletnim Programem Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta</i>	13
1.3.7	<i>Spójność z dokumentami – podsumowanie</i>	13
2	Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji	14
2.1	Wprowadzenie	14
2.1.1	<i>Przyjęty cel diagnozy w części dotyczącej wyznaczenia obszaru rewitalizacji</i>	14
2.1.2	<i>Przyjęta struktura diagnozy w części dotyczącej wyznaczenia obszaru rewitalizacji</i>	14
2.1.3	<i>Przyjęta metodyka delimitacji</i>	15
2.1.4	<i>Tło demograficzne – zmiany liczby ludności w jednostkach</i>	20
2.2	Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych.....	21
2.2.1	<i>Problemy bezrobocia na terenie miasta – rozkład terytorialny zjawiska</i>	21
2.2.2	<i>Problemy ubóstwa – rozkład terytorialny na terenie miasta</i>	26
2.2.3	<i>Problemy z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego</i>	36
2.2.4	<i>Problemy niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego</i>	41
2.2.5	<i>Problemy niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym</i>	46
2.2.6	<i>Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych</i>	49
2.3	Współwystępowanie negatywnych zjawisk innych, niż społeczne	50
2.3.1	<i>Negatywne zjawiska gospodarcze</i>	50
2.3.2	<i>Negatywne zjawiska środowiskowe</i>	52
2.3.3	<i>Negatywne zjawiska funkcjonalno-przestrzenne</i>	54
2.3.4	<i>Negatywne zjawiska techniczne</i>	57
2.4	Wyznaczenie obszarów: zdegradowanego i rewitalizacji	60
2.4.1	<i>Obszar zdegradowany – szczególna koncentracja zjawisk kryzysowych</i>	60
2.4.2	<i>Obszar rewitalizacji</i>	61
3	Pogłębiona diagnoza zjawisk kryzysowych, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w obszarze rewitalizacji	63
3.1	Sfera społeczna	63
3.2	Sfera gospodarcza	68
3.3	Sfera ekologiczna.....	73
3.4	Sfera funkcjonalno-przestrzenna	74
3.5	Sfera techniczna	76
3.6	Podsumowanie	80
4	Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	82
5	Cele rewitalizacji – kierunki działań	84

6	Podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne	85
7	Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	95
8	Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami	97
9	Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	103
10	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy w proces rewitalizacji	106
11	System wdrażania programu rewitalizacji	109
12	System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji.....	110
13	Informacja o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.....	112

1 Wprowadzenie do programu

Program Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku (Program, PR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanego obszaru Miasta poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, techniczny, gospodarczy, środowiskowy i funkcjonalno-przestrzenny), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Dokument został opracowany zgodnie z „Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”.

Niniejszy Program Rewitalizacji jest kontynuacją Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2007 – 2013 przyjętego Uchwałą Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego Nr XXIII/376/08 z dnia 28 maja 2008.

Na etapie tworzenia Programu kierowano się następującymi zasadami, które będą stosowane także na etapie jego wdrożenia:

1. „kompleksowości” - Program ujmuje działania w sposób kompleksowy, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych;
2. „koncentracji” – Program dotyczy terenu o istotnym znaczeniu dla rozwoju Miasta, obejmującego część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętego koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych;
3. „komplementarności” – Program zakłada realizację projektów komplementarnych w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania;
4. „partnerstwa i partycypacji” - Program jest dokumentem powstałym w wyniku szerokiej współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami/partnerami procesu rewitalizacji, tj. mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi; również jego wdrażanie będzie oparte na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy; Uspołecznienie prac nad przygotowaniem oraz realizacją Programu powinno zaowocować bardziej efektywnym wykorzystaniem istniejących możliwości związanych z finansowaniem poszczególnych działań i pozwoli zaangażować mieszkańców w życie społeczne Miasta, a także we współpracę z administracją publiczną i przedsiębiorcami.

Program ma formułę dokumentu otwartego, który może i powinien być aktualizowany z uzasadnionych powodów, zarówno na wniosek Rady lub Prezydenta Miasta, jak i organizacji społecznych, grup mieszkańców lub podmiotów gospodarczych.

Opracowany przy takich założeniach Program daje wysokie prawdopodobieństwo, że rozwiązania, które zostały w nim zawarte, są właściwe i przyczynią się do rozwoju nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całego Miasta i regionu.

1.1 Wnioski z dotychczasowej realizacji procesów rewitalizacyjnych w Piotrkowie

Program Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku jest wynikiem wniosków nasuwających się po sześcioletnim funkcjonowaniu poprzedniego Programu, ponadto odpowiada na zmiany społeczno-gospodarcze zachodzące na obszarze rewitalizowanym, w Mieście i jego otoczeniu oraz uwzględnia nowe zasady dot. pozyskiwania funduszy strukturalnych UE na lata 2014-2020. Tabele nr 1 oraz nr 2 przedstawiają poziom wykonania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2007-2013. Spośród 18 projektów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji (LPR) w latach 2007-2013 (na łączną wartość 149,9 mln PLN) zrealizowano 16 o wartości 88,3 mln zł, co stanowi blisko 60% zakładanego poziomu zainwestowania. Do niezrealizowanych projektów należą:

- budowa Piotrkowskiego Centrum Edukacji przez Instytut Postępowania Twórczego Sp. z o.o.; aktualnie Instytut nie jest zainteresowany inwestycją, a nieruchomość przewidziana do rewitalizacji jest wystawiona na sprzedaż;
- budowa Miejskiej Biblioteki Publicznej – Miasto posiada ważną dokumentację techniczną oraz pozwolenia na budowę; wobec braku możliwości dofinansowania budowy nowej infrastruktury kultury w perspektywie finansowej 2014-2020, w 2017 roku rozpocznie się realizacja projektu w ramach środków własnych.

Tab. 1. Działania rewitalizacyjne zrealizowane w ramach RPO 2007 - 2013

Nazwa projektu	Beneficjent	Wartość	Dofinansowanie	Okres	Status	Wskaźniki
Działania rewitalizacyjne w ramach RPO Województwa łódzkiego na lata 2007 - 2013						
Trakt Wielu Kultur - rozwój potencjału turystycznego Miasta poprzez rewitalizację zabytkowych obszarów Piotrkowa Trybunalskiego	Miasto Piotrków Trybunalski	23 807 134	16 303 567	2008-2011	zakończony	Niski poziom aktywności gosp.
Łask-Łódź -Piotrków Trybunalski - ku demokracji, humanizmowi, wielokulturowości -stworzenie 3 centrów idei	Archidiecezja łódzka	22 561 815	19 177 542	2010-2014	zakończony	Niski poziom edukacji
Piotrkowskie Centrum Edukacji - Zamkowa, przy ulicy Zamkowej 24	Instytut Postępowania Twórczego Sp. z o.o.	25 000 000	0	-	nierozpoczęty	Niski poziom aktywności gosp. i edukacji
Budowa Miejskiej Biblioteki Publicznej	Miasto Piotrków Trybunalski	36 550 547	0	-	nierozpoczęty	Niski poziom edukacji
Rozwój bazy edukacyjnej poprzez budowę sali sportowej przy ZSP Nr 4 w Piotrkowie Trybunalskim	Miasto Piotrków Trybunalski	10 137 720	8 397 872	2008 - 2010	zakończony	Niski poziom edukacji
Trakt Wielu Kultur - rozwój potencjału turystycznego Miasta poprzez rewitalizację zabytkowych obszarów Piotrkowa Trybunalskiego - etap II	Miasto Piotrków Trybunalski	17 552 914	13 098 463	2009-2014	zakończony	Niski poziom aktywności gosp.
Działania rewitalizacyjne w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki						
Aktywizacja osób niepełnosprawnych - szansa na zatrudnienie	MOPR / Miasto Piotrków Trybunalski	223 180	223 180	2009-2010	zakończony	Wysoki poziom ubóstwa Niski poziom aktywn. gosp.
Zajęcia terapeutyczne - wspomagające dla niepełnosprawnych uczniów z piotrkowskich szkół podstawowych.	Miasto Piotrków Trybunalski	196 721	191 356	2009-2010	zakończony	Wysoki poziom ubóstwa Niski poziom edukacji

Nazwa projektu	Beneficjent	Wartość	Dofinansowanie	Okres	Status	Wskaźniki
ZDOBYWAM ŚWIAT - kompleksowe zajęcia wyrównawcze i wspierające rozwój uczniów klas IV i V piotrkowskich szkół podstawowych	Miasto Piotrków Trybunalski	556 596	556 596	2010-2011	zakończony	Wysoki poziomu ubóstwa Niski poziom edukacji
Kompleksowe zajęcia wyrównawcze dla uczniów piotrkowskich szkół gimnazjalnych	Miasto Piotrków Trybunalski	329 235	329 235	2010-2011	zakończony	Wysoki poziomu ubóstwa Niski poziom edukacji
Pozostałe działania rewitalizacyjne zrealizowane w ramach LPR						
Rewitalizacja Starego Miasta w Piotrkowie Trybunalskim - etap I	Miasto Piotrków Trybunalski	6 987 895	1 475 683	2007-2008	zakończony	Niski poziom aktywności gosp.
Przebudowa ul. Jerozolimskiej (od ronda Sulejowskiego do ul. Wojska Polskiego)	Miasto Piotrków Trybunalski	4 370 977	1 707 200	2008-2009	zakończony	Niski poziom aktywności gosp.
Utworzenie Ośrodka Edukacji Artystycznej	MOK / Miasto Piotrków Trybunalski	964 319	530 361	2008-2013	zakończony	Niski poziom edukacji
Program edukacyjne - korekcyjny dla sprawców przemocy	MOPR / Miasto Piotrków Trybunalski	7 500	7 500	2008	zakończony	Wysoki poziomu ubóstwa Niski poziom edukacji
Rozwój poradnictwa i terapii rodzin przeżywających trudności związane z wychowaniem dzieci i młodzieży (...) w ramach OIK Piotrków Tryb.	MOPR / Miasto Piotrków Trybunalski	14 991	14 991	2008	zakończony	Wysoki poziomu ubóstwa Niski poziom edukacji
Utworzenie Centrum Informacji Turystycznej w Piotrkowie Trybunalskim jako uzupełnienie projektu kluczowego Trakt Wielu Kultur	Miasto Piotrków Trybunalski	168 245	0	2009-2010	zakończony	Niski poziom aktywności gosp.
Utworzenie Ośrodka Działań Artystycznych	Miasto Piotrków Trybunalski	415 273	0	2008-2009	zakończony	Niski poziom edukacji 3333
Turystyka Wspólna Sprawa	ROT	20 000	0	2008	zakończony	Niski poziom aktywności gosp.

Źródło: Opracowanie własne

Wskaźniki wykonania LPR 2007-2013

Wyszczególnienie	Wartość w PLN	Struktura procentowa
Łączna wartość projektów rewitalizacyjnych	149 865 062	100,00%
Wartość projektów zrealizowanych	88 314 515	58,90%
Wartość projektów niezrealizowanych	61 550 547	41,10%
Wartość zrealizowanych projektów miejskich	65 732 700	74,40%
Wartość zrealizowanych projektów pozostałych podmiotów	22 581 815	25,60%
Wartość pozyskanych dotacji na projekty miejskie	42 836 004	65,20%

Źródło: Opracowanie własne

Łączna wartość projektów rewitalizacyjnych finansowana przez Miasto Piotrków Trybunalski wyniosła 65,7 mln zł, co stanowi 74% wszystkich środków zainwestowanych w obszar problemowy. Wartość inwestycji pozostałych podmiotów wyniosła 22,6 mln zł, co stanowi 26% ogółu inwestycji na Starym Mieście. Dzięki pełnej spójności zapisów LPR z dokumentami programowymi UE Miasto pozyskało blisko 43,0 mln zł dofinansowania na projekty rewitalizacyjne, co pozwoliło ograniczyć wysokość zainwestowanych w rewitalizację środków własnych do poziomu 34,8%, wpływając jednocześnie na osiągnięcie wysokiej efektywności nakładów w stosunku do efektów. Dzięki zrealizowanym projektom rewitalizacyjnym udało się podnieść

poziom edukacji oraz aktywności gospodarczej w obszarze LPR, jak również ograniczyć poziom ubóstwa. Osiągnięcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2007-2013 mają charakter trwały i są dobrą bazą dla osiągnięcia efektu komplementarności z planowanymi efektami niniejszego dokumentu.

1.2 Definicje podstawowych pojęć

W niniejszej diagnozie pojawiają się liczne terminy specjalistyczne wymagające zdefiniowania. w ramach procesu rewitalizacji w Piotrkowie Trybunalskim przyjmuje się, że wymienione poniżej terminy będą używane w opisanym znaczeniu. Ponieważ część ze zdefiniowanych tu pojęć ma z kolei swoje definicje ustawowe (nie zawsze wygodne do celów planistycznych, zarządczych czy komunikacyjnych), ilekroć w samym tekście diagnozy, lub w wynikających z niej programach strategicznych i średnioterminowych używa się poniższych pojęć w ich znaczeniu ustawowym, będzie to za każdym razem wyraźnie zaznaczone. w braku takiego zaznaczenia rozumie się, że chodzi o znaczenie pojęć opisane poniżej.

■ BEZROBOCIE (faktyczne / rejestrowane)

Bezrobocie polega na tym, że osoba zdolna do pracy, aktywnie poszukująca jej i faktycznie gotowa do jej podjęcia nie znajduje zatrudnienia. Bezrobocie rejestrowane natomiast, to formalny stan wpisania kogoś do rejestru prowadzonego przez Powiatowy Urząd Pracy.

■ DELIMITACJA

Delimitacja to wyznaczenie na mapie granic jakichś obszarów, np. podział miasta na odpowiednie części (pola odniesienia) dla których będzie następnie prowadzona analiza danych w celu ustalenia przestrzennego rozkładu jakiegoś zjawiska.

■ DEPRYWACJA

Deprywacją nazywany stan wywołany brakiem (najczęściej długotrwałym) możliwości zaspokojenia istotnej potrzeby biologicznej, psychologicznej, ekonomicznej lub społecznej. Możemy np. mówić o deprywacji dochodów, pracy, mieszkania, pożywienia, zdrowia, bezpieczeństwa czy środowiska społecznego.

■ KAPITAŁ SPOŁECZNY

Kapitał społeczny to sieć istniejących w danej grupie społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności, tworząca warunki do faktycznego współdziałania jednostek we wspólnym interesie i rozwijania pomiędzy tymi jednostkami realnych kooperacji o różnych celach.

■ OBSZAR ZDEGRADOWANY

Obszar zdegradowany to wyznaczony uchwałą rady gminy obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

■ OBSZAR REWITALIZACJI

Wyznaczony uchwałą rady gminy obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju gminy, przygotowywana lub prowadzona jest rewitalizacja.

■ REWITALIZACJA

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie miejskiego programu rewitalizacji.

■ RÓWNOŚĆ SZANS

Równość to realna możliwość korzystania z posiadanych praw na równi z innymi, niezablokowana przez stereotypy społeczne, obyczaje, wpojone obawy itp. Równość szans dotyczy obiektywnych możliwości samorealizacji (np. dostępu do: wykształcenia, zatrudnienia, możliwości rozwijania talentów i bogacenia się) oraz szans subiektywnych (wyczonych postaw i nawyków, utrwalonych przekonań, ukształtowanego społecznie poziomu wiary we własne siły itp.).

■ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA

W rozumieniu Rady Europy – spójność społeczna to zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom, zminimalizowania różnic i uniknięcia polaryzacji. w praktyce istotą spójności społecznej jest budowanie takich relacji społecznych, aby naturalna różnorodność wzbogacająca społeczeństwo nie przeradzała się w bolesne podziały generujące nieufność i wrogość między grupami społecznymi a nawet w segregację społeczną.

■ UBÓSTWO

Ubóstwo to stan doznawania przez kogoś przynajmniej jednego z dwóch problemów¹:

- głęboki niedostatek – jego dochody ekwiwalentne na członka rodziny są niższe niż 60% mediany takich dochodów w danym kraju (*kryterium dochodowe*),
- głęboka deprivacja materialna – brak środków na wydatki związane z realizacją podstawowych, uzasadnionych potrzeb: opłacenia bieżących rachunków za czynsz i energię, ogrzania domu, pokrycia niespodziewanych wydatków, zjedzenia przynajmniej raz na dwa dni posiłku z odpowiednią ilością białka, spędzenia tygodnia urlopu rocznie poza miejscem zamieszkania, posiadania podstawowych udogodnień technicznych standardowych dla danego społeczeństwa (*kryterium wydatkowe*).

■ WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Wykluczenie to doznawany przez jednostkę lub grupę faktyczny brak możliwości lub znaczne utrudnienie pełnienia ról społecznych dostępnych dla innych, nawiązywania normalnych relacji społecznych, korzystania z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenia zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Wykluczona społecznie jest jednostka lub grupa, która w sensie formalnym należy do danego społeczeństwa i chce uczestniczyć w jego życiu czynnie, lecz nie może z powodów będących poza jej kontrolą. Wykaz projektów realizowanych w ramach LPR 2007-2013

1.3 Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Niniejszy Program Rewitalizacji jest spójny z następującymi dokumentami strategicznymi Miasta:

1. Strategią Rozwoju Miasta Piotrków Trybunalski 2020,
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Piotrkowa Trybunalskiego,
3. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2014-2020,
4. Programem Ochrony Środowiska dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020,
5. Gminnym programem opieki nad zabytkami Gminy Miasta Piotrków Trybunalski na lata 2015 – 2018,
6. Wieloletnim Programem Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2015-2020.

1.3.1 Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta

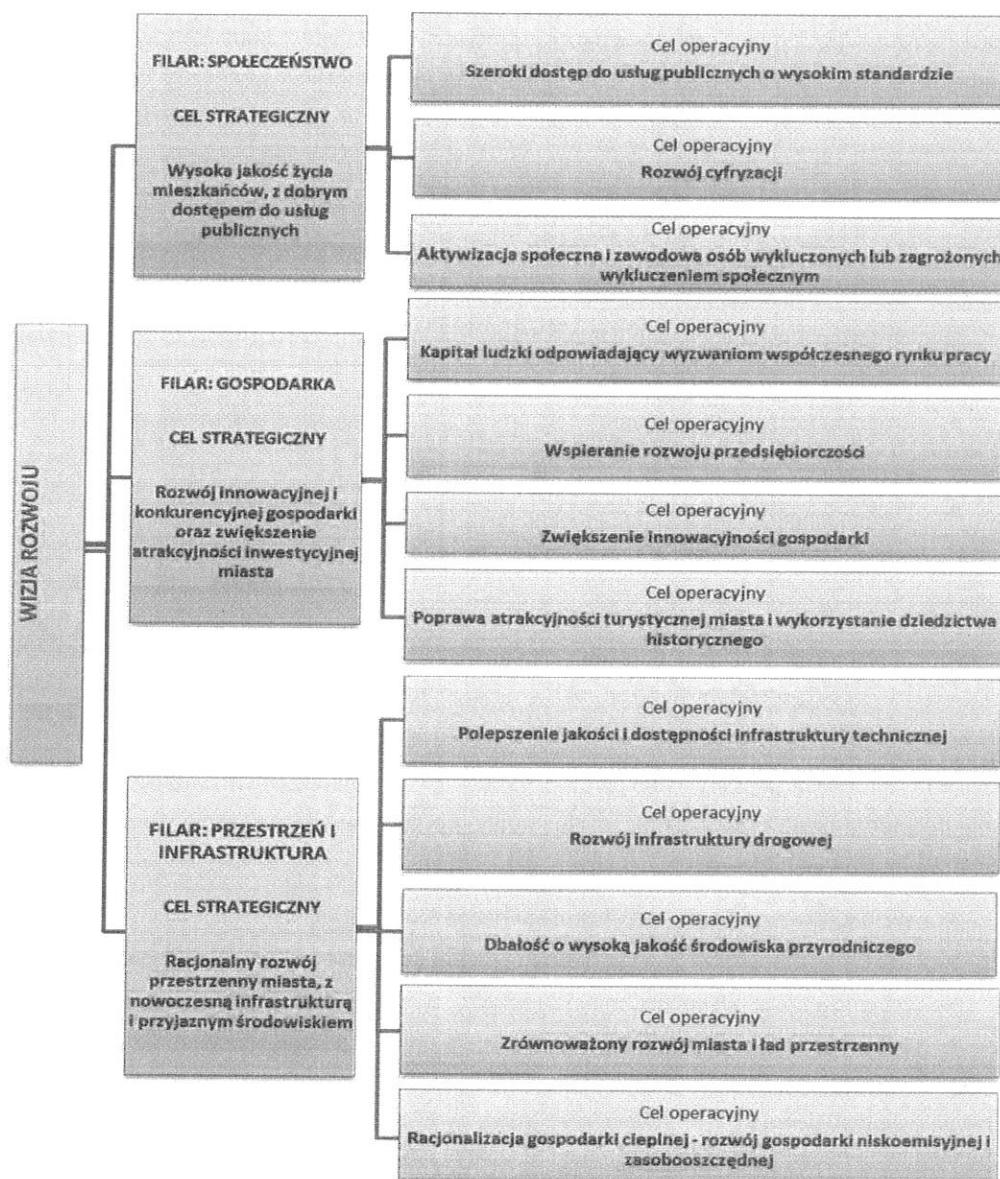
Program jest zgodny ze Strategią Rozwoju Miasta Piotrków Trybunalski 2020, przyjętą Uchwałą Rady Miasta Nr III/22/14 z dnia 22 grudnia 2014 roku. Wizja rozwoju miasta określona została następująco: „Wysoka

---

¹ Definicja EAPN dodaje jeszcze trzecie kryterium: skrajnie niskiej intensywności pracy. W niniejszym opracowaniu nie stosujemy tego kryterium zakładając, że zawiera się ono w obu pozostałych kryteriach.

jakość życia mieszkańców w centrum Polski, w konkurencyjnym ośrodku miejskim, o znaczeniu subregionalnym, z bogatą historią, dynamicznie rozwijającą się, nowoczesną gospodarką i czystym środowiskiem przyrodniczym”. Program Rewitalizacji realizuje cele operacyjne Miasta, jak na poniższym rysunku.

Ryc. 1. Cele strategiczne i operacyjne Miasta Piotrkowa Trybunalskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Piotrków 2020

1.3.2 Zgodność ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Program jest zgodny ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, po jego zmianie przyjętej Uchwałą XIV/297/11 Rady Miasta w dniu 30 listopada 2011 r. – zasada zrównoważonego rozwoju. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta to dokument o charakterze strategicznym, określający długofalową politykę władz samorządowych w zakresie gospodarki przestrzennej, determinujący procesy urbanizacyjne, wskazującym gospodarcze i przestrzenne perspektywy rozwoju Miasta.

1.3.3 Zgodność ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych

Program jest zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2014-2020, przyjętą Uchwałą Nr XL/737/14 Rady Miasta z dnia 29 stycznia 2014 roku: Sfera społeczna; Cel strategiczny: Zwiększenie poziomu integracji społecznej.

Celem Strategii jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Skuteczna polityka społeczna zapewnia mieszkańcom Piotrkowa Trybunalskiego bezpieczeństwo socjalne, kompleksową opiekę nad rodziną, rehabilitację osób niepełnosprawnych, wsparcie osób wykluczonych społecznie oraz umożliwia samodzielne rozwiązywanie swoich problemów i pełne uczestnictwo w życiu społeczeństwa. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem podstawowym, z którego wynikają inne programy pomocy, m.in.:

- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego;
- Program Przeciwdziałania Narkomanii, przyjmowane corocznie w drodze uchwały Rady Miasta.
- Program Pomocy Społecznej;
- Program Pomocy Dziecku i Rodzinie;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;

1.3.4 Zgodność z Programem Ochrony Środowiska

Niniejszy Program jest zgodny także z Programem Ochrony Środowiska dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020, przyjętym Uchwałą Nr XXVIII/532/12 Rady Miasta z dnia 19 grudnia 2012 r.

Celem programu jest realizacja polityki ekologicznej państwa, której nadrzędnym, strategicznym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Cele główne to:

- wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców,
- ochrona klimatu.

1.3.5 Zgodność z Gminnym programem opieki nad zabytkami

Gminnym programem opieki nad zabytkami Gminy Miasta Piotrków Trybunalski na lata 2015 – 2018, przyjętym uchwałą Nr XLVIII/843/14 Rada Miasta z dnia 29.10.2014 roku:

Obszar działania: Ochrona jakości powietrza; Priorytet 3: Prowadzenie działań energooszczędnych w mieszkalnictwie i budownictwie; Zadanie: Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej i innych obiektów komunalnych. Głównym celem Programu jest odpowiednie kształtowanie sfery dziedzictwa kulturowego i eksponowanie wysokich walorów kulturowych, co przyczyni się do upowszechniania kultury, zacieśniania więzi lokalnych, podtrzymywania tradycji i podniesienia atrakcyjności turystycznej.

Zakładanym efektem wdrażania Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Miasta Piotrków Trybunalski na lata 2015 – 2018 będzie poprawa stanu obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, podniesienie ich rangi oraz kształtowanie produktów regionalnych i wzmocnienie tradycji etnograficznych, co wpłynie na aktywizację mieszkańców w działaniach na rzecz zachowania regionalnego dziedzictwa.

1.3.6 Zgodność z Wieloletnim Programem Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta

Ponadto Program jest zgodny z Wieloletnim Programem Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2015-2020, przyjętym Uchwałą Nr XVI/217/15 Rady Miasta z dnia 25 listopada 2015 r.:

Cel 4: Poprawa stanu technicznego mieszkaniowego zasobu Miasta poprzez prowadzenie polityki remontowej, określonej na podstawie rzeczywistych potrzeb oraz planów remontów na kolejne lata.

Celem gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta jest:

- tworzenie możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób zakwalifikowanych do udzielenia tej pomocy, w tym oczekujących na wynajęcie lokali socjalnych i zamiennych;
- zwiększenie mieszkaniowego zasobu Miasta o nowo wybudowane mieszkania;
- poszerzenie oferty wynajęcia lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu w wyniku współdziałania Miasta z Towarzystwem Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w zakresie wskazania przez Miasto osób do wynajęcia lokali w zasobie TBS, które opróżniają lokale wchodzące w skład zasobu mieszkaniowego Miasta;
- poprawa stanu technicznego mieszkaniowego zasobu Miasta poprzez prowadzenie polityki remontowej określonej na podstawie rzeczywistych potrzeb oraz planów remontów na kolejne lata;
- restrukturyzacja obecnego zasobu mieszkaniowego w kierunku zwiększenia zasobu lokali socjalnych poprzez przekwalifikowania lokali uwolnionych o obniżonym standardzie na lokale socjalne;
- dalsza prywatyzacja nieruchomości, w których sprzedaż lokali została już rozpoczęta.

1.3.7 Spójność z dokumentami – podsumowanie

Powyższe powiązania Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami planistycznymi gminy gwarantują osiągnięcie efektu komplementarności w wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania w skali całego miasta.

Dzięki spójności Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy osiągnięto efekt synergii i koordynacji na poziomie strategicznego zarządzania miastem.

2 Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji

2.1 Wprowadzenie

Niniejsza część diagnozy obejmuje całe miasto Piotrków Trybunalski i jest nastawiona na wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Należy ją czytać wraz z następującą po niej (w rozdziale 4) częścią pogłębiającą diagnozę już tylko w odniesieniu do wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

2.1.1 Przyjęty cel diagnozy w części dotyczącej wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji podstawowa diagnoza problemów społecznych, gospodarczych i techniczno-przestrzennych, wykonywana na terenie całego miasta służy w pierwszym rzędzie **wyznaczeniu obszaru rewitalizacji**. Taki też główny cel ma niniejsza część diagnozy i w tym sensie skupia się ona przede wszystkim na odkryciu **przestrzennego rozkładu zjawisk kryzysowych**, oraz na wskazaniu obszarów ich przestrzennej **koncentracji**, a więc – nakładania się na siebie poszczególnych zjawisk współtworzących kryzys.

Konkluzja 1. Celem niniejszej części diagnozy jest zidentyfikowanie przestrzennego rozkładu negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych lub technicznych na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego, a następnie zidentyfikowanie obszaru przestrzennej koncentracji tych zjawisk, który zostanie wskazany jako OBSZAR REWITALIZACJI.

2.1.2 Przyjęta struktura diagnozy w części dotyczącej wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Ustawa w art. 9 wskazuje minimalny zakres danych, który należało objąć diagnozą. Struktura diagnozy wynikająca z treści art. 9 ust 1 ustawy przedstawia się następująco:

1. Diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w tym w szczególności:
  - a. bezrobocia,
  - b. ubóstwa,
  - c. przestępczości,
  - d. niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego,
  - e. niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.
2. Diagnoza przestrzennego współwystępowania (z tak wyznaczoną *koncentracją negatywnych zjawisk społecznych*) pozostałych negatywnych zjawisk²:
  - a. gospodarczych lub
  - b. środowiskowych lub
  - c. przestrzenno-funkcjonalnych lub
  - d. technicznych.

² Wystarczy, że na danym obszarze jedno z tych zjawisk współwystępuje z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, aby obszar ten można było uznać za zdegradowany.

Tak więc diagnoza w tej części ma dwa etapy: etap poświęcony rozpoznaniu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych**, oraz etap poświęcony rozpoznaniu ewentualnego nakładania się na tę koncentrację co najmniej jednego z **pozostałych negatywnych zjawisk**. Taką też strukturę ma w tym Programie część diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji.

2.1.3 Przyjęta metodyka delimitacji

Przyjęto metodę **podziału miasta na jednostki urbanistyczne**. Brana także pod uwagę metoda geometrycznych pól odniesienia (siatki delimitacyjnej) okazała się w praktyce niemożliwa do zastosowania ze względu na brak w mieście odpowiednio zaawansowanej mapy cyfrowej w standardzie GIS i niemożność przypisania większości danych do ewentualnych oczek siatki analitycznej. Uznano więc, że pogłębienie diagnozy w oparciu o siatkę analityczną nastąpi na etapie kolejnej aktualizacji Programu³, natomiast w niniejszym programie posłużono się **standardową metodą delimitacji miasta na jednostki urbanistyczne**, a więc podobszary spójne funkcjonalnie i przestrzennie lub kulturowo.

2.1.3.1 Wstępny podział na jednostki urbanistyczne

Podstawą wyznaczenia jednostek były działające Rady Osiedli, które jednak nie obejmowały całości miasta. Do żadnego osiedla nie były przypisane nie tylko słabo zamieszkałe tereny peryferyjne, ale także część gęsto zaludnionych terenów śródmiejskich (w szczególności obecna jednostka urbanistyczna 4). z kolei w niektórych przypadkach wynikała konieczność rozdzielenia terenu jednej rady na dwie jednostki analityczne, z uwagi na ich wyraźnie różny charakter przestrzenno-funkcjonalny. W rezultacie przeprowadzonych prac analitycznych i rozeznania w terenie przyjęto w końcu **podział Piotrkowa Trybunalskiego na 19 jednostek urbanistycznych**, jak w tabeli poniżej.

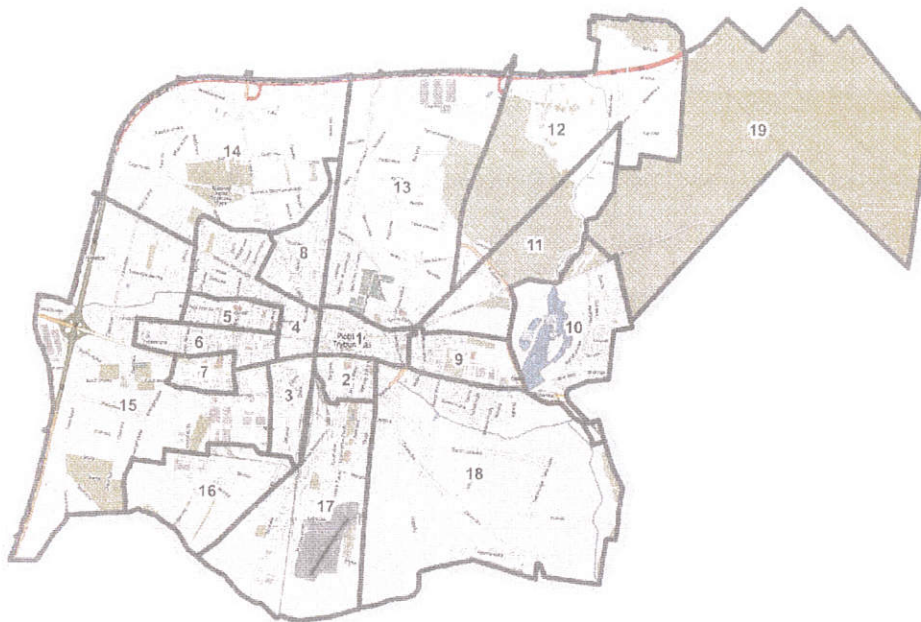
Tab. 2. Podział miasta na 19 jednostek urbanistycznych

Nr	GRANICE JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH			
	od wschodu	od północy	od zachodu	od południa
1	plac Litewski, ul. M. Curie Skłodowskiej	ul. Inżynierska, rzeka strawa, ul. Litewska i plac Litewski	linia kolejowa	al. Kopernika i al. Piłsudskiego
2	ul. Krakowskie Przedmieście	al. Kopernika i al. Piłsudskiego	ul. Czarna	ul. Ciepła, ul. Próchnika i ul. Żeromskiego
3	ul. Poprzeczna oraz linia będąca jej przedłużeniem do ul. Orlej	ul. Narutowicza (od torów do ul. Armii Krajowej), al. Piłsudskiego (od Armii Krajowej do ul. Poprzecznej)	linia kolejowa (od Narutowicza do ul. Wolskiej)	ul. Wolska i ul. Orła
4	linia kolejowa (od ul. Narutowicza do ul. Wojska Polskiego)	ul. Wojska Polskiego (od torów do ul. Sadowej), ul. Sadowa, ul. Łódzka (od Sadowej do ronda Św. Faustyny) oraz ul. Pawłowska (do punktu będącego przedłużeniem al. 800-lecia)	al. Concordii (od rzeki strawy do ul. Twardosławickiej), al. 800-lecia oraz linia będąca jej przedłużeniem ul. Pawłowskiej	rzeka Strawa (od al. Concordii do ul. Polnej, ul. Polna (od rz. Strawy do al. Armii Krajowej), ul. Armii Krajowej (od Polnej do Narutowicza), ul. Narutowicza (od Armii Kraj. do torów)
5	Al. Concordii (od rzeki Strawy do ul. Słowackiego)	rzeka Strawa (od al. Concordii do ul. Polnej oraz ul. Polna (od rz. Strawy do al. Armii Krajowej)	Armii Krajowej (od Słowackiego do ul. Polnej)	ul. Słowackiego (od Armii Krajowej do Doroszewskiego)

³ Dla takiej aktualizacji rekomendowana jest siatka heksagonalna o oczku ok. 1 ha.

6	ul. Dworska (od ul. Słowackiego do al. Sikorskiego)	ul. Słowackiego (od ul. Dworskiej do al. Armii Krajowej)	al. Armii Krajowej (od ul. Słowackiego do al. Sikorskiego)	al. Sikorskiego (od Dworskiej do ul. Belzackiej (przy zbiegu z ul. Jedności Narodowej)), ul. Belzacka do ul. Kostromskiej, ul. Kostromska (od ul. Belzackiej do al. Sikorskiego, al. Sikorskiego (od ul. Kostromskiej do al. Armii Krajowej))
7	ul. Kostromska (od Sikorskiego do ul. Dmowskiego)	ul. Belzacka (od Sikorskiego do Kostromskiej)	ul. Energetyków (od Al. Sikorskiego do ul. Dmowskiego)	ul. Dmowskiego (od ul. Energetyków do ul. Kostromskiej)
8	tory kolejowe (od ul. Wojska Polskiego do ul. Żółtej)	ul. Karolinowska	ul. Sadowa i ul. Łódzka (od ul. Sadowej do ul. Karolinowskiej)	ul. Wojska Polskiego (od torów kolejowych do ul. Sadowej)
9	ul. Miast Partnerskich (od ul. Sulejowskiej do ul. Broniewskiego)	ul. Wyzwolenia (od rondaks. Pecolda do ul. Broniewskiego i ul. Broniewskiego)	ul. M. Skłodowskiej i ul. Wolborska (od ul. Wojska Polskiego do ul. Wyzwolenia)	ul. Sulejowska (od ronda Sulejowskiego do ul. Gipsowej)
10	granica miasta Piotrkowa Trybunalskiego	ul. Wierzejska (od ul. Miast Partnerskich do ul. Witosa), ul. Witosa (od ul. Wierzejskiej do drogi leśnej za strzelnicą) i droga leśna za strzelnicą (od ul. Witosa do granic miasta)	ul. Miast Partnerskich (od ul. Sulejowskiej do ul. Wierzejskiej)	ul. Sulejowska (od ronda Bugaj do granic miasta) wraz z ul. Kleszcz
11	ul. Witosa (od ul. Wolborskiej do ul. Wierzejskiej)	ul. Wolborska (od ul. Wyzwolenia do ul. Witosa)		ul. Wierzejska (od Wyzwolenia do ul. Witosa)
12	granica miasta Piotrkowa Trybunalskiego	granica miasta Piotrkowa Trybunalskiego	ul. Rakowska	ul. Wolborska (od ul. Rakowskiej do ul. Witosa), ul. Witosa (od ul. Wolborskiej do ul. Łąkowej) i ul. Łąkowa wraz z ul. Zakole
13	ul. Wolborska (od pl. Litewskiego do Rakowskiej), ul. Rakowska (od ul. Wolborskiej do granic miasta)	granica miasta Piotrkowa Trybunalskiego	tory kolejowe (od ul. Inżynierskiej do granic miasta)	ul. Inżynierska, rzeka strawa, ul. Litewska i plac Litewski
14	tory kolejowe od ul. Uprawnej go granic miasta	granica miasta Piotrkowa Trybunalskiego	granica miasta Piotrkowa Trybunalskiego	ul. Wojska Polskiego (od al. 800-lecia do granic miasta), linia będąca przedłużeniem al. 800-lecia do ul. Pawłowskiej, ul. Pawłowska do ul. Łódzkiej, ul. Karolinowska do ul. Żółtej, ul. Uprawna i jej przedłużenie do torów kolejowych.
15	granice obszarów 4; 5;6;7;3;16	ul. Wojska Polskiego (od granic miasta do al. 800-lecia)	granice miasta	granice miasta
16	ul. Roosevelta (od przejazdu do ul. Granicznej)	ul. Wolska, ul. Orla i przedłużenie Orlej do ul. Energetyków	ul. Energetyków	ul. Graniczna (od Roosevelta do ul. Energetyków)
17	ul. Krakowskie Przedmieście (od ul. Żeromskiego do granic miasta)	ul. Ciepła, ul. Próchnika i ul. Żeromskiego	tory kolejowe (od ul. Czarnej do ul. Roosevelta), ul. Roosevelta (od przejazdu go granic miasta)	Granica miasta Piotrkowa
18	ul. Krakowskie Przedmieście (od al. Kopernika do granic miasta)	al. Kopernika (od Krakowskiego Przedmieścia do ronda), Sulejowska, Kleszcz	granica miasta Piotrkowa Trybunalskiego	Granica miasta Piotrkowa
19	Obszary leśne na północnym zachodzie miasta; obręby: 77-80, 87-98, 101-113, 129-124, 147-150, 173-175 i 195.			

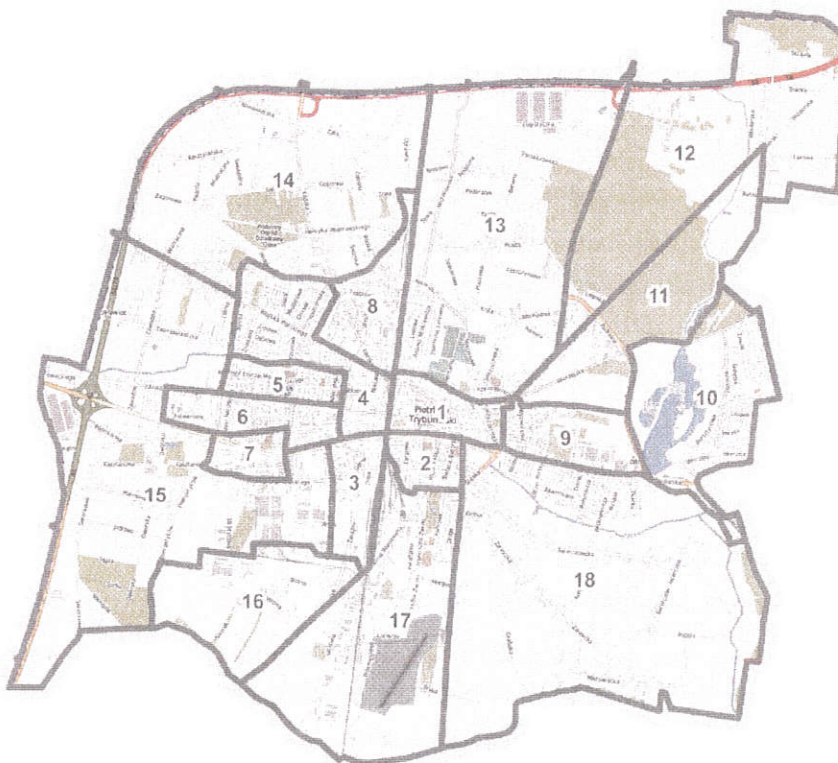
Ryc. 2. Delimitacja miasta Piotrkowa Trybunalskiego na jednostki urbanistyczne – mapa wstępna

Opracowanie własne

Jednostka nr 19 została na tym etapie całkowicie wyłączona z dalszej analizy, ponieważ w całości składa się ona z obrębów leśnych, jest praktycznie niezamieszkała i niezurbanizowana, wobec czego wszystkie wskaźniki analizy wynosiłyby dla niej 0. Dalsza analiza jest już prowadzona tylko dla 18 jednostek.

Ryc. 3. Delimitacja miasta Piotrkowa Trybunalskiego na osiemnaście jednostek urbanistycznych

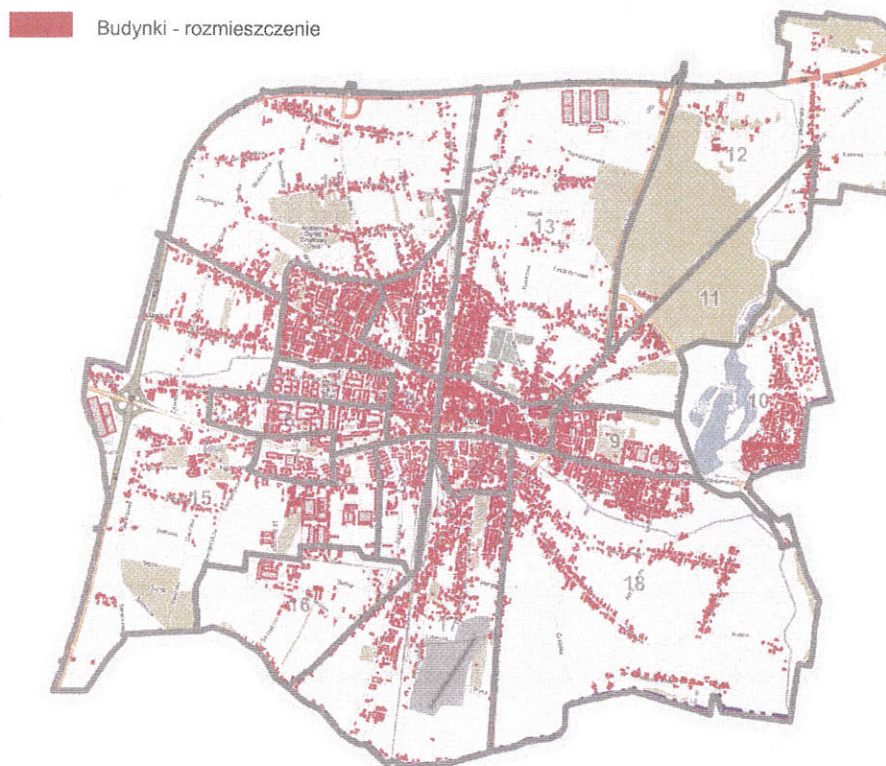
Opracowanie własne

2.1.3.2 Zastosowanie warunku granicznego – eliminacja jednostek o zbyt małej populacji

Dla ustalenia, czy we wszystkich jednostkach są warunki do prowadzenia diagnozy zjawisk społecznych, należało teraz wyliczyć liczbę ludności w poszczególnych jednostkach. Poziom zurbanizowania poszczególnych jednostek wstępnie obrazuje poniższa mapa; jak widać jest on bardzo nierównomierny.

Ryc. 4. Delimitacja miasta Piotrkowa Trybunalskiego na osiemnaście jednostek urbanistycznych

Opracowanie własne

Założono, że jednostki o bardzo małej liczbie ludności zostaną wyłączone z dalszej analizy, aby mogły na nich wystąpić znaczące koncentracje jakichkolwiek zjawisk społecznych. Zgodnie z zaleceniami metodycznymi dla analiz statystycznych wyłączenie takich jednostek, w których zamieszkuje minimalna liczba ludności, zapobiega błędom analizy statystycznej prowadzonej na zbyt małych populacjach. Poszukując warunku granicznego dla jednostek w obszarze analizy posłużono się wzorem empirycznym:

$$W = 0,25 \times \frac{L_{\text{całk.}}}{S_z}$$

Gdzie:

W = warunek graniczny (wartość niemianowana zaokrąglona do liczny całkowitej)

$L_{\text{całk.}}$ = całkowita liczba ludności (= 72 712 osób)

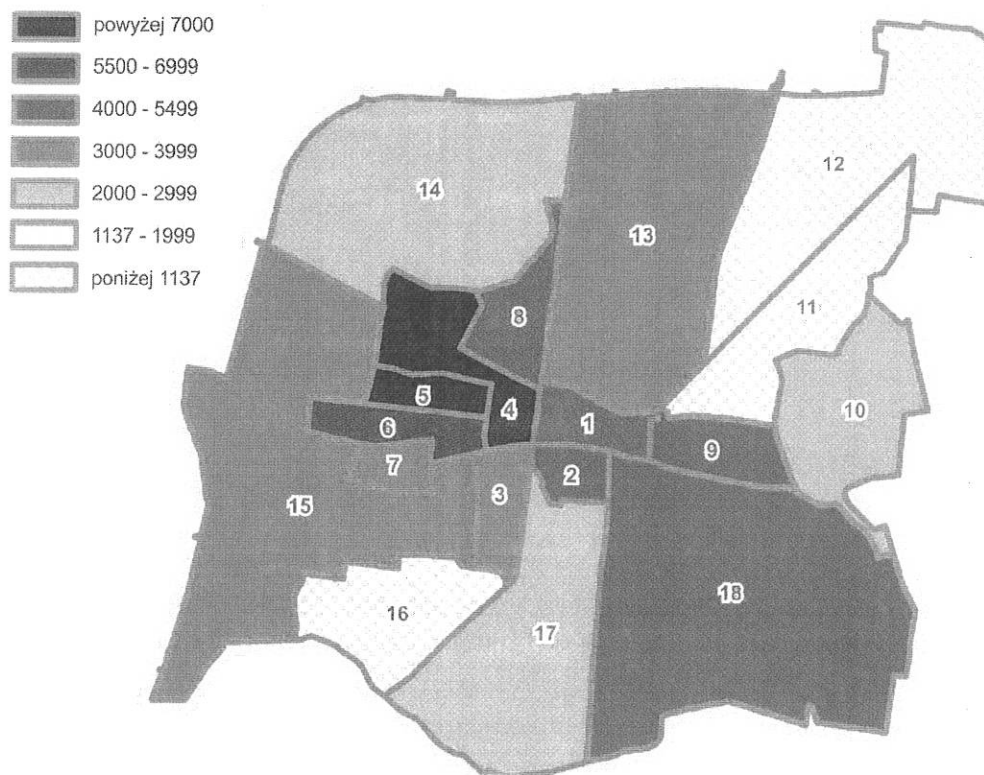
S_z = liczba zamieszkałych pól odniesienia (= 16)

Za nieistotne analitycznie uznano więc takie jednostki, w których liczba mieszkańców byłaby mniejsza niż jedna czwarta średniej dla wszystkich 16 jednostek. Tak wyliczony warunek graniczny wynosi **1136,13** a więc **odrzucone z dalszej analizy będą jednostki zamieszkałe przez mniej, niż 1137 mieszkańców**. z kolei podliczono liczbę ludności w jednostkach.

Tab. 3. Ludność w jednostkach odniesienia i warunek graniczny istotności diagnostycznej

Pole odniesienia	Liczba mieszkańców	Warunek graniczny
Jednostka 1	4 825	SPEŁNIA
Jednostka 2	5 400	SPEŁNIA
Jednostka 3	3 604	SPEŁNIA
Jednostka 4	8 603	SPEŁNIA
Jednostka 5	8 446	SPEŁNIA
Jednostka 6	6 577	SPEŁNIA
Jednostka 7	3 598	SPEŁNIA
Jednostka 8	5 467	SPEŁNIA
Jednostka 9	4 859	SPEŁNIA
Jednostka 10	2 606	SPEŁNIA
Jednostka 11	568	NIE SPEŁNIA
Jednostka 12	348	NIE SPEŁNIA
Jednostka 13	3 629	SPEŁNIA
Jednostka 14	2 970	SPEŁNIA
Jednostka 15	3 633	SPEŁNIA
Jednostka 16	993	NIE SPEŁNIA
Jednostka 17	2 488	SPEŁNIA
Jednostka 18	4 099	SPEŁNIA
Piotrków Tryb. OGÓŁEM:	72 712	13 jednostek spełnia warunek graniczny, 3 jednostki NIE spełniają go

Opracowanie własne

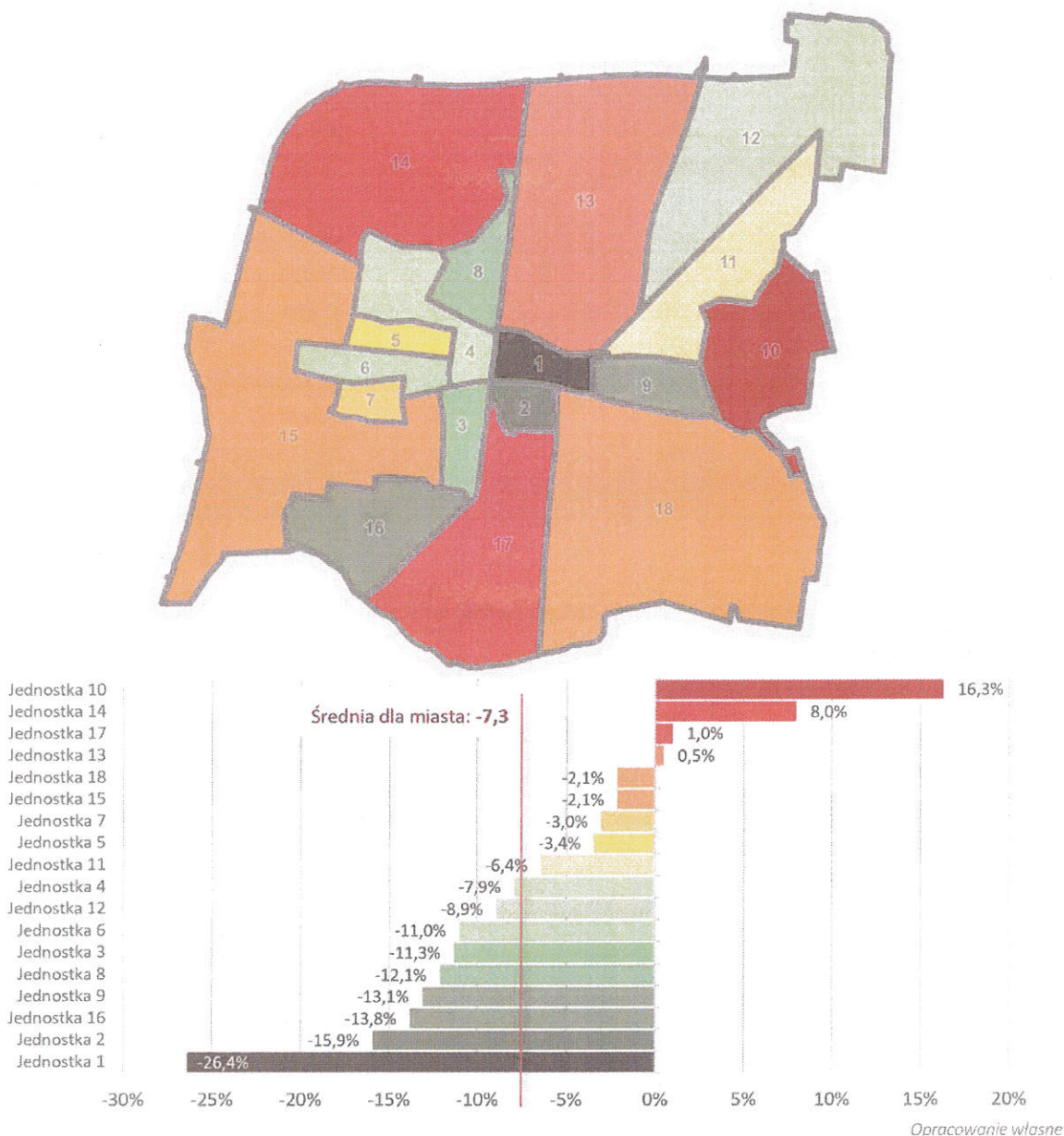
Ryc. 5. Populacja w obszarze objętym diagnozą i obszary *wyłączone* (zamieszkałe przez zbyt małą populację)

Opracowanie własne

2.1.4 Tło demograficzne – zmiany liczby ludności w jednostkach

Dla precyzyjniejszego zobrazowania tła dalszej analizy, przebadano **zmianę liczby ludności w poszczególnych jednostkach urbanistycznych w latach 2006 - 2016**. w tym okresie liczba ludności miasta ogólnie zmniejszyła się o **7,3%**, jednak zmiany nie przebiegały jednolicie na terenie całego miasta.

Ryc. 6. Zmiany liczby mieszkańców w poszczególnych częściach miasta w latach 2006 – 2016

Można zakładać, że dzielnice odnotowujące wzrost liczny ludności (lub co najmniej spadek wolniejszy, niż dla całego miasta), to dzielnice powstających nowych mieszkań, atrakcyjniejsze i bardziej dynamiczne. z kolei dzielnice o spadku liczny ludności wyraźnie większym, niż średnio w całym mieście, to dzielnice o najniższej atrakcyjności i dynamice rozwojowej, z których następuje odpływ ludności i kapitału wskutek procesów migracyjnych, lub w skutek ujemnego przyrostu (ubytku) naturalnego. **Niestety w Piotrkowie proces wyludniania się dotyczy przede wszystkim starego centrum miasta.**

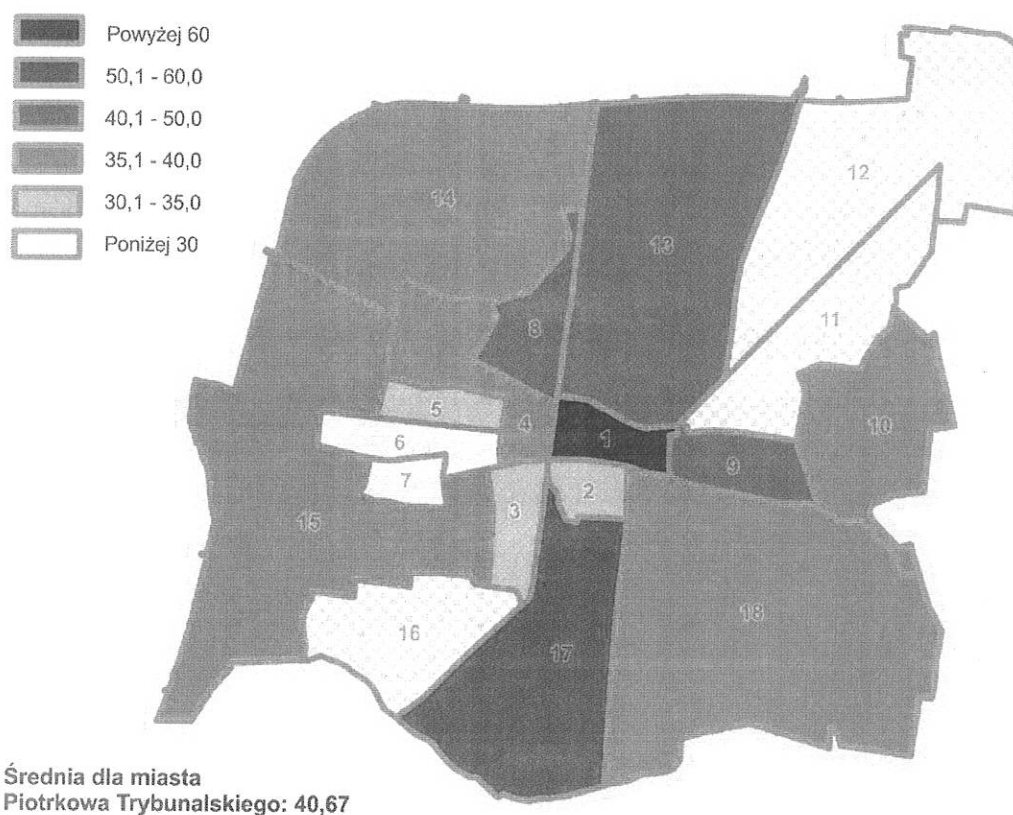
2.2 Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych

Diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych obejmuje w szczególności kwestie: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. w niniejszej diagnozie kwestie te zostały poddane badaniu w takiej właśnie kolejności. Za „koncentrację” uznano te obszary, w których zjawiska bezrobocia i ubóstwa osiągają jednocześnie poziom znacznie przekraczający średnią dla miasta⁴, a pozostałe trzy zjawiska muszą co najmniej osiągać poziom przekraczający średnią dla miasta.

2.2.1 Problemy bezrobocia na terenie miasta – rozkład terytorialny zjawiska

Pierwszym zjawiskiem badanym w ramach diagnozy koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, jest bezrobocie. w diagnozie zdecydowano się posłużyć wskaźnikiem **liczby bezrobotnych na 1000 mieszkańców**⁵. Wskaźnik ten jest dostępny (możliwy do wyliczenia) dla poszczególnych jednostek urbanistycznych. Oto obraz jego przestrzennego rozkładu w Piotrkowie Trybunalskim.

Ryc. 7. Bezrobotni na 1000 ludności – rozkład intensywności bezrobocia w jednostkach urbanistycznych

Opracowanie własne

⁴ Przez „znaczące przekroczenie” rozumie się przynależność do górnego kwartylu wskaźnika (czterech jednostek o najwyższym poziomie danego zjawiska w skali całego miasta Piotrkowa Trybunalskiego).

⁵ Użycie *stopę bezrobocia* nie było możliwe: stopę wylicza się dzieląc liczbę *aktywnych ekonomicznie* (bezrobotnych + pracujących) przez liczbę *bezrobotnych*. Tymczasem nie znamy liczby pracujących w jednostkach.

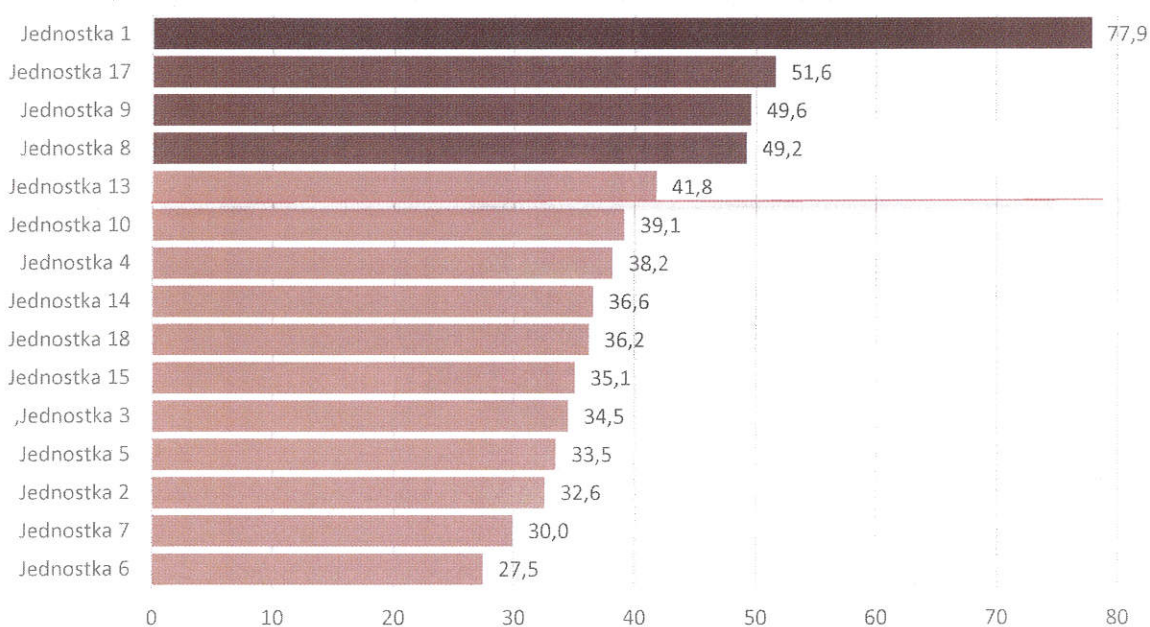
Tab. 4. Bezrobotni na 1000 ludności w poszczególnych jednostkach odniesienia

Pole odniesienia	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych	Bezrobotni na 1000 mieszkańców
Jednostka 1	4825	376	77,86
Jednostka 2	5400	176	32,59
Jednostka 3	3604	124	34,52
Jednostka 4	8603	329	38,19
Jednostka 5	8446	283	33,50
Jednostka 6	6577	181	27,48
Jednostka 7	3598	108	29,95
Jednostka 8	5467	269	49,23
Jednostka 9	4859	241	49,60
Jednostka 10	2606	102	39,14
Jednostka 11	568	17	29,59
Jednostka 12	348	15	43,66
Jednostka 13	3629	152	41,77
Jednostka 14	2970	109	36,57
Jednostka 15	3633	127	35,07
Jednostka 16	993	72	72,94
Jednostka 17	2488	129	51,64
Jednostka 18	4099	148	36,21
Piotrków Tryb. OGÓLEM:	72712	2957	40,67

Opracowanie własne

Górny kwartyl wskaźnika *intensywności bezrobocia* stanowią jednostki: 1, 17, 9 i 8, przy czym **jednostka 1 wyróżnia się bardzo znacząco**. Powyżej średniej dla miasta sytuuje się jeszcze jednostka 13. Poniższy wykres obrazuje wyrażenie skali problemu bezrobocia w jednostce 1 na tle pozostałych jednostek.

Ryc. 8. Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców stałych – jednostkami malejąco

Opracowanie własne

W celu głębszej analizy bezrobocia, użyto wskaźników obrazujących strukturę wieku bezrobotnych.

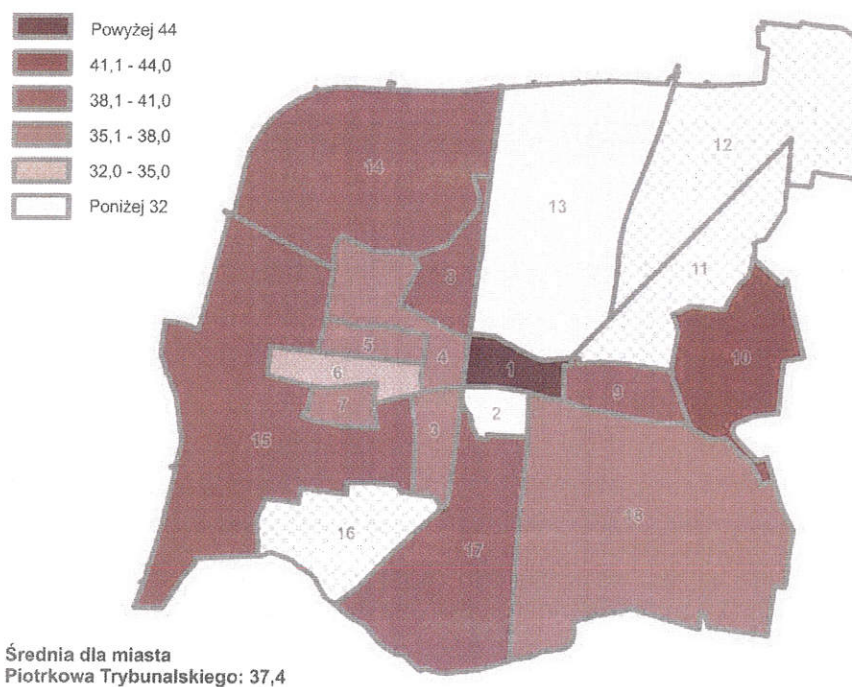
Tab. 5. Bezrobocie grupami wieku (podział na 6 grup)

Jednostka urbanistyczna	Bezrobotni ogółem	W tym grupy wiekowe					
		18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	pow. 60
Jednostka 1	376	13,9%	30,7%	20,7%	19,0%	11,7%	4,1%
Jednostka 2	176	7,2%	23,6%	18,8%	23,6%	16,2%	8,6%
Jednostka 3	124	11,9%	24,3%	20,3%	25,6%	12,1%	4,3%
Jednostka 4	329	11,6%	24,4%	25,8%	18,0%	15,1%	5,4%
Jednostka 5	283	6,9%	29,4%	19,0%	17,9%	16,3%	7,1%
Jednostka 6	181	9,6%	22,9%	27,3%	16,0%	14,4%	10,0%
Jednostka 7	108	7,1%	29,6%	29,6%	16,3%	11,3%	6,4%
Jednostka 8	269	12,4%	27,0%	23,4%	17,3%	14,5%	5,4%
Jednostka 9	241	10,6%	28,6%	23,4%	17,2%	13,5%	6,6%
Jednostka 10	102	14,7%	28,4%	15,7%	23,5%	11,8%	5,9%
Jednostka 11	17	0,0%	35,1%	17,3%	17,9%	7,7%	22,0%
Jednostka 12	15	6,6%	17,1%	33,6%	23,0%	11,2%	8,6%
Jednostka 13	152	8,4%	23,0%	18,3%	20,3%	15,3%	10,0%
Jednostka 14	109	12,9%	25,5%	24,6%	16,7%	12,9%	7,5%
Jednostka 15	127	11,1%	27,1%	27,4%	17,2%	11,1%	6,1%
Jednostka 16	72	8,0%	23,5%	13,6%	27,3%	14,2%	13,3%
Jednostka 17	129	13,9%	26,4%	20,6%	19,2%	14,5%	4,2%
Jednostka 18	148	13,3%	22,4%	24,3%	15,6%	13,3%	10,1%
PIOTRKÓW TRYB.:	2957	10,9%	26,5%	22,4%	18,9%	13,8%	6,8%

Opracowanie własne

Kluczowe w perspektywie strategicznej jest bezrobocie w grupie 18 – 34 (suma dwóch najmłodszych grup). Bezrobocie wśród najmłodszej części populacji najsilniej wpływa na rozrodność i emigrację.

Ryc. 9. Bezrobotni w grupie 18 – 34 lata jako odsetek bezrobotnych ogółem

Opracowanie własne

Jak widać, bezrobocie wśród młodej części populacji koncentruje się ponownie w jednostce 1 i dodatkowo w jednostce 10 (w której jednak ogólne natężenie bezrobocia jest niższe, niż średnia dla miasta). **Górny kwartył wskaźnika stanowią** – w kolejności – **jednostki: 1, 10, 17 i 8**. Powyżej średniej dla miasta sytuują się jeszcze jednostki: 9, 14 i 15.

Z kolei pomocniczo przebadano udział procentowy w ogólnej populacji bezrobotnych grupy bezrobotnych najbardziej oddalonych od rynku pracy (mających najmniejsze szanse na jej uzyskanie, zaliczonych do tzw. III profilu). Sytuację w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tab. 6. Bezrobocie – struktura w podziale na trzy profile

Jednostka urbanistyczna	Bezrobotni ogółem	Profile wg klasyfikacji PUP					
		Profil I		Profil II		Profil III	
		liczba	odsetek	liczba	odsetek	liczba	Odsetek
Jednostka 1	376	3	0,8%	205	54,5%	167	44,6%
Jednostka 2	176	2	1,1%	100	56,9%	74	41,9%
Jednostka 3	124	3	2,7%	85	68,3%	36	28,9%
Jednostka 4	329	5	1,6%	185	56,2%	138	42,1%
Jednostka 5	283	8	2,9%	177	62,6%	97	34,4%
Jednostka 6	181	2	1,1%	115	63,3%	64	35,5%
Jednostka 7	108	1	1,2%	62	57,5%	44	41,3%
Jednostka 8	269	2	0,8%	166	61,5%	101	37,6%
Jednostka 9	241	2	0,8%	126	52,1%	114	47,1%
Jednostka 10	102	0	0,0%	55	53,9%	47	46,1%
Jednostka 11	17	0	0,0%	8	46,4%	9	53,6%
Jednostka 12	15	0	0,0%	10	67,1%	5	32,9%
Jednostka 13	152	1	0,7%	78	51,3%	73	48,1%
Jednostka 14	109	1	0,9%	60	55,1%	48	43,9%
Jednostka 15	127	2	1,3%	76	59,6%	50	39,1%
Jednostka 16	72	1	1,8%	37	50,8%	34	47,4%
Jednostka 17	129	3	2,1%	63	49,3%	62	48,6%
Jednostka 18	148	1	0,7%	75	50,2%	72	48,5%
PIOTRKÓW TRYB.:	2957	38	1,3%	1681	56,8%	1237	41,8%

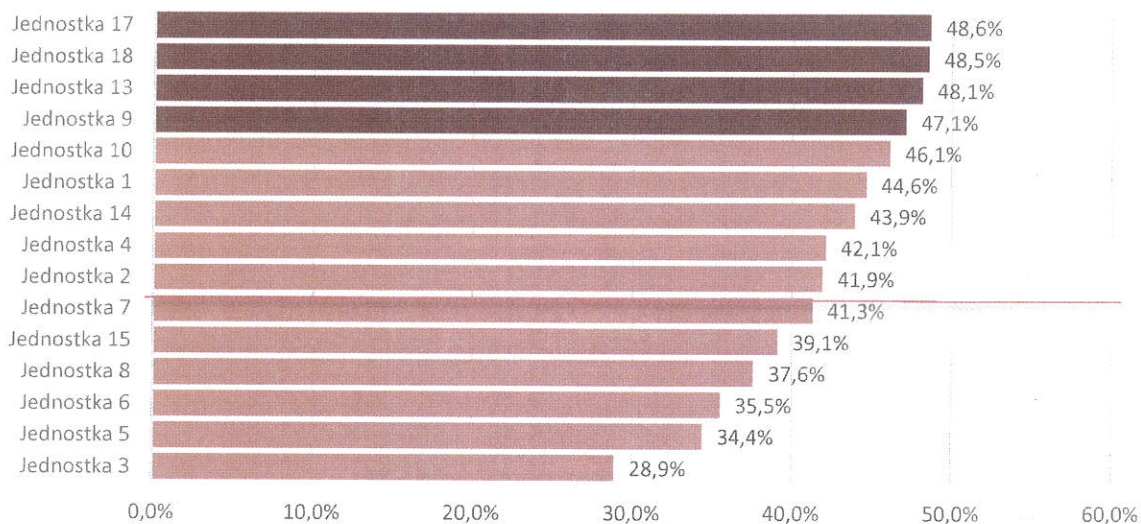
Opracowanie własne

Poniższy wykres obrazuje skalę problemu bezrobocia głębokiego. Tak zwany *III Profil* to sytuacja głębokiego oddalenia od rynku pracy, co w praktyce oznacza minimalne szanse trwałego powrotu na ten rynek. Toteż działania aktywizacyjne urzędów pracy koncentrują się na bezrobotnych zaliczonych do II profilu, jako osobach mających większe szanse powrotu na rynek pracy.

Należy zakładać, że w obecnych realiach prawnych i ekonomicznych przyznanie komukolwiek trzeciego profilu radykalnie utrwała oddalenie tej osoby od rynku pracy i *de facto* jest przerzuceniem ciężaru wspierania tej osoby na służby socjalne miasta. Toteż przed Piotrkowem Trybunalskim stoi niełatwe wyzwanie zorganizowania wsparcia dla bezrobotnych zagrożonych zakwalifikowaniem do III profilu w wypracowaniu sobie przez nich rzetelnych przesłanek do uzyskania profilu II. w interesie miasta jest bowiem uzyskanie przez możliwie dużą liczbę bezrobotnych profilu II i możliwie rzadkie zaliczanie bezrobotnych do profilu III.

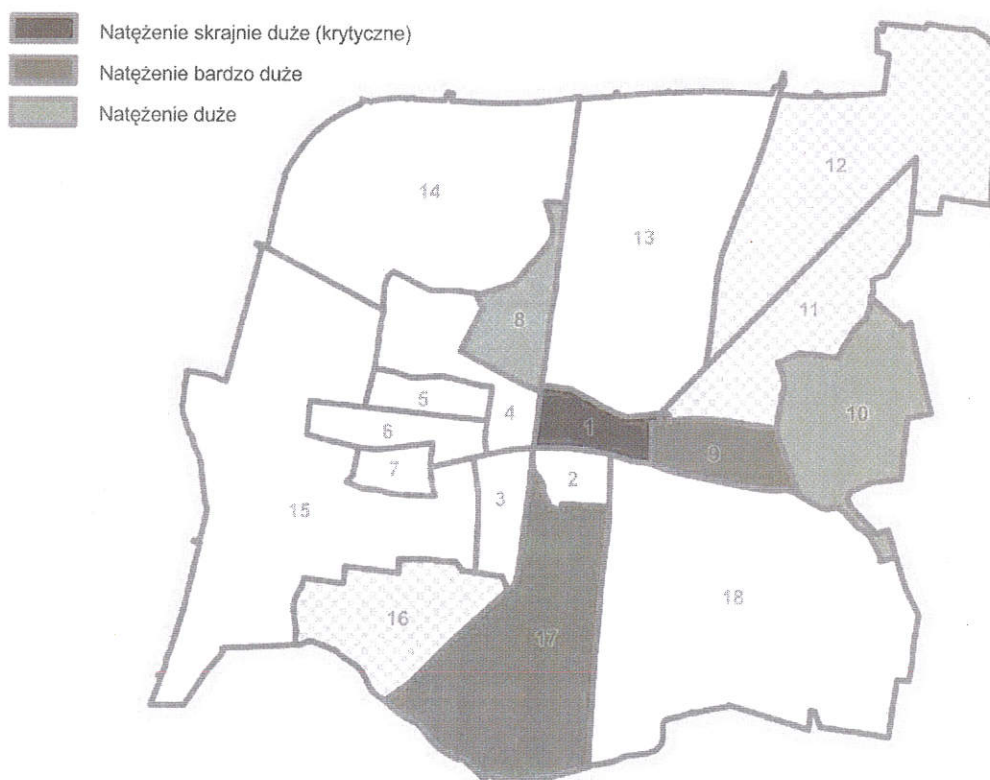
Ryc. 10. Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców stałych – jednostkami malejąco

Opracowanie własne

Konkluzja 2. Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe czynniki – wysokie natężenie problemów bezrobocia odnotowano w jednostkach: 1, 8, 9, 10 i 17. Szczególne natężenie występuje w jednostce 1. Wyraźnie problemowe są także jednostka 9 i 17. Jednostki 10 i 8 są jednostkami problemowymi, jednak problem bezrobocia nie ma tu charakteru skrajnego. Obszary o zidentyfikowanym ponadprzeciętnym natężeniu problemów bezrobocia przedstawia poniższy kartogram.

Ryc. 11. Obszary koncentracji problemów bezrobocia

Opracowanie własne

2.2.2 Problemy ubóstwa – rozkład terytorialny na terenie miasta

Przyjętym kryterium diagnostycznym ubóstwa dochodowego⁶ ludności w jest **natężenie korzystania z zasiłków pomocy społecznej** uwarunkowanych tzw. *kryterium dochodowym*. Kryterium to od 1 października 2015 r. wynosi dla osoby samotnie gospodarującej **634 zł**, a dla osoby w rodzinie – **514 zł**. Warto zaznaczyć, że kryteria dochodowe obowiązujące w chwili sporządzania tej diagnozy są bliskie poziomowi **minimum egzystencji**, które dla 2013 roku zostało wyliczone przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych na – odpowiednio – 541,91 zł dla osoby samotnej i 455,90 zł na osobę w gospodarstwie dwuosobowym (dwóch osób dorosłych)⁷. Wg tego samego opracowania dla wszystkich innych typów rodzin minimum egzystencji jest wyższe, niż oficjalne kryterium dochodowe. a więc skalę korzystania w danym mieście ze środowiskowej pomocy społecznej przez osoby będące poniżej kryterium dochodowego, można uważać za **trafną miarę zasięgu skrajnego ubóstwa** w tym mieście.

Tab. 7. Strumienie świadczeń – liczby bezwzględne przyznawanych świadczeń

Obszar	Ludność ogółem	Świadczenia OGÓŁEM	W tym zasiłek:			
			stały	okresowy	celowy	dożywianie dzieci
Jednostka 1	4 825	5 544	202	1 395	1 640	1 990
Jednostka 2	5 400	2 688	96	672	735	941
Jednostka 3	3 604	832	35	213	184	307
Jednostka 4	8 603	2 980	100	799	738	1 141
Jednostka 5	8 446	1 382	49	355	317	549
Jednostka 6	6 577	1 181	52	308	240	478
Jednostka 7	3 598	585	17	153	107	245
Jednostka 8	5 467	2 975	95	769	824	1 097
Jednostka 9	4 859	3 355	132	855	868	1 252
Jednostka 10	2 606	1 007	48	253	266	379
Jednostka 11	568	179	6	35	61	70
Jednostka 12	348	124	5	30	32	50
Jednostka 13	3 629	1 747	77	476	399	668
Jednostka 14	2 970	1 020	30	280	258	381
Jednostka 15	3 633	1 074	40	272	264	409
Jednostka 16	993	836	56	285	204	187
Jednostka 17	2 488	1 659	65	457	393	645
Jednostka 18	4 099	1 816	71	473	478	675
MIASTO:	72 712	30 982	1 174	8 080	8 009	11 466

Opracowanie własne

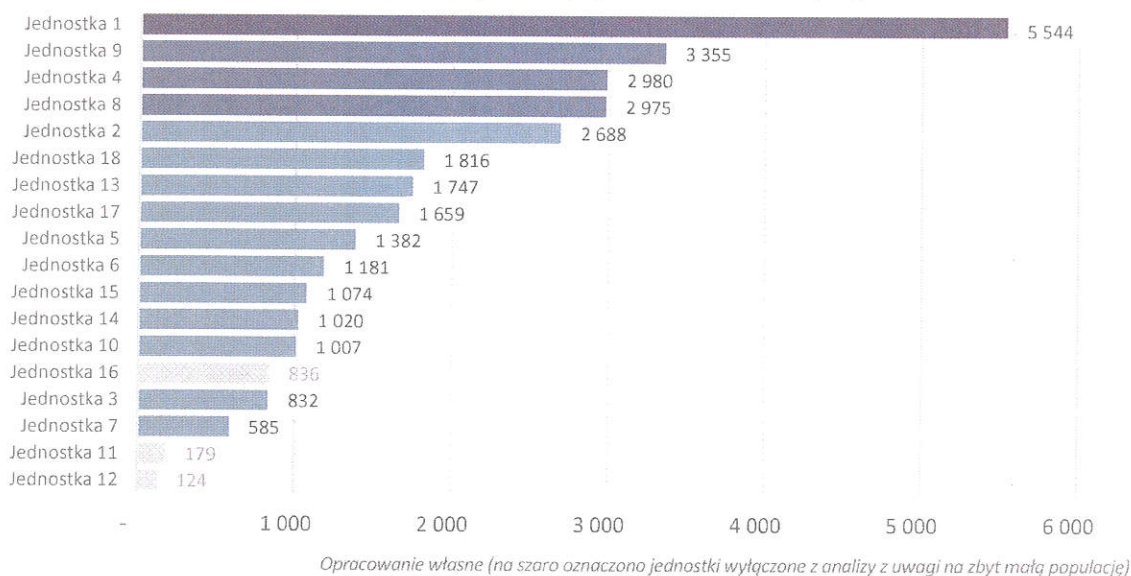
⁶ Zgodnie z definicją EAPN ubóstwo może być ujmowane w dwóch aspektach: jako *ubóstwo dochodowe*, przez co rozumie się głęboki niedostatek (dochody ekwiwalentne na członka rodziny są niższe niż 60% mediany takich dochodów w danym kraju), albo jako *ubóstwo wydatkowe* polegające na głębokiej deprivacji materialnej – braku środków na wydatki związane z realizacją podstawowych, uzasadnionych potrzeb. W tym opracowaniu diagnozujemy tylko ubóstwo dochodowe z braku danych o skali ubóstwa wydatkowego.

⁷ „Poziom i struktura zmodyfikowanego minimum egzystencji w 2013 r. (na podstawie danych średniorocznych)”, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa, 28 marca 2014 r., Tabela 1, s. 2

Podstawowy wskaźnik **całkowitego strumienia świadczeń** (ilości przyznanych świadczeń pomocy społecznej ogółem) dla całego miasta Piotrkowa wynosi **30 982 świadczenia** różnego rodzaju przyznane mieszkańcom w ciągu roku. W poszczególnych jednostkach całkowity strumień świadczeń przedstawia się, jak na poniższym wykresie.

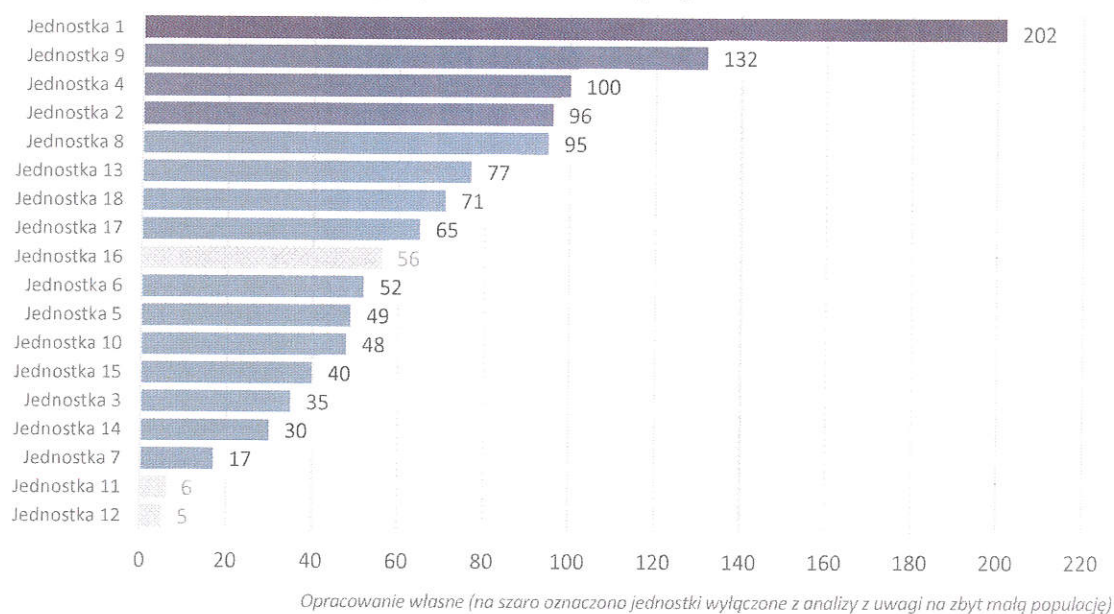
Ryc. 12. Całkowity strumień świadczeń pomocy społecznej – jednostkami urbanistycznymi

Jak widać, jednostka 1 bardzo wyraźnie dominuje w ilości wchłanianych świadczeń pomocy społecznej ogółem. Do górnego kwartylu wskaźnika należą jeszcze jednostki 9, 4 i 8.

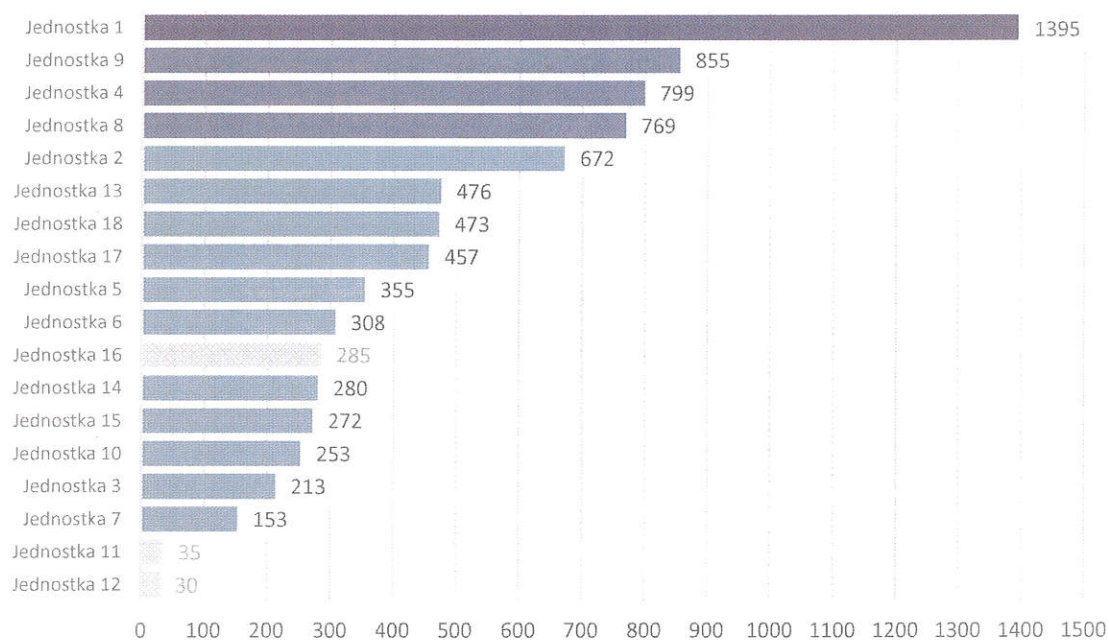
Z kolei warto przeanalizować podobną metodą strumienie przyznawania zasiłków pomocy społecznej: stałego, okresowego, celowego oraz pomocy na dożywianie dzieci. Poniżej przedstawiono wykresy strumieni tych świadczeń.

Ryc. 13. Całkowity strumień zasiłku stałego – jednostkami urbanistycznymi

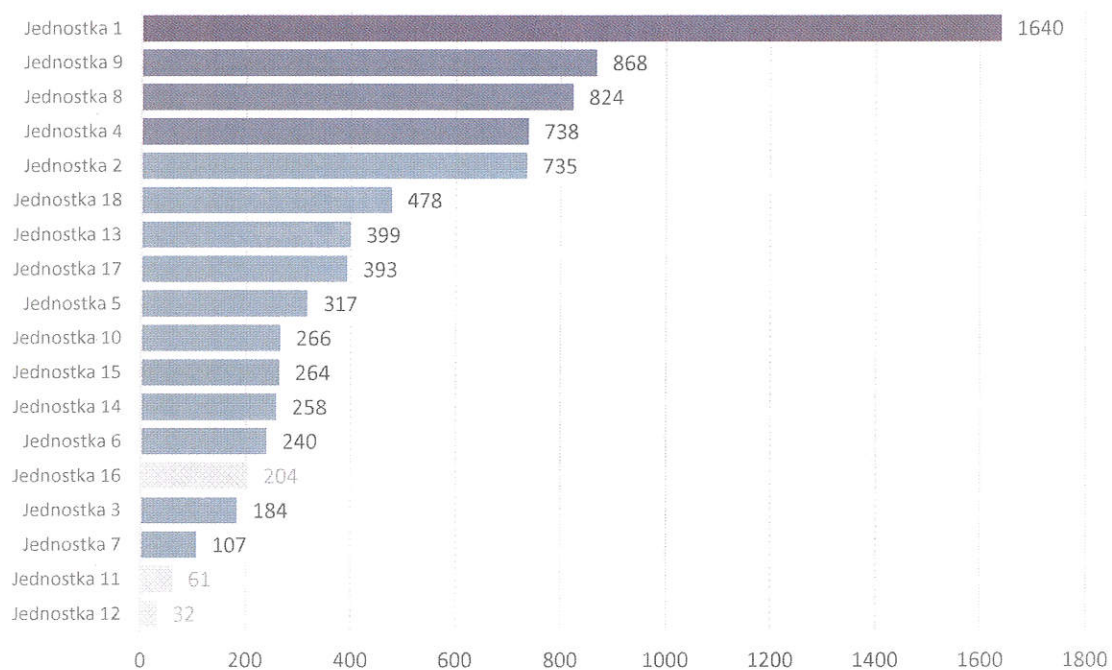

Ryc. 14. Całkowity strumień zasiłku okresowego – jednostkami urbanistycznymi

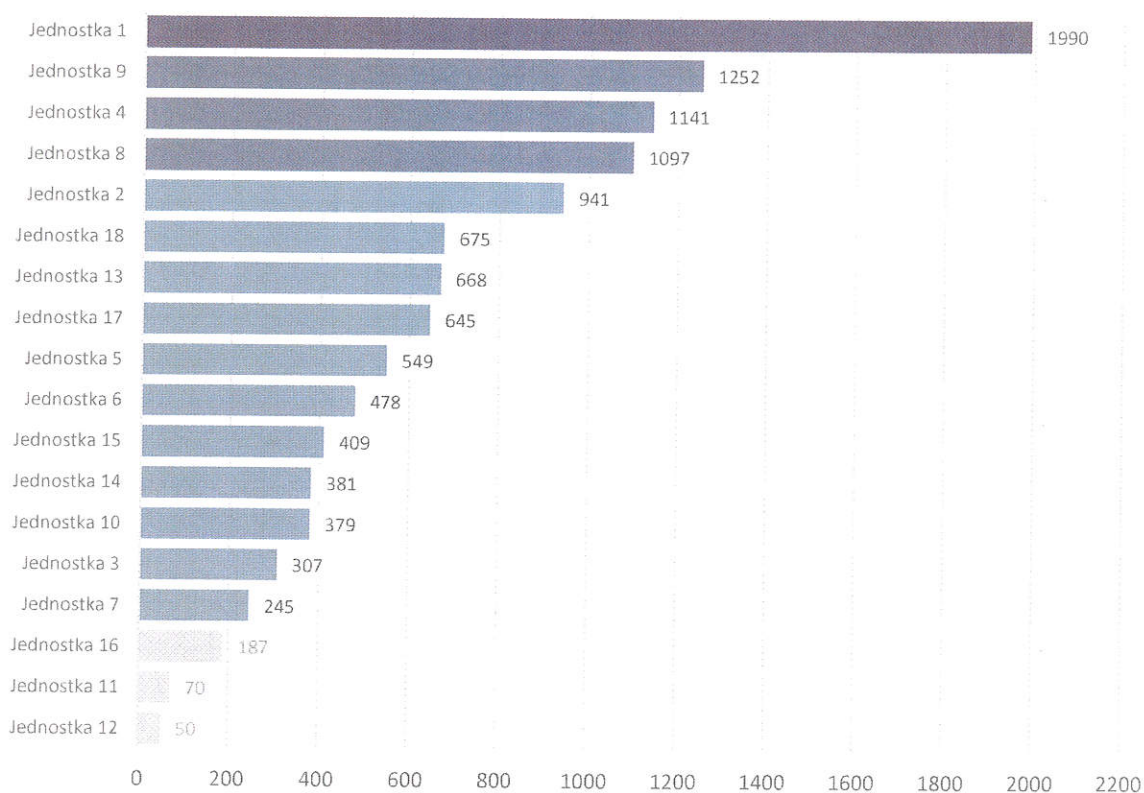
Opracowanie własne (na szaro oznaczono jednostki wyłączone z analizy z uwagi na zbyt małą populację)

Ryc. 15. Całkowity strumień zasiłków celowych – jednostkami urbanistycznymi

Opracowanie własne (na szaro oznaczono jednostki wyłączone z analizy z uwagi na zbyt małą populację)

Górny kwartyl wskaźnika strumienia – zarówno dla zasiłku stałego, zasiłku okresowego, zasiłków celowych ogółem jak i dla pomocy na dożywianie dzieci – stanowią kolejno jednostki: 1, 9, 4 i 8 (jedynie w przypadku zasiłków celowych jednostki 4 i 8 zamieniają się miejscami). W przypadku każdego z wymienionych zasiłków **jednostka 1 bardzo wyraźnie dominuje nad pozostałymi.**

Ryc. 16. Całkowity strumień pomocy na dożywianie dzieci – jednostkami urbanistycznymi

Opracowanie własne (na szaro oznaczono jednostki wyłączone z analizy z uwagi na zbyt małą populację)

Dane z poszczególnych wykresów potwierdzają się wzajemnie i współtworzą spójny obraz sytuacji przestrzennego rozmieszczenia zapotrzebowania na pomoc społeczną, który można podsumować tak:

Konkluzja 3. Analiza strumieni świadczeń pomocy społecznej wskazuje bardzo wyraźną grupę jednostek urbanistycznych, gdzie koncentruje się ubóstwo: to jednostki 1, 4, 9 i 8, przy czym jednostka 1 bardzo wyraźnie dominuje jako miejsce odbioru największego strumienia świadczeń ogółem i odrębnie każdego z czterech zasiłków.

Analiza strumieni świadczeń pokazuje trafnie, gdzie należy koncentrować działania zapobiegawcze, jednak dla pogłębionego obrazu sytuacji ubóstwa ważniejsza jest **analiza natężenia zjawisk**, dla której wskaźnikiem są nie ogólne strumienie świadczeń, lecz **ilość świadczeń na 1000 mieszkańców**.

Podstawowy wskaźnik **natężenia korzystania ze świadczeń pomocy społecznej** (ilości przyznanych świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców) dla całego miasta Piotrkowa wynosi **426**.

Nie oznacza to oczywiście, że aż 42,6% mieszkańców odbiera świadczenia. Znaczna część beneficjentów świadczeń pomocy społecznej jest odbiorcami wielu rodzajów świadczeń jednocześnie. Stąd np. w jednostce 1 mamy aż 1149 świadczeń na 1000 mieszkańców (liczba świadczeń przewyższa liczbę mieszkańców w tym obszarze miasta).

Rozkład natężenia zjawiska w poszczególnych jednostkach przedstawia poniższa tabela, a przestrzenne rozmieszczenie zjawiska i uporządkowanie według jego intensywności w poszczególnych jednostkach obrazują przedstawione dalej kartogram i wykres.

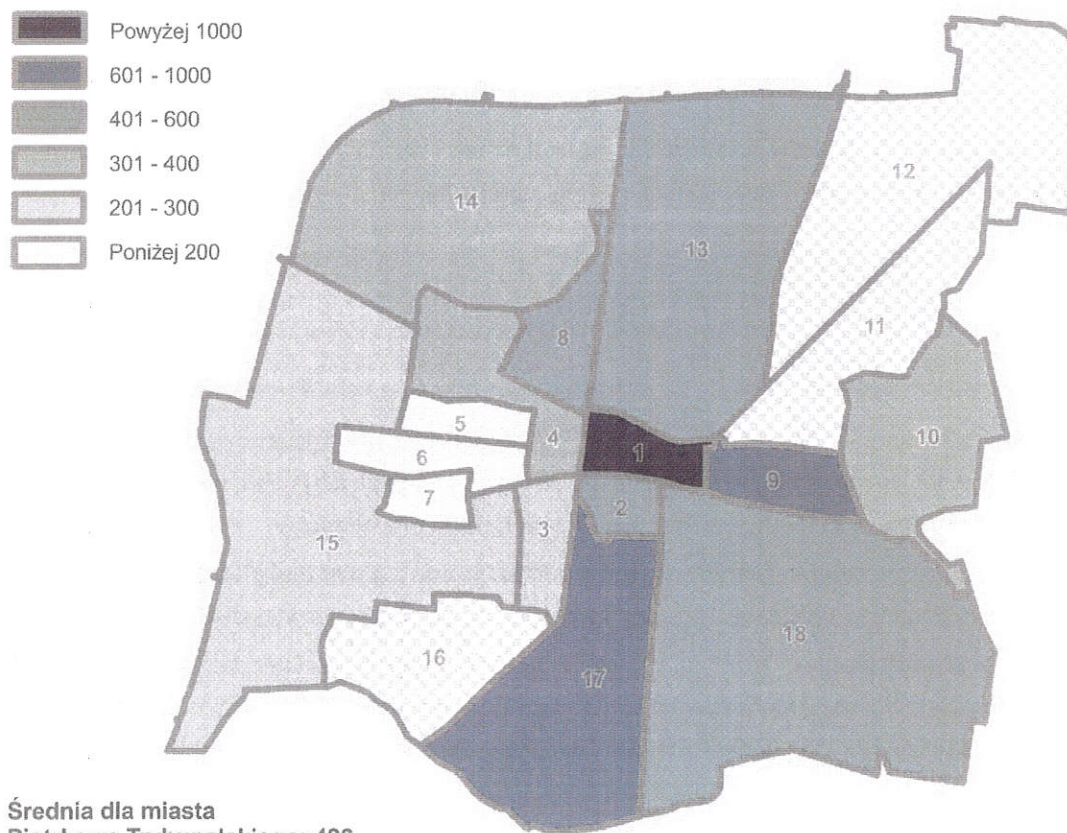

Tab. 8. Analiza natężenia ubóstwa: ilości świadczeń na 1000 mieszkańców

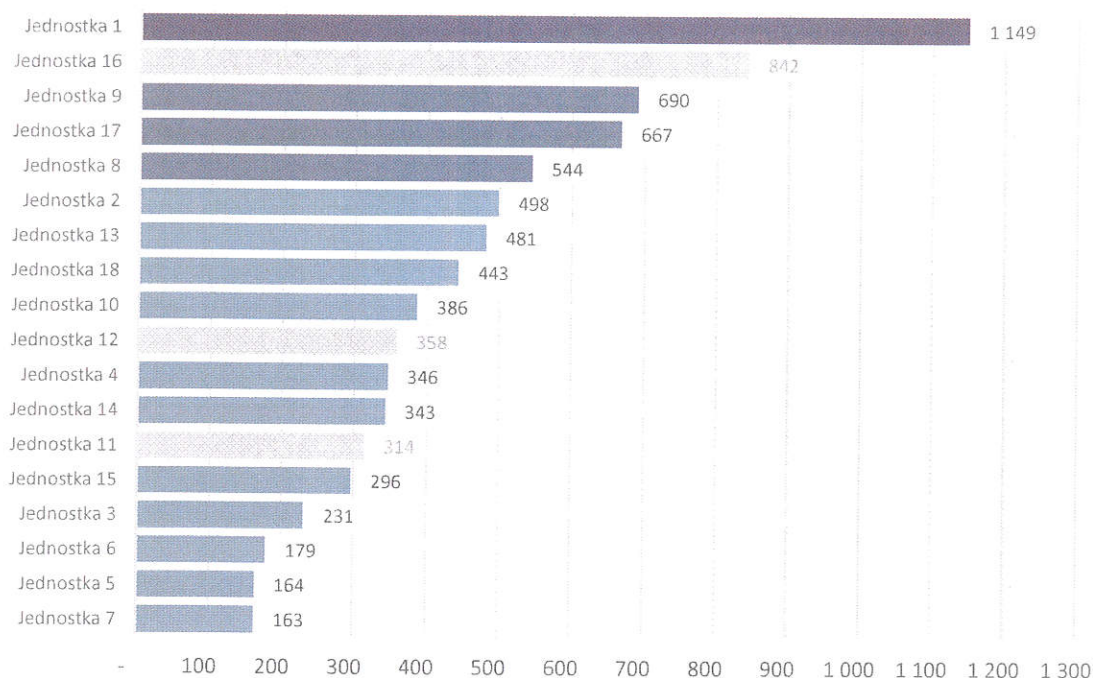
Obszar	Ludność ogółem	Świadczenia OGÓŁEM	W tym zasilek:			
			stały	okresowy	celowy	dożywianie dzieci
Jednostka 1	4 825	1 149	42	289	340	412
Jednostka 2	5 400	498	18	124	136	174
Jednostka 3	3 604	231	10	59	51	85
Jednostka 4	8 603	346	12	93	86	133
Jednostka 5	8 446	164	6	42	38	65
Jednostka 6	6 577	179	8	47	37	73
Jednostka 7	3 598	163	5	43	30	68
Jednostka 8	5 467	544	17	141	151	201
Jednostka 9	4 859	690	27	176	179	258
Jednostka 10	2 606	386	19	97	102	146
Jednostka 11	568	314	10	62	107	123
Jednostka 12	348	358	14	87	91	144
Jednostka 13	3 629	481	21	131	110	184
Jednostka 14	2 970	343	10	94	87	128
Jednostka 15	3 633	296	11	75	73	113
Jednostka 16	993	842	56	287	206	189
Jednostka 17	2 488	667	26	184	158	259
Jednostka 18	4 099	443	17	115	117	165
CAŁE MIASTO:	72 712	426	16	111	110	158

Opracowanie własne (na szaro oznaczono jednostki wyłączone z analizy z uwagi na zbyt małą populację)

Ryc. 17. Natężenie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – kartogram

Opracowanie własne

Ryc. 18. Natężenie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – jednostkami urbanistycznymi

Opracowanie własne (na szaro oznaczono jednostki wyłączone z analizy z uwagi na zbyt małą populację)

Jak widać, jednostka 1 bardzo wyraźnie dominuje w ilości wchłanianych świadczeń pomocy społecznej ogółem. Do górnego kwartylu wskaźnika należą jeszcze jednostki 9, 17 i 8 (jednostka 16 jest wyłączona z analizy z uwagi na bardzo małą populację).

Konkluzja 4. Zwraca uwagę bardzo wysoka, druga pozycja jednostki 16, która została wyłączona z analizy z uwagi na niewielką populację mieszkańców. Jednak analiza wskazuje, że procentowe natężenie problemów społecznych jest tam bardzo wysokie. Nie przesądza to o włączeniu jednostki do programu rewitalizacji ale jest przesłanką do objęcia tej jednostki wzmożoną uwagą a być może – specjalnym programem polityki społecznej miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

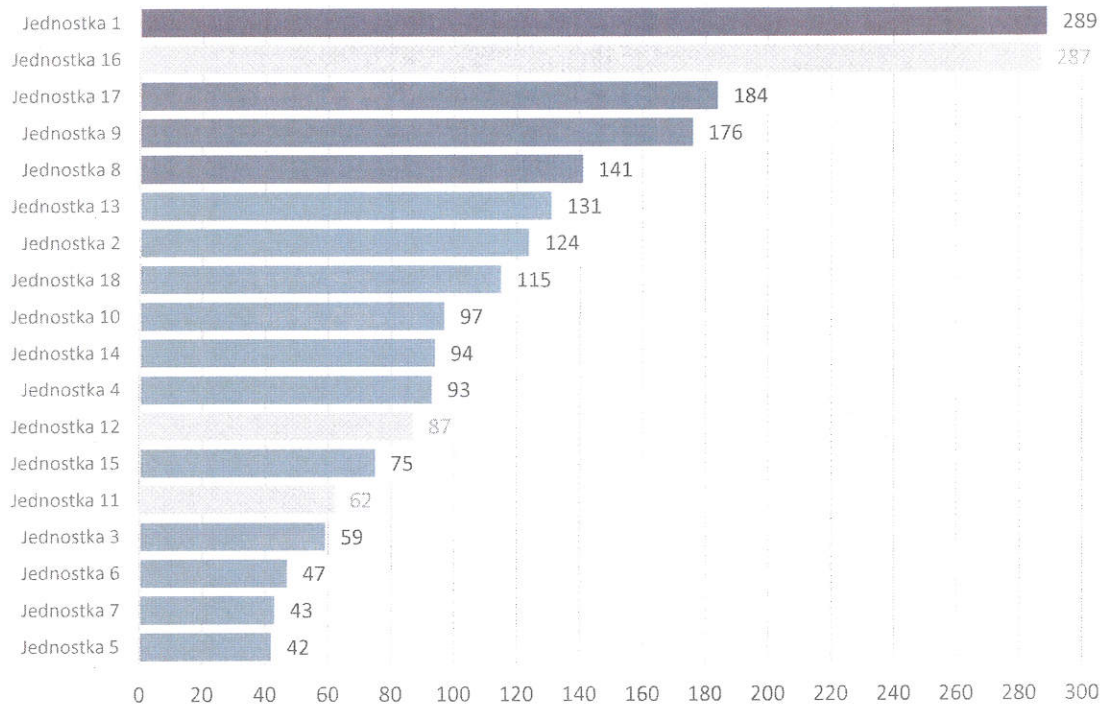
Z kolei warto przeanalizować **natężenie zjawiska ubóstwa**, a więc natężenie pobierania tych świadczeń pomocy społecznej, które są uwarunkowane kryterium dochodowym. Od kryterium tego, wynoszącego obecnie **634 zł** dla osoby samotnie gospodarującej, a dla osoby w rodzinie – **514 zł**, uzależnione jest między innymi przyznawanie zasiłków pomocy społecznej: okresowego, celowego oraz pomocy na dożywianie dzieci⁸.

Poniżej przedstawiono wykresy i kartogramy **natężenia** pobierania tych świadczeń (ilości pobieranych świadczeń danego rodzaju w przeliczeniu na 1000 mieszkańców).

⁸ Nie wzięto pod uwagę zasiłku stałego, gdyż w warunkach Piotrkowa Trybunalskiego daje on zbyt małą próbę statystyczną, która może wywoływać przekłamania (rocznie w całym mieście przyznano tylko 202 zasiłki stałe wobec 1400 – 2000 w przypadku innych zasiłków).

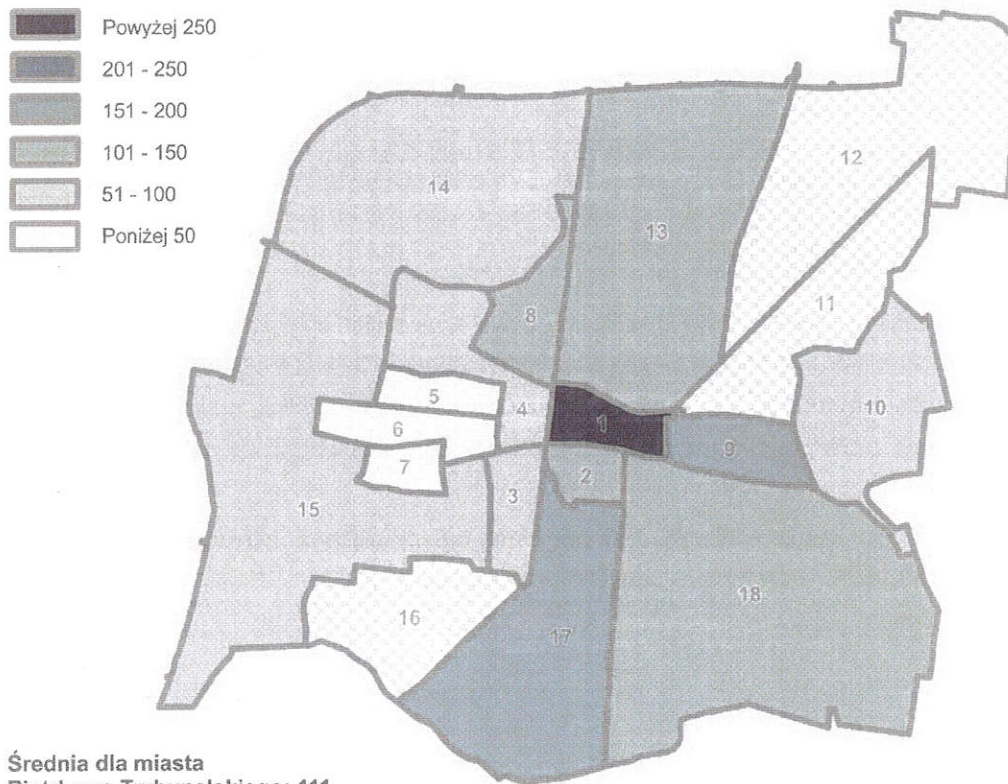

Ryc. 19. Natężenie korzystania z zasiłku okresowego – jednostkami urbanistycznymi

Opracowanie własne

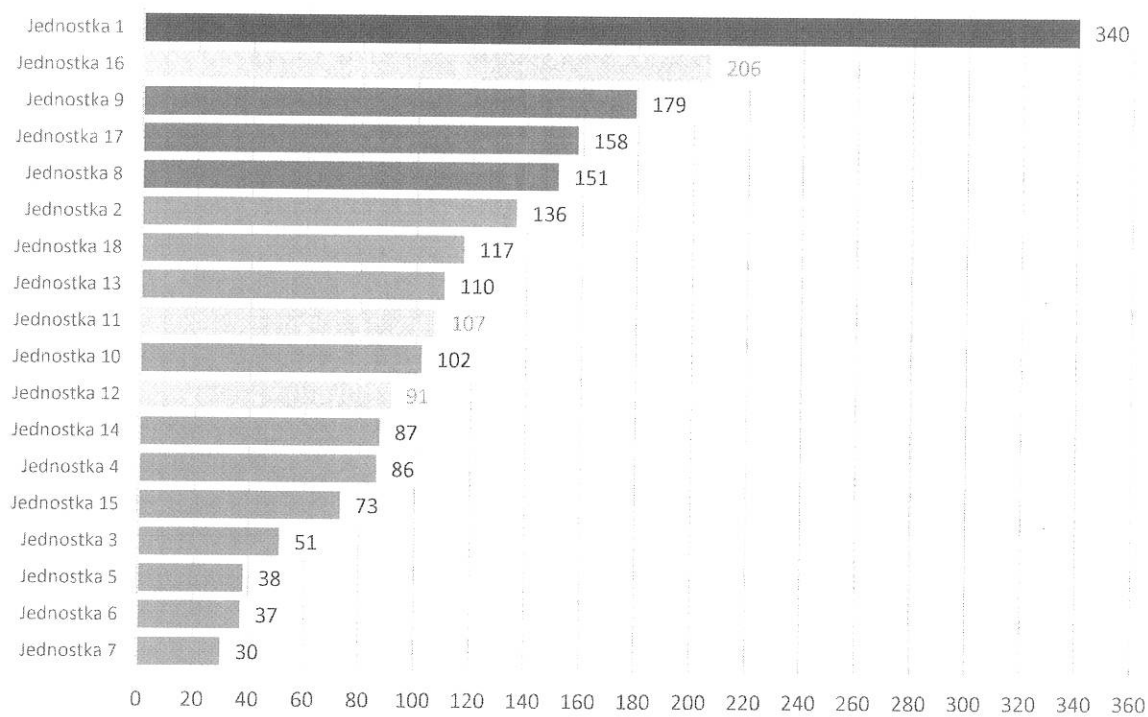
Ryc. 20. Natężenie korzystania z zasiłku okresowego – kartogram

Opracowanie własne

Ryc. 21. Natężenie korzystania z zasiłku zasiłków celowych – jednostkami urbanistycznymi

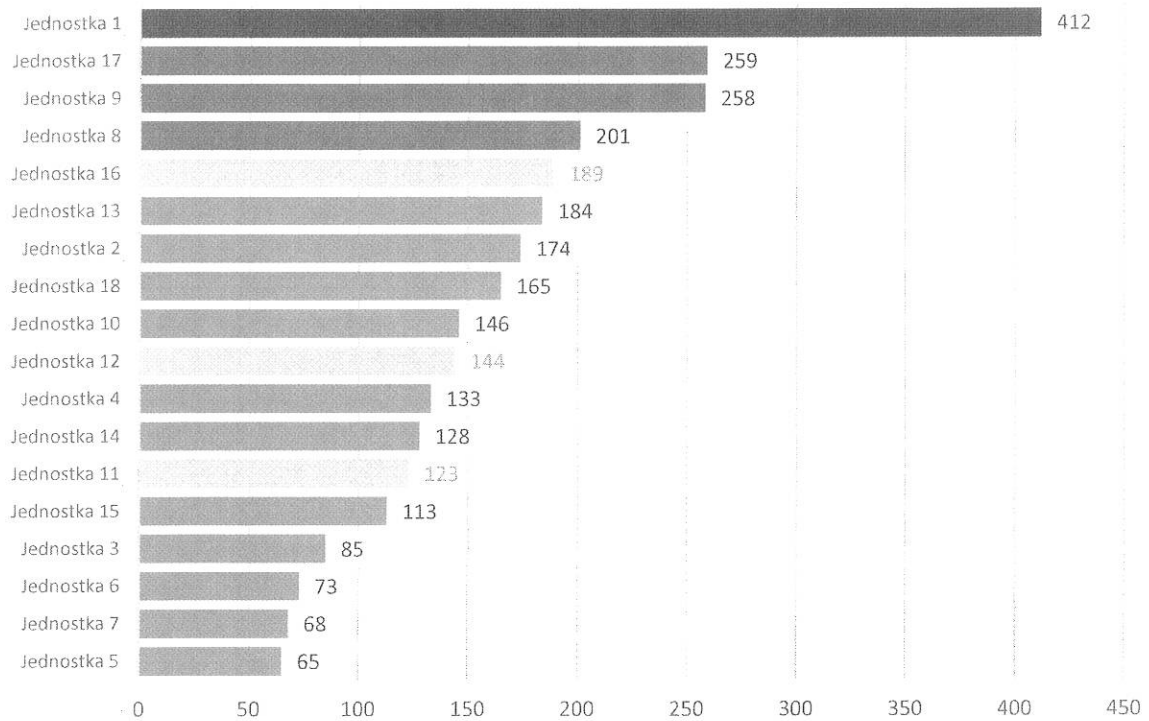
Opracowanie własne

Ryc. 22. Natężenie korzystania z zasiłku celowego – kartogram

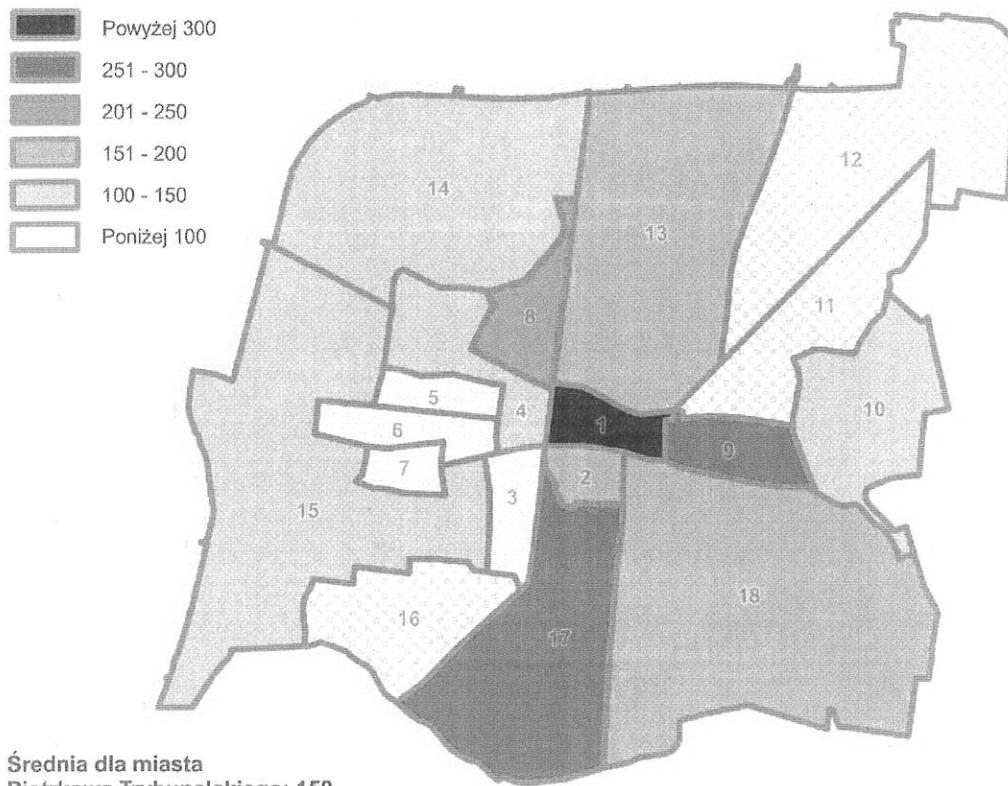
Opracowanie własne

Ryc. 23. Natężenie korzystania z pomocy na dożywianie dzieci – jednostkami urbanistycznymi

Opracowanie własne

Ryc. 24. Natężenie korzystania z pomocy na dożywianie dzieci – kartogram

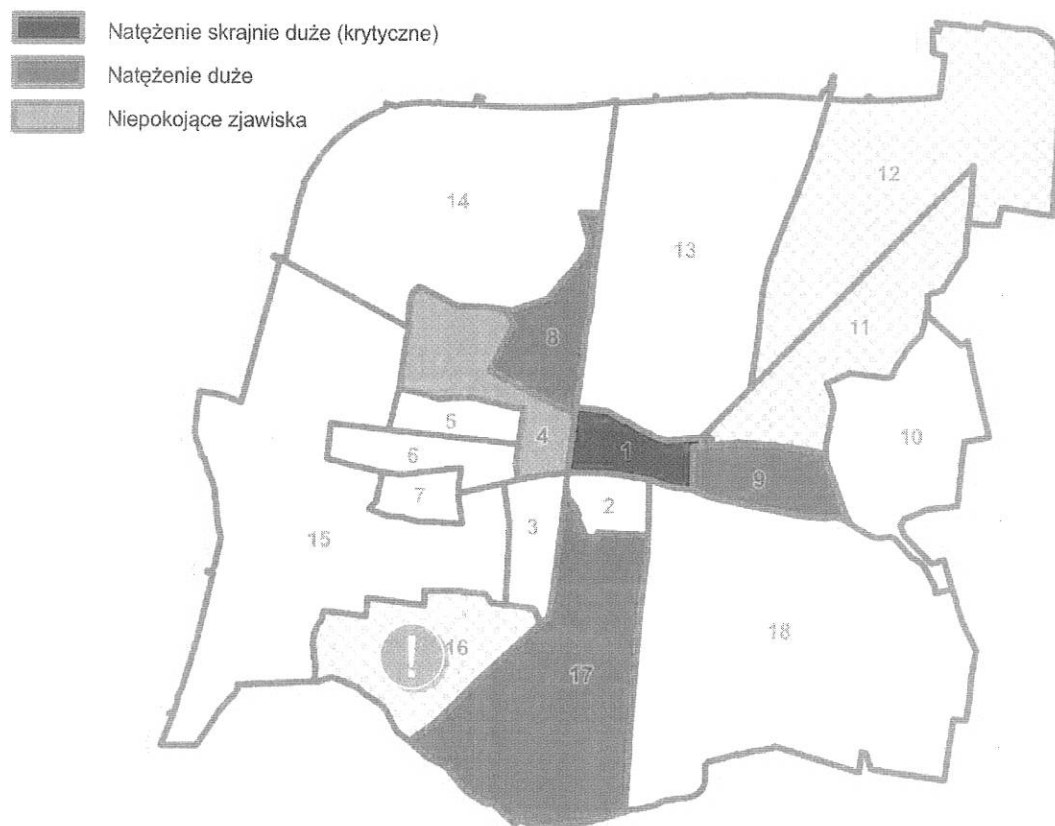

Opracowanie własne

Górny kwartył wskaźnika natężenia ubóstwa – zarówno dla zasiłku stałego, zasiłku okresowego, zasiłków celowych ogółem jak i dla pomocy na dożywianie dzieci – stanowią kolejno **jednostki: 1, 9, 4 i 8** (jedynie w przypadku zasiłków celowych jednostki 4 i 8 zamieniają się miejscami). W przypadku każdego z wymienionych zasiłków **jednostka 1 bardzo wyraźnie dominuje nad pozostałymi**.

- Konkluzja 5.** Analiza strumieni świadczeń pomocy społecznej wskazuje bardzo wyraźną grupę jednostek urbanistycznych, gdzie koncentruje się ubóstwo: to jednostki 1, 17, 9 i 8, przy czym we wszystkich pięciu pomiarach jednostka 1 bardzo wyraźnie dominuje jako miejsce największego natężenia ubóstwa.
- Konkluzja 6.** Ponownie potwierdza się niepokojące natężenie ubóstwa w nieanalizowanej tu jednostce 16. Jest to przesłanka dla stanowczej rekomendacji objęcia tej jednostki wzmożonymi działaniami pomocy społecznej.
- Konkluzja 7.** Obszarami koncentracji problemów ubóstwa są bez wątpienia: obszar 1 (dominujący na wszystkich skalach) oraz obszary 9 i 8. Dodatkowo na skali natężenia ubóstwa pojawia się bardzo wyraźnie obszar 17. Z kolei na skali wielkości strumieni świadczeń zaznacza się obszar 4 (jako obszar o bardzo dużej populacji mieszkańców). Ostatecznie za koncentrację problemu ubóstwa uznaje się obszary 1, 9, 8 i 17. Dodatkowo zwraca się uwagę na obszary: 4 (szczególnie duży strumień świadczeń) i 16 (niepokojące natężenie zjawiska).

Ryc. 25. Obszary koncentracji problemów ubóstwa

Opracowanie własne

2.2.3 Problemy z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego

W niniejszym rozdziale będziemy diagnozować problemy przestępczości, o których mowa w ustawie o rewitalizacji, w nieco szerszym ujęciu: będą nas interesowały nie tylko zagrożenia bezpieczeństwa publicznego (zagrożenia przestępstwami) ale i porządku publicznego (zagrożenia wykroczeniami).

Diagnozowanie przestępczości i zakłóceń porządku na potrzeby programów rewitalizacji na podstawie statystyk napotyka na podstawową trudność: w statystyce odnotowuje się czyny zabronione w miejscu ich popełnienia, gdy tymczasem dla potrzeb rewitalizacji ważniejsze byłoby rozeznanie miejsc zamieszkania sprawców, aby można było wskazać środowiska potencjalnie kryminogenne. Jednak dane takie są niedostępne.

Rozkład przestępczości w podziale na rodzaje przestępstw dla poszczególnych 16 jednostek urbanistycznych został wyliczony szacunkowo, ponieważ statystyka źródłowa była agregowana w 12 rejonach pracy policyjnej, których granice rozciągają się w dużej części z granicami wyznaczonych jednostek. Nie mniej jednak oszacowanie – weryfikowane wycinkowo – okazało się dość dokładne⁹ i stanowi wystarczająco wiarygodną podstawę analizy. Zestawienie przestępstw rodzajami przedstawia tabela.

Tab. 9. Przestępstwa rodzajami w poszczególnych jednostkach urbanistycznych

Jednostka Nr:	Rozbój	Bójki i pobicia	Uszkodzenie ciała	Przest. seksualne	Uszkodzenie mienia	Przest. narkotykowe	Włamaenia	Kradzieże	Inne	RAZEM
1	5	2	8	1	21	7	13	61	17	134
2	3	1	2	1	11	4	25	83	10	141
3	0	2	5	1	7	5	18	31	9	78
4	2	2	6	1	15	4	33	45	21	129
5	2	2	5	1	15	5	17	51	25	122
6	1	2	5	1	14	3	19	28	12	84
7	1	2	4	1	10	9	26	50	9	113
8	2	1	3	1	9	5	14	24	11	69
9	1	2	3	0	6	4	6	16	5	43
10	1	1	5	0	7	6	8	19	8	54
11	0	0	0	0	1	1	1	2	1	5
12	0	0	0	0	1	1	1	2	1	5
13	2	2	4	1	13	4	9	26	9	68
14	1	0	1	0	3	2	6	9	4	27
15	0	0	0	0	1	0	4	4	2	11
16	0	1	2	0	3	5	11	24	3	50
17	1	0	1	0	2	2	5	10	4	25
18	1	0	2	0	4	3	9	17	7	43
RAZEM:	23	20	57	8	142	68	225	501	156	1200

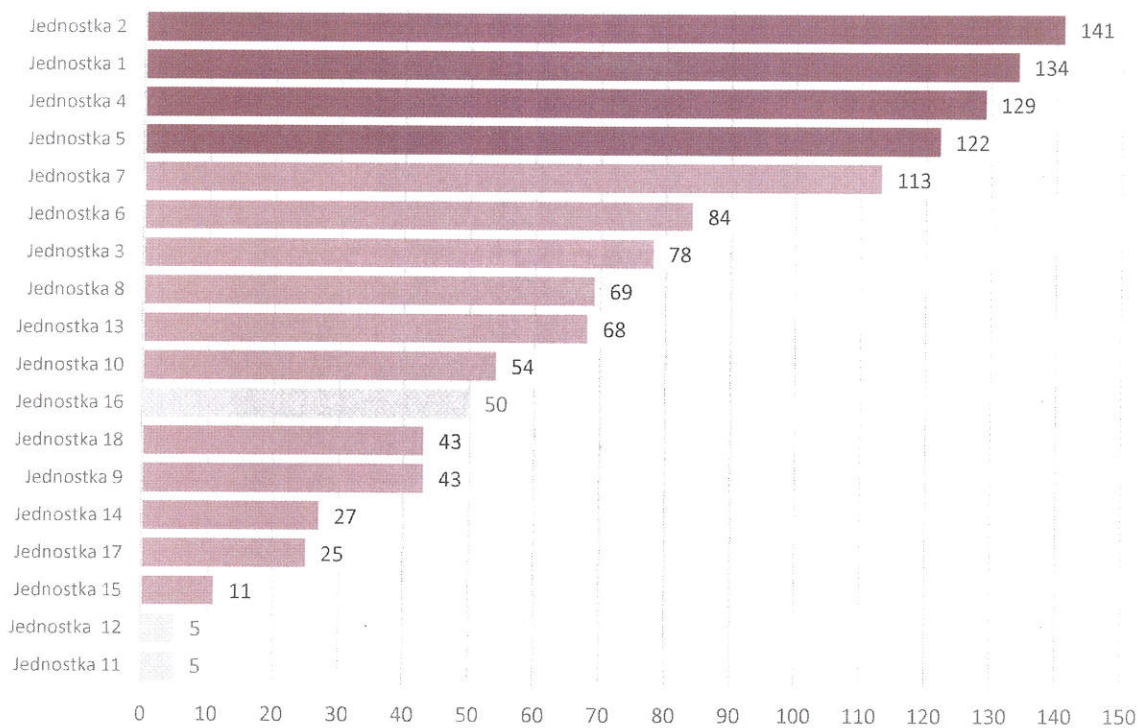
Opracowanie własne na podstawie danych policyjnych

Poniższy wykres pokaże uszeregowanie jednostek urbanistycznych według całkowitej ilości popełnianych w nich przestępstw ogółem, bez podziału na kategorie.

⁹ W weryfikowanych przypadkach największy wykryty błąd wyniósł 3,9 punktu procentowego, co należy uznać za zdecydowanie zadowalający poziom dokładności oszacowania.

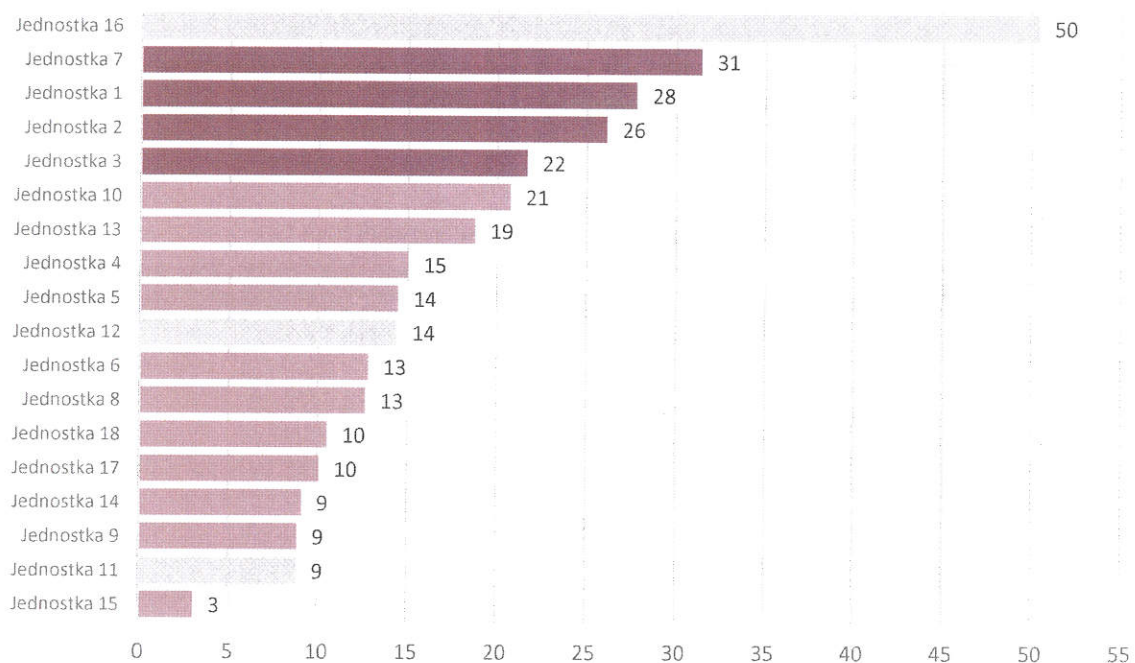

Ryc. 26. Liczba przestępstw ogółem w poszczególnych jednostkach urbanistycznych

Opracowanie własne na podst. danych policyjnych

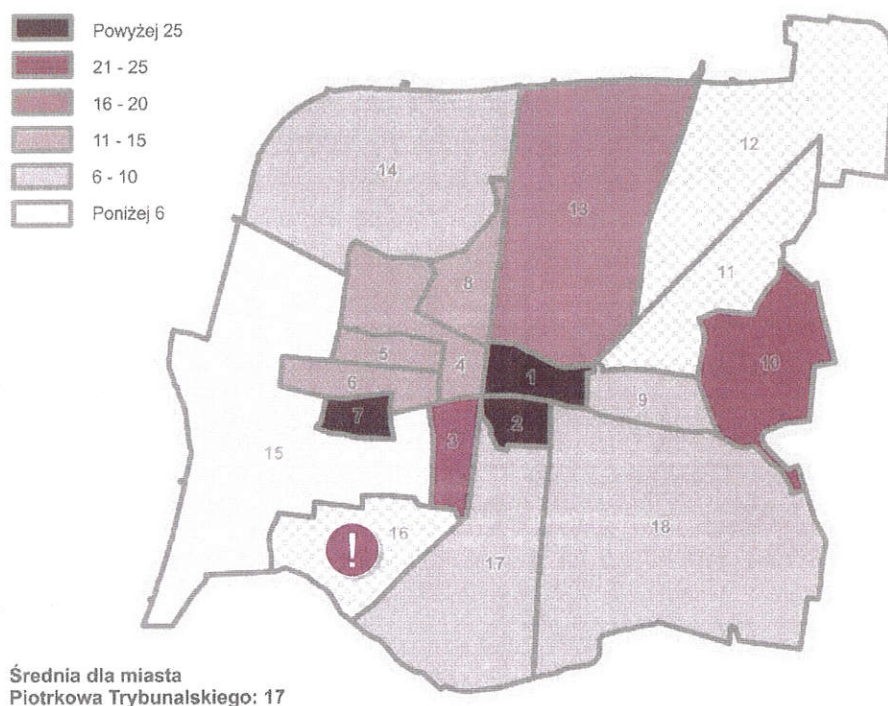
Ryc. 27. Natężenie przestępczości (liczba przestępstw na 1000 ludności) – jednostkami urbanistycznymi

Opracowanie własne na podst. danych policyjnych

Konkluzja 8. Górny kwartył natężenia zagrożenia przestępczością stanowią bardzo wyraźnie jednostki: 7, 1, 2 i 3. Niepokoi jednak sytuacja w jednostce 16 (niebadanej) gdzie wskaźnik zagrożenia przestępczością wydaje się jeszcze dwukrotnie wyższy.

Ryc. 28. Natężenie zagrożenia przestępczością w poszczególnych jednostkach urbanistycznych

Opracowanie własne

Zwraca uwagę nie tylko wyraźna koncentracja zagrożeń w jednostkach 7, 1 i 2, ale także bardzo niepokojąca sytuacja w jednostce 16 (nieobjętej analizą), gdzie przestępczość wydaje się jeszcze wyższa.

Co do statystyki Niebieskiej Karty, która na ogół daje możliwość dodatkowego pogłębienia obrazu przestępczości, dla Piotrkowa Trybunalskiego nie udało się w terminie opracowywania niniejszego dokumentu uzyskać danych zagregowanych na poziomie poszczególnych jednostek, a jedynie dla całego miasta ogółem. Tę część diagnozy planuje się pogłębić przy aktualizacji Programu.

Tab. 10. Statystyka Niebieskiej Karty w Piotrkowie Trybunalskim na koniec 2016 r.

Lp.	Instytucja inicjująca założenie Karty	Ilość Kart
1	Komenda Miejska Policji	197
2	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	34
3	Oświata	7
4	Ochrona zdrowia	1
5	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0
RAZEM:		239

Źródło: MOPR

Z kolei zagrożenia porządku publicznego przeanalizowano na podstawie dwóch grup wykroczeń odnotowywanych w statystyce interwencji Straży Miejskiej:

1. Zakłócanie spokoju i porządku publicznego (art. 51 kodeksu wykroczeń)
2. Spożywanie alkoholu w miejscu zabronionym (art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi)

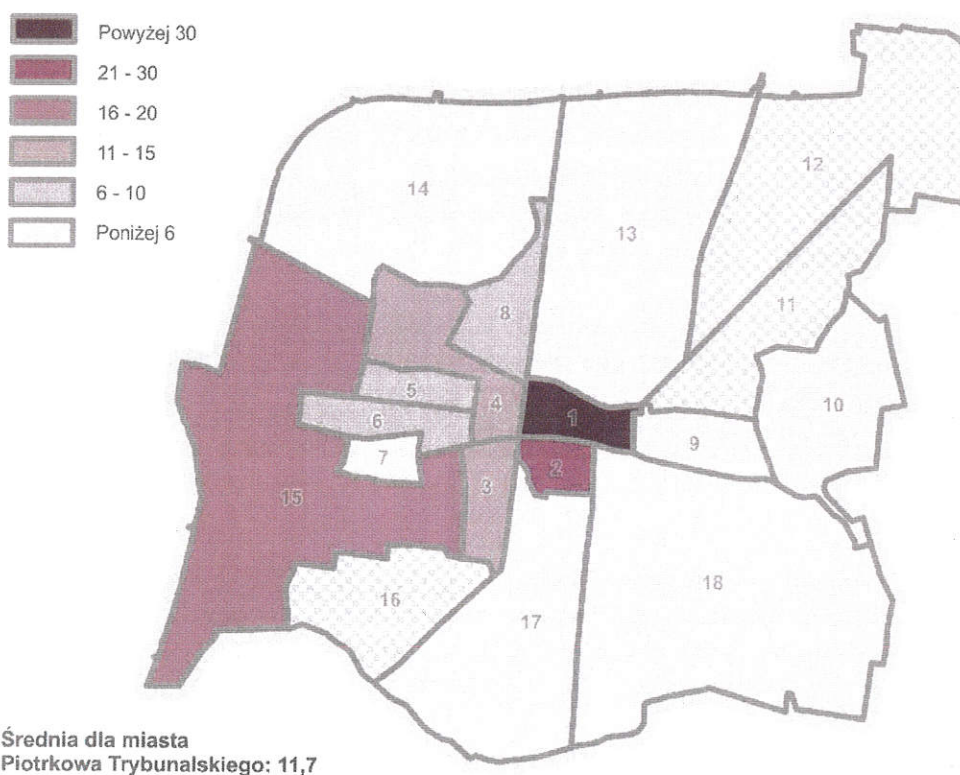

Tab. 11. Wykroczenia odnotowane w związku z interwencją Straży Miejskiej

Obszar:	Ogółem (liczba bezwzględna)		Na 10 tys. Mieszkańców	
	Zakłócanie spokoju	Spożywanie alkoholu	Zakłócanie spokoju	Spożywanie alkoholu
Jednostka 1	27	128	55,5	264,4
Jednostka 2	12	36	22,4	65,9
Jednostka 3	5	33	14,2	91,1
Jednostka 4	10	61	12,2	71,0
Jednostka 5	6	36	7,3	42,7
Jednostka 6	5	34	7,8	51,6
Jednostka 7	2	10	4,7	27,2
Jednostka 8	5	45	9,6	83,0
Jednostka 9	1	26	1,1	52,8
Jednostka 10	1	2	3,9	7,9
Jednostka 11	0	0	0,0	0,0
Jednostka 12	0	1	0,0	17,7
Jednostka 13	1	8	2,8	22,6
Jednostka 14	1	7	4,8	25,2
Jednostka 15	7	30	19,1	82,1
Jednostka 16	0	0	0,0	0,0
Jednostka 17	1	8	2,5	31,3
Jednostka 18	1	11	2,3	27,5
MIASTO ogółem:	85	476	11,7	65,5

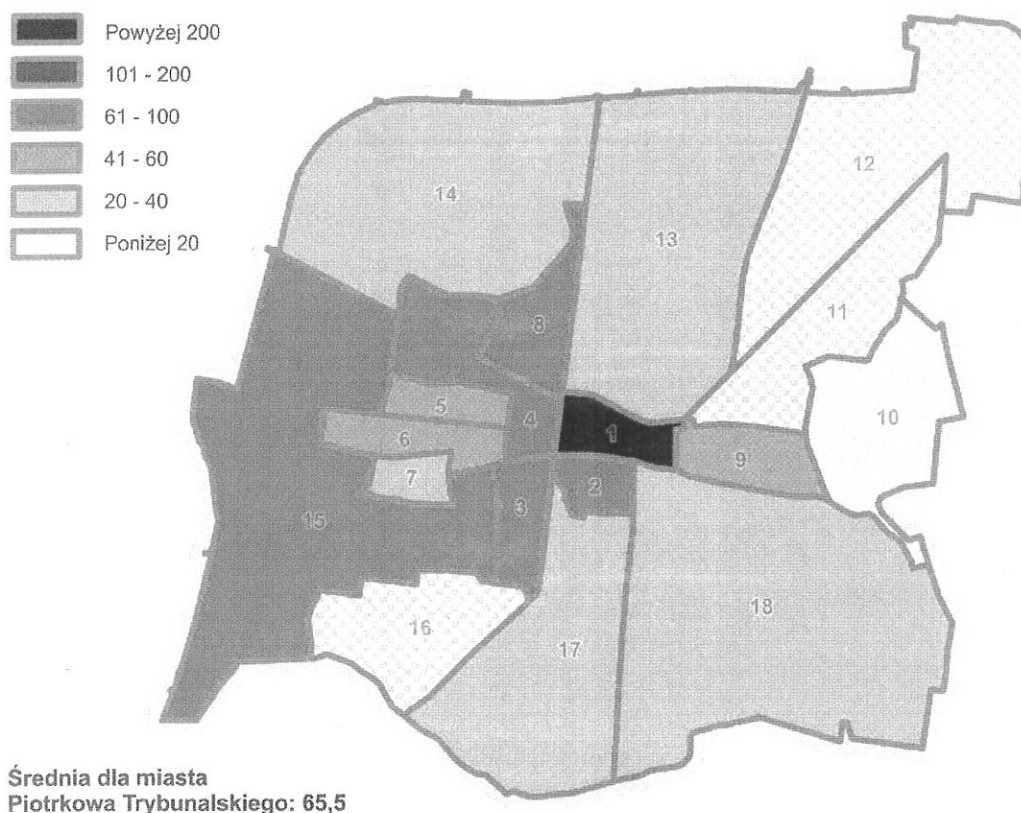
Opracowanie własne

Ryc. 29. Natężenie wykroczeń zakłócania spokoju i porządku publicznego

Opracowanie własne

Ryc. 30. Natężenie wykroczeń spożywanie alkoholu w miejscu zabronionym

Opracowanie własne

Należy brać pod uwagę, że kartogramy rozkładu przestrzennego wykroczeń odzwierciedlają sytuację społeczną w zakresie zagrożeń w sposób zaburzony. Koncentracje wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym pojawiają się z reguły tam, gdzie są lokalizacje sprzyjające takim zachowaniom: parki, skwery. Z kolei wykroczenia zakłóceń spokoju często koncentrują się w pobliżu lokali rozrywkowych i punktów całodobowej sprzedaży alkoholu. Niemniej jednak oba kartogramy dają dość precyzyjny obraz narażenia mieszkańców na zagrożenia w przestrzeni publicznej. Dla zagrożeń porządku publicznego wyraźnie wyłania się pierwsza grupa najbardziej narażonych obszarów: to bezapelacyjnie jednostka 1 – lider w obu kategoriach wykroczeń – a ponadto jednostki 2, 15, 3 i 4.

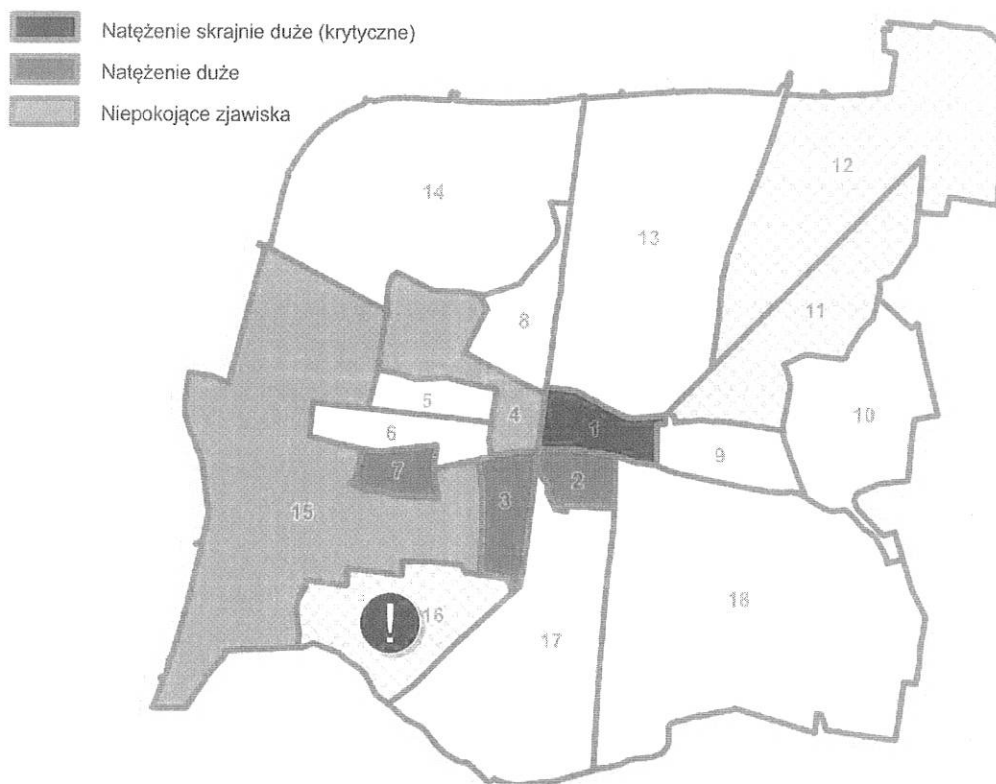
Konkluzja 9. W zakresie zagrożeń bezpieczeństwa i porządku, a więc biorąc pod uwagę zarówno natężenie przestępczości, jak i natężenie wykroczeń ogółem, górny kwartył w skali narażenia na zagrożenia tego rodzaju stanowią jednostki: 1, 2, 3 i 7. Dodatkowo niepokoi natężenie wykroczeń w jednostkach 4 i 15.

Konkluzja 10. Bardzo niepokojąca jest sytuacja w zakresie przestępczości w jednostce 16 (wyłączonej z analizy z uwagi na zbyt małą populację). Należałoby odrębnie, poza programem rewitalizacji, podjąć współpracę służb pomocy społecznej i straży miejskiej z policją w zakresie wspólnego monitorowania i ewentualnych wspólnych działań w tej części miasta.

Kartogram koncentracji zagrożeń przestępczością i wykroczeniami przedstawia się następująco:

Ryc. 31. Koncentracja zagrożeń przestępczością i wykroczeniami

Opracowanie własne

2.2.4 Problemy niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego

Problemy edukacyjne zostały zdiagnozowane poprzez przebadanie wyników sprawdzianu po VI klasie mierzącego wyniki edukacyjne na zakończenie szkoły podstawowej oraz egzaminu gimnazjalnego mierzącego wyniki edukacyjne na zakończenie gimnazjum. Zarówno sprawdzian szóstoklasisty, jak i egzamin gimnazjalny nie mają wyznaczonego minimalnego wyniku, jaki należy osiągnąć, a więc nie ma możliwości „nie zdania” któregoś z nich. Wyniki są podawane w skali staninowej porównującej wynik danego ucznia lub danej szkoły z wynikami ogólnopolskimi w tym samym roku. Skala przedstawia się następująco:

- 4% najgorszych wyników klasyfikowanych jest jako „najniższy”;
- Kolejne 7% wyników klasyfikowanych jest jako „bardzo niski”;
- Kolejne 12% wyników klasyfikowanych jest jako „niski”;
- Kolejne 17% wyników klasyfikowanych jest jako „niżej średni”;
- Kolejne 20% wyników klasyfikowanych jest jako „średni”
- Następne 17% wyników klasyfikowanych jest jako „wyżej średni”;
- Następne 12% wyników klasyfikowanych jest jako „wysoki”;
- Kolejne 7% wyników klasyfikowanych jest jako „bardzo wysoki”;
- Ostatnie 4% wyników klasyfikowanych jest jako „najwyższy”.

Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego jest dziewięć publicznych szkół podstawowych oraz pięć gimnazjów publicznych (przy czym SP 3 i Gimnazjum nr 3 tworzą Zespół Szkolno-Gimnazjalny).

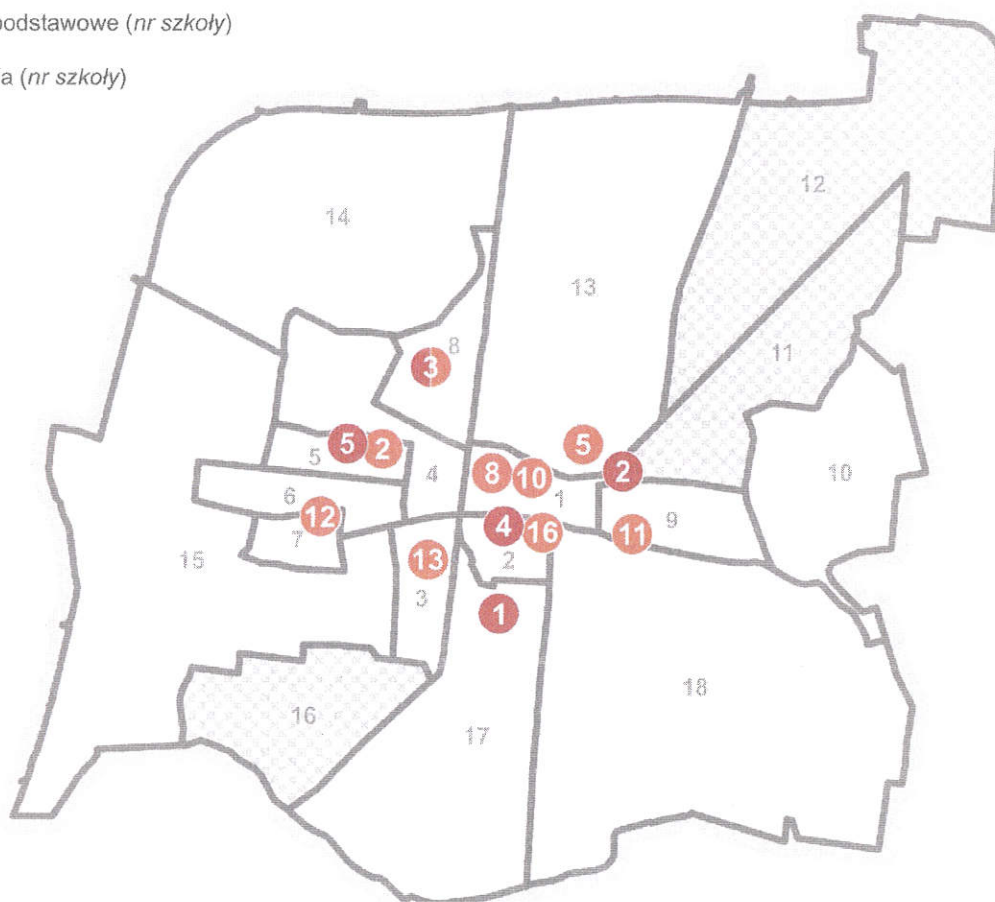
1. Szkoły podstawowe:

- a. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego,
  - b. Szkoła Podstawowa nr 3 im. Szarych Szeregów w Zespole Szkolno-Gimnazjalnym nr 1,
  - c. Szkoła Podstawowa nr 5 im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego,
  - d. Szkoła Podstawowa nr 8 im. Emilii Plater,
  - e. Szkoła Podstawowa nr 10 im. Mikołaja Reja,
  - f. Szkoła Podstawowa nr 11 im. Henryka Sienkiewicza,
  - g. Szkoła Podstawowa nr 12 im. Kornela Makuszyńskiego,
  - h. Szkoła Podstawowa nr 13 im. Trybunału Koronnego,
  - i. Szkoła Podstawowa nr 16 im. Polskich Olimpijczyków.
2. Gimnazja:
- a. Gimnazjum nr 1 im. Stanisława Konarskiego,
  - b. Gimnazjum nr 2 im. Adama Mickiewicza,
  - c. Gimnazjum nr 3 im. Aleksandra Kamińskiego w Zespole Szkolno-Gimnazjalnym nr 1,
  - d. Gimnazjum nr 4 im. Władysława Jagiełły,
  - e. Gimnazjum nr 5 im. Mikołaja Kopernika.

Ryc. 32. Rozmieszczenie szkół podstawowych w jednostkach urbanistycznych

5 Szkoły podstawowe (nr szkoły)

5 Gimnazja (nr szkoły)

Opracowanie własne

2.2.4.1 Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty

W roku szkolnym 2015/2016 do sprawdzianu w Piotrkowie przystąpiło 549 uczniów. Sprawdzenie składa się z dwóch części. Obie części są przeprowadzane w formie pisemnej i odbywają się tego samego dnia. Pierwsza część zawiera zadania z języka polskiego i matematyki. Druga zawiera zadania z języka nowożytnego, którego uczył się dany uczeń.

Tab. 12. Średnie wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty w 2016 roku (polski, matematyka)

Placówka:	liczba uczniów	Średnia ze sprawdzianu	Stanin
Szkoła Podstawowa nr 2	26	73,1	bardzo wysoki
Szkoła Podstawowa nr 3	72	62,4	średni
Szkoła Podstawowa nr 5	36	72,6	bardzo wysoki
Szkoła Podstawowa nr 8	39	58,3	niżej średni
Szkoła Podstawowa nr 10	34	51,0	bardzo niski
Szkoła Podstawowa nr 11	52	65,7	wyżej średni
Szkoła Podstawowa nr 12	142	69,5	bardzo wysoki
Szkoła Podstawowa nr 13	54	66,3	wyżej średni
Szkoła Podstawowa nr 16	94	68,3	wysoki

Opracowanie własne

Tab. 13. Średnie wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty w 2016 roku (język angielski)

Placówka:	liczba uczniów	Średnia ze sprawdzianu	Stanin
Szkoła Podstawowa nr 2	26	85,7	bardzo wysoki
Szkoła Podstawowa nr 3	72	69,5	średni
Szkoła Podstawowa nr 5	36	61,7	niżej średni
Szkoła Podstawowa nr 8	39	74,9	wyżej średni
Szkoła Podstawowa nr 10	34	55,8	niski
Szkoła Podstawowa nr 11	52	62,6	niżej średni
Szkoła Podstawowa nr 12	141	78,4	wysoki
Szkoła Podstawowa nr 13	54	73,7	wyżej średni
Szkoła Podstawowa nr 16	73	82,9	bardzo wysoki

Opracowanie własne

Jak widać w wynikach części I sprawdzianu, dwie szkoły o najniższych wynikach edukacyjnych: SP 10 i SP 8 znajdują się w jednostce 1. Kolejny wynik ma SP3 w jednostce 8 i SP11 w jednostce 9. Natomiast w części językowej najstabilniej wypada ponownie SP10 w jednostce 1, ale potem SP5 w jednostce 13, SP11 w jednostce 9 i SP3 w jednostce 8.

Górny kwartył wskaźnika problemów edukacyjnych na poziomie szkół podstawowych stanowią jednostki: 1, 9, 8 i 14 (będąca również w rejonie szkoły SP3).

Ryc. 33. Rozkład przestrzenny problemów edukacyjnych na poziomie szkół podstawowych

Opracowanie własne

2.2.4.2 Egzamin gimnazjalny

Egzamin gimnazjalny obejmuje wiadomości i umiejętności zawarte w wymaganiach określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w odniesieniu do wybranych przedmiotów nauczanych w trzecim i wcześniejszych etapach edukacyjnych. Egzamin składa się z części humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej i egzaminu z języka obcego nowożytnego.

Poniższe zestawienie przedstawia średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego uzyskane przez gimnazja z terenu miasta Piotrkowa Trybunalskiego w 2016r.

Tab. 14. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego 2016 – szkołami

Szkoła	Część humanistyczna		Część matematyczno-przyrodnicza		OGÓLEM stamin:
	historia i wos	Język polski	matematyka	przyrodnicze	
Gimnazjum nr1	52,36 niżej średni	68,2 średni	46,9 średni	45,7 niżej średni	średni
Gimnazjum nr 2	49,2 niski	57,6 niski	36,6 niski	38,9 bardzo niski	Niski
Gimnazjum nr 3	57,3 wyżej średni	71,4 wyżej średni	51,9 wyżej średni	54,3 wyżej średni	Wyżej średni
Gimnazjum nr 4	62,9 wysoki	79,6 bardzo wysoki	59,7 bardzo wysoki	59,1 wysoki	Bardzo wysoki
Gimnazjum nr 5	61,03 wysoki	73,4 wyżej średni	54,0 wysoki	54,2 wyżej średni	wysoki

Opracowanie własne

Ryc. 34. Rozkład przestrzenny problemów edukacyjnych na poziomie gimnazjum

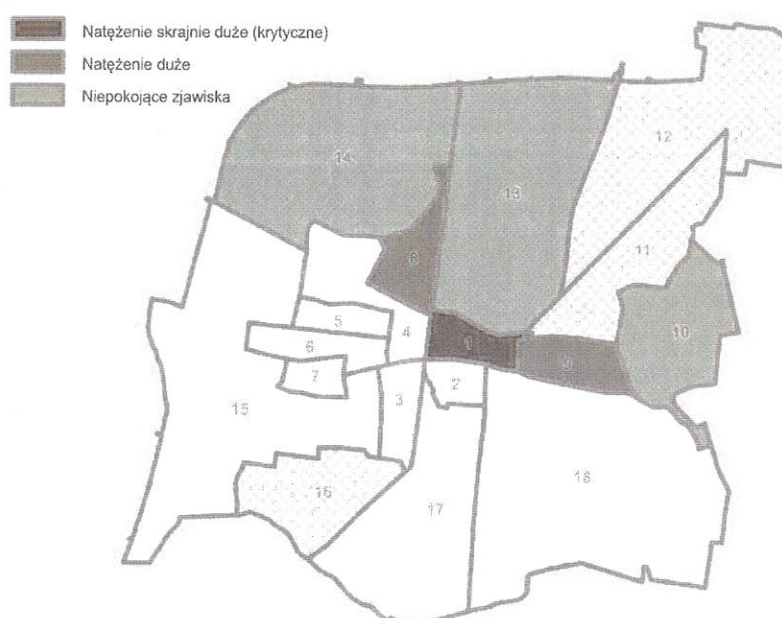

Opracowanie własne

Górny kwartył wskaźnika problemów edukacyjnych na poziomie gimnazjalnym stanowią jednostki: 1, 9, 10 i 13. Nie ma tu pełnego pokrycia z mapą problemów na poziomie szkół podstawowych, ponieważ rejonizacja na poziomie gimnazjów jest słabiej przestrzegana.

Konkluzja 11. Główna koncentracja problemów edukacyjnych ma miejsce w jednostce 1, a ponadto w jednostkach 9 i 8 oraz w mniejszym stopniu – w jednostkach 10, 13 i 14.

Ryc. 35. Koncentracja problemów edukacyjnych

Opracowanie własne

2.2.5 Problemy niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym

Poziom uczestnictwa w życiu publicznym przeanalizowano obserwując zmienność frekwencji wyborczej w różnych częściach miasta. Można przyjąć, że niższa frekwencja jest przejawem niższego poziomu zaangażowania mieszkańców danej części miasta w sprawy publiczne, a nawet – niższego poziomu zaufania do instytucji publicznych i państwa jako takiego. Badanie przeprowadzono na przykładzie frekwencji w wyborach do Sejmu RP 2015, w których frekwencja dla całego miasta Piotrkowa Trybunalskiego wyniosła 54,0%.

Tab. 15. Frekwencja w wyborach do Sejmu RP 2015 – obwodami głosowania

Nr	Lokalizacja	UDZIAŁ W GŁOSOWANIU		
		uprawnieni	wydano kart	frekwencja
1	Przedszkole Samorządowe Nr 11	1142	636	55.69%
2	Szkoła Podstawowa Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi	1099	610	55.51%
3	Pogotowie Opiekuńcze	1670	814	48.74%
4	Miejska Biblioteka Publiczna	1615	679	42.04%
5	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 4	880	370	42.05%
6	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 5	1550	835	53.87%
7	Szkoła Policealna Samorządu Województwa łódzkiego	1638	760	46.40%
8	Lokal Wyborczy	975	313	32.10%
9	I Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego	854	300	35.13%
10	Przedszkole Samorządowe Nr 5	1212	645	53.22%
11	Gimnazjum Nr 4	1701	848	49.85%
12	Szkoła Podstawowa Nr 16	1931	1033	53.50%
13	Szkoła Podstawowa Nr 11	1922	892	46.41%
14	Przedszkole Samorządowe Nr 12	1129	647	57.31%
15	Lokal Wyborczy	1946	1197	61.51%
16	II Liceum Ogólnokształcące im. Marii Curie-Skłodowskiej	1482	885	59.72%
17	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1	1594	755	47.37%
18	Świątlica Środowiskowa TPD „Stokrotka”	788	384	48.73%
19	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2	1676	999	59.61%
20	Przychodnia Nr 5	1703	953	55.96%
21	Przedszkole Samorządowe Nr 7	1940	1099	56.65%
22	Szkoła Podstawowa Nr 13	1948	1060	54.41%
23	Przedszkole Samorządowe Nr 15	1483	894	60.28%
24	Przedszkole Samorządowe Nr 20	2171	1419	65.36%
25	Przedszkole Samorządowe Nr 19	1775	1033	58.20%
26	Szkoła Podstawowa Nr 12	2011	1212	60.27%
27	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach – Filia	1959	1046	53.39%
28	Szkoła Podstawowa Nr 2	2186	1256	57.46%
29	III Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego	1674	855	51.08%
30	Miejski Żłobek Dzienny	2081	1207	58.00%
31	Gimnazjum Nr 5	1408	824	58.52%
32	Lokal Wyborczy (na terenie dawnej HSG Hortensja)	1539	685	44.51%
33	Dzienny Dom Pomocy Społecznej „Dom Seniora”	2351	1430	60.83%

34	Przedszkole Samorządowe Nr 26	1953	1201	61.50%
35	Zespół Szkolno-Gimnazjalny Nr 1	1513	798	52.74%
36	Przedszkole Samorządowe Nr 24	1664	911	54.75%
37	Ośrodek Doradztwa Rolniczego	1281	729	56.91%
38	Samodzielny Szpital Wojewódzki	209	77	36.84%
39	Szpital Powiatowego Zespołu Opieki Zdrowotnej	73	29	39.73%
40	Areszt Śledczy	606	271	44.72%
41	Dom Pomocy Społecznej	83	34	40.96%
MIASTO OGÓŁEM:		60415	32625	54,00%

Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Biura Wyborczego

Przeliczenia frekwencji z obwodów głosowania na jednostki urbanistyczne dokonano przeliczając uprawnionych do głosowania i ilość wydanych kart w ten sposób, że obwody głosowania leżące w danej jednostce zaliczono do niej a obwody leżące w kilku jednostkach zaliczono do nich proporcjonalnie. Frekwencja wyliczona w ten sposób jest oszacowana, jednak oszacowanie dokonane taką metodą daje wynik w wysokim stopniu wiarygodny.

Tab. 16. Frekwencja w wyborach do Sejmu RP 2015 – jednostkami urbanistycznymi

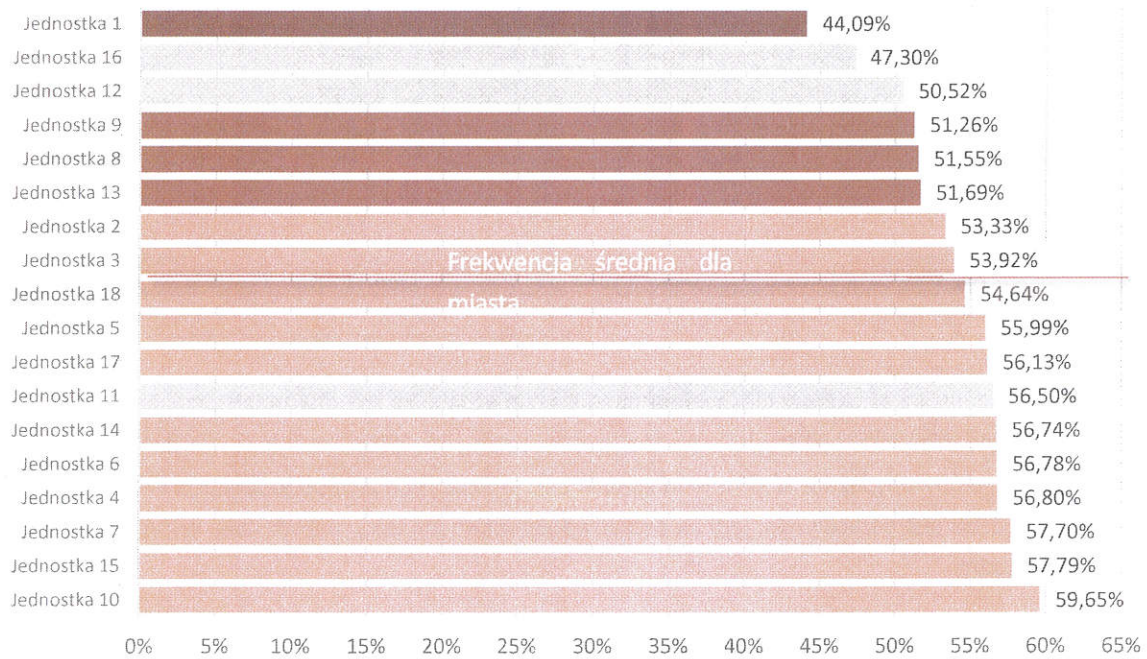
Obszar:	Obwody w jednostce	Obwody częściowo w jednostce	Frekwencja w jednostce
Jednostka 1	5, 8, 9	3, 4, 11	44,09%
Jednostka 2	10	11, 12, 16, 17	53,33%
Jednostka 3	21, 22	-	53,92%
Jednostka 4	-	28, 29, 33, 34	56,80%
Jednostka 5	30, 31	28, 29	55,99%
Jednostka 6	23, 24, 25, 27	29	56,78%
Jednostka 7	19, 26	20	57,70%
Jednostka 8	32, 35, 36	-	51,55%
Jednostka 9	6, 7	13	51,26%
Jednostka 10	15	-	59,65%
Jednostka 11	-	2	56,50%
Jednostka 12	38	2	50,52%
Jednostka 13	1	2, 3, 4	51,69%
Jednostka 14	37	33	56,74%
Jednostka 15	-	20, 34	57,79%
Jednostka 16	40	18	47,30%
Jednostka 17	39, 41	16, 17, 18	56,13%
Jednostka 18	14	12, 13, 16	54,64%
MIASTO ogółem:	41	-	54,0%

Opracowanie własne

Uzeregowanie jednostek według frekwencji daje umowny obraz intensywności uczestnictwa w życiu publicznym. Niska frekwencja pokazuje obszary w których zainteresowanie publicznymi procedurami demokratycznymi jest mniejsze, co należy uważać za jeden z objawów kryzysu społecznego.

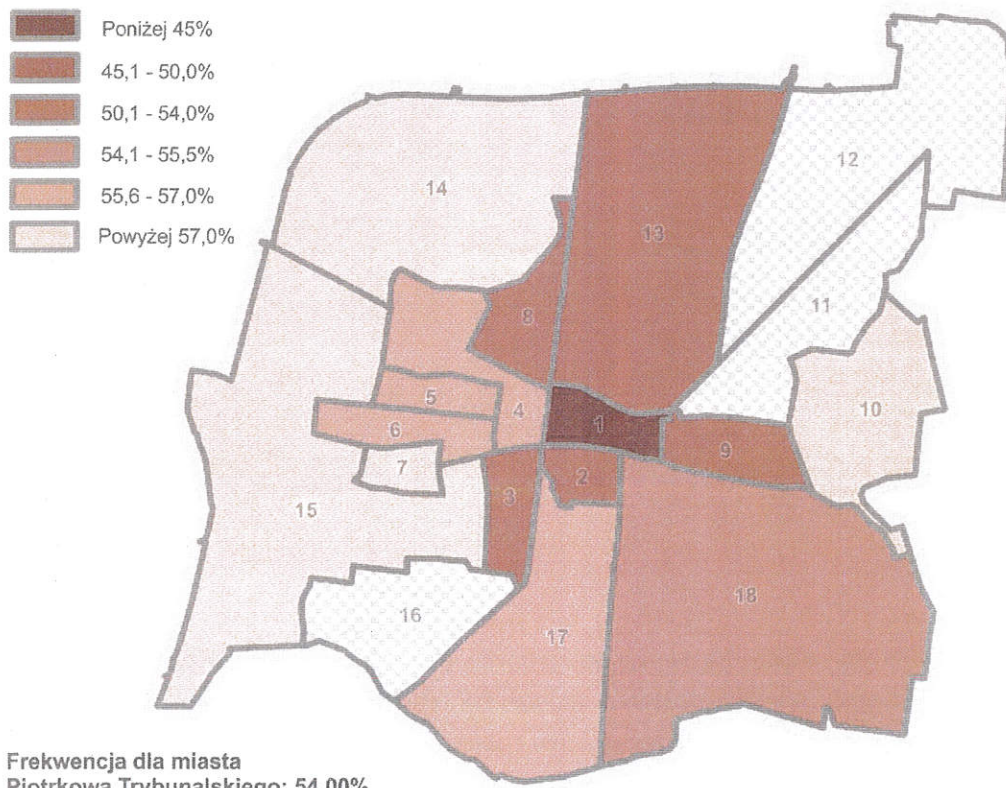
Ryc. 36. Natężenie przestępczości (liczba przestępstw na 1000 ludności) – jednostkami urbanistycznymi

Opracowanie własne na podst. Danych policyjnych

Kwartył najniższej frekwencji stanowią jednostki: 1, 8, 9 i 13. Poniżej średniej dla miasta sytuują się jeszcze jednostki 2 i 3.

Ryc. 37. Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu RP 2015 – jednostkami urbanistycznymi

Opracowanie własne

Konkluzja 12. Koncentracja problemów niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym ma miejsce w jednostce 1 a ponadto w jednostkach 8, 9 i 13. Niższy, niż przeciętnie w mieście poziom uczestnictwa w życiu publicznym, mają jeszcze jednostki 2 i 3.

2.2.6 Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych

Nakładając na siebie współwystępowanie pięciu grup negatywnych zjawisk społecznych uzyskujemy następującą tabelę koncentracji tych zjawisk.

Tab. 17. Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych

Obszar	Bezrobocie	ubóstwo	przestępczość	Edukacja	uczestnictwo	Koncentracja
Jednostka 1	Max	Max	+4	Max	Max	TAK!
Jednostka 2	-	+	+4	-	+	Nie
Jednostka 3	-	-	+4	-	+	Nie
Jednostka 4	-	-	-	-	-	Nie
Jednostka 5	-	-	-	-	-	Nie
Jednostka 6	-	-	-	-	-	Nie
Jednostka 7	-	-	Max	-	-	Nie
Jednostka 8	+4	+4	-	+4	+4	Uwagi
Jednostka 9	+4	+4	-	+4	+4	Uwagi
Jednostka 10	-	-	+	+	-	Nie
Jednostka 13	+	+	+	+	+4	Uwagi
Jednostka 14	-	-	-	+4	-	Nie
Jednostka 15	-	-	-	-	-	Nie
Jednostka 17	+4	+4	-	-	-	Uwagi
Jednostka 18	-	+	-	-	-	Nie

LEGENDA:

Max	Wartość maksymalna w tej kategorii	+	Powyżej średniej dla miasta w tej kategorii
+4	W górnym kwartyle dla tej kategorii	-	Poniżej średniej dla miasta w tej kategorii

Opracowanie własne

Konkluzja 13. Z powyższej macierzy analitycznej wynika jednoznacznie, że wszystkie cechy obszaru koncentracji negatywnych zjawisk społecznych ma tylko jednostka 1. Ponadto należy zwrócić uwagę na jednostki 8 i 9, które mają wszystkie cechy kryzysowe za wyjątkiem przestępczości, oraz na jednostkę 13, która na wszystkie wskaźniki gorsze, niż średnia dla miasta i jednostkę 17, gdzie mamy kryzysowe bezrobocie i ubóstwo (jednak bez innych negatywnych zjawisk).

2.3 Współwystępowanie negatywnych zjawisk innych, niż społeczne

Ustawa w art. 9 ust. 1 wskazuje iż obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (które omówiono dotychczas, w rozdziale 2.2 tej diagnozy), można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (w szczególności: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw) lub
- środowiskowych (w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska) lub
- przestrzenno-funkcjonalnych (w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych) lub
- technicznych (w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

2.3.1 Negatywne zjawiska gospodarcze

Zapis ustawy zwraca uwagę w szczególności na dwa rodzaje negatywnych zjawisk gospodarczych: (1) **niski stopień przedsiębiorczości**, oraz (2) **słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw**. W odniesieniu do obu zjawisk należy brać pod uwagę, że sama statystyka nie daje pełnej informacji o faktycznym stanie lokalnej gospodarki. Toteż w obu aspektach statystyka będzie uzupełniona danymi zebranymi w innym trybie, przede wszystkim materiałem z obserwacji w terenie. Potencjał przedsiębiorczości to nie tylko potencjał istniejących podmiotów gospodarczych, ale też potencjał postawy przedsiębiorczej wśród mieszkańców, a więc gotowość do podejmowania aktywności z własnej inicjatywy. Ilość przedsiębiorstw jest pośrednim wskaźnikiem stanu przedsiębiorczości. Natomiast potencjał postawy przedsiębiorczej można pośrednio wywnioskować z dynamiki rejestrowania nowych firm.

Ilość przedsiębiorstw ogółem w Piotrkowie jest wieloletnio stabilna i zmienia się w niewielkim zakresie.

Tab. 18. Podmioty gospodarcze w Piotrkowie Trybunalskim – zmiany w latach 2010 – 2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Przedsiębiorstwa OGÓŁEM:	7 461	7 343	7 450	7 539	7 494	7 501
W tym:	sektor prywatny	202	202	202	201	200
	sektor publiczny	7 259	7 141	7 248	7 338	7 293

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych; opracowanie własne

Toteż ubytki przedsiębiorstw na danym obszarze (ilościową przewagę wyrejestrowań firm z bazy REGON nad zarejestrowaniami nowych firm) można interpretować jako **pesymizm rynku co do koniunktury gospodarczej w danym obszarze miasta**.

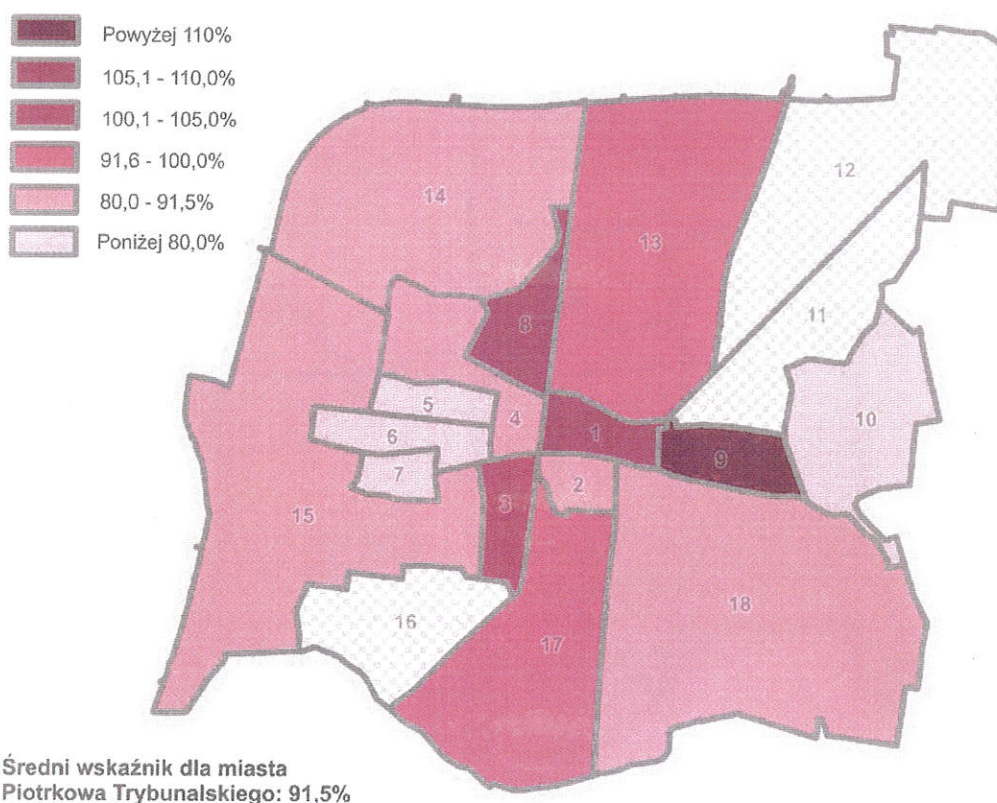
W skali całego miasta zarejestrowania i wyrejestrowania podmiotów REGON ogółem przedstawiają się, jak w poniższej tabeli. Dane w tabeli poniżej obrazują sytuację na koniec 2015 roku; w chwili opracowywania niniejszej analizy (styczeń 2017) dane za rok 2016 nie są jeszcze dostępne. Wyrejestrowania firm na danym obszarze ujęte jako odsetek zarejestrowań, to **wskaźnik pesymizmu gospodarczego**. Im wyższy wskaźnik, tym wyższy pesymizm. Wyniki ponad 100% oznaczają kurczenie się gospodarki.

Tab. 19. Zarejestrowania i wyrejestrowania firm oraz wskaźnik pesymizmu gospodarczego

PODMIOTY GOSPODARZE w 2015			Podmioty na 10 tys. Mieszkańców		
OGÓŁEM	zarejestrowane w 2015	wyrejestrowane w 2015	OGÓŁEM	zarejestrowane w 2015	wyrejestrowane w 2015
7 501	613	561	998	81	74
PIOTRKÓW TRYBUNALSKI: wskaźnik pesymizmu gospodarczego (liczba firmy wyrejestrowane jako odsetek liczby firm nowo zarejestrowanych):					91,5%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych; opracowanie własne

Ryc. 38. Wskaźnik pesymizmu gospodarczego – jednostkami urbanistycznymi

Opracowanie własne

Konkluzja 14. Największa przewaga wyrejestrowań firm nad zarejestrowaniami występuje w jednostce 9. W górnym kwartylu wskaźnika mieszczą się jeszcze jednostki: 1, 8 i 3, a powyżej średniej dla miasta (91,5%) mieszczą się jeszcze jednostki: 13 i 17. Tym samym, nawet bez dalszej analizy, jednostka urbanistyczna nr 1 spełniła przesłanki uznania jej za obszar zdegradowany.

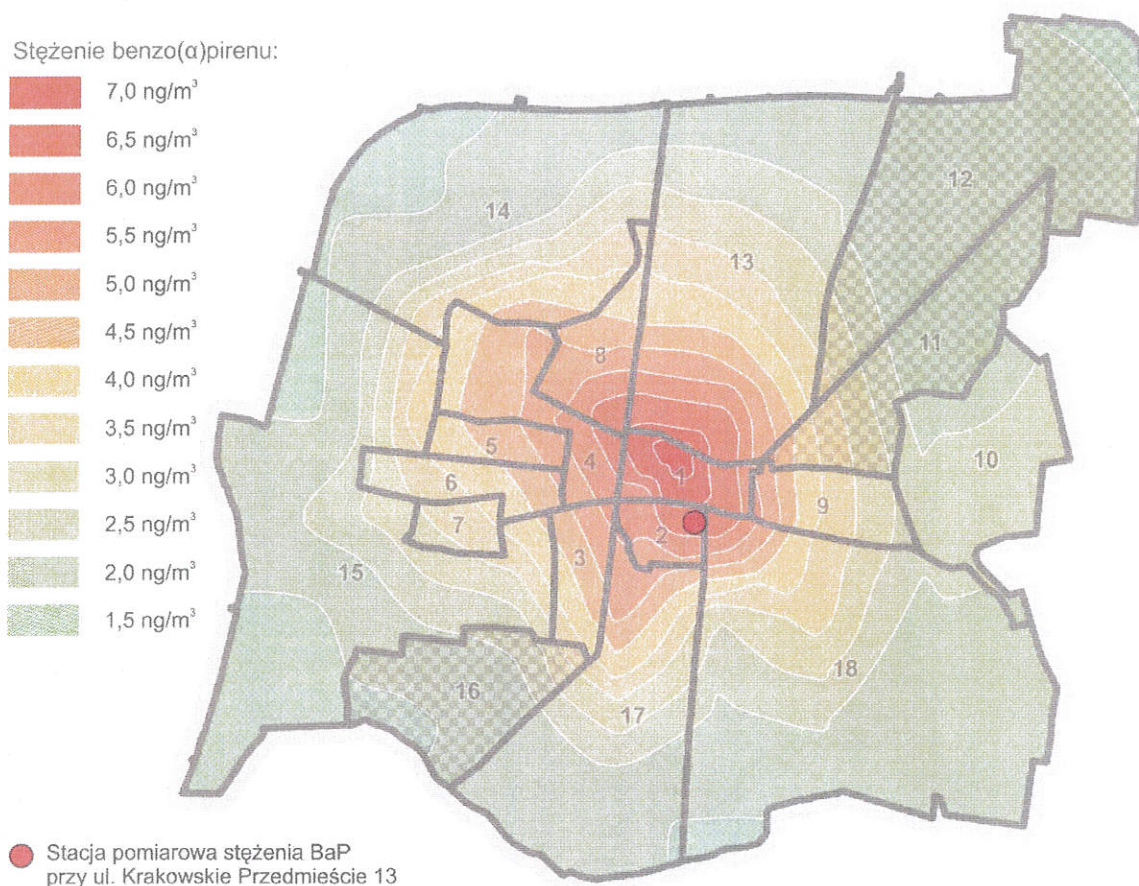

2.3.2 Negatywne zjawiska środowiskowe

W ramach badania zjawisk kryzysowych o charakterze środowiskowym zdiagnozowano stan powietrza atmosferycznego w Piotrkowie Trybunalskim, w szczególności pod kątem emisji pyłu zawieszonego PM10 i zawartego w nim benzo(a)pirenu – związku rakotwórczego i mutagennego. Jak stwierdza się w miejskim Planie Gospodarki Niskoemisyjnej¹⁰:

„Maksymalne stężenia 24-godzinne wynoszą około $70,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a maksymalna liczba przekroczeń kształtuje się na poziomie 112. Skala przestrzenna położenia źródeł emisji poddanych działaniom naprawczym wynosi 3,2 km. **Za występowanie przekroczeń w Piotrkowie Trybunalskim odpowiedzialna jest emisja komunalna (...).** Obszar przekroczeń benzo(a)pirenu na terenie miasta (...) zajmuje powierzchnię 6 978 ha i zamieszkiwany jest przez 77 tys. osób (w praktyce jest to cała powierzchnia miasta – uwaga W.K.). Maksymalne stężenia benzo(a)pirenu dochodzą do $7,5 \text{ ng}/\text{m}^3$ ”.

Ryc. 39. Pomiary stężenia benzo(α)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 na terenie Piotrkowa Trybunalskiego

Opracowanie na podstawie: Program Ochrony Powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(α)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz planu działań krótkoterminowych.

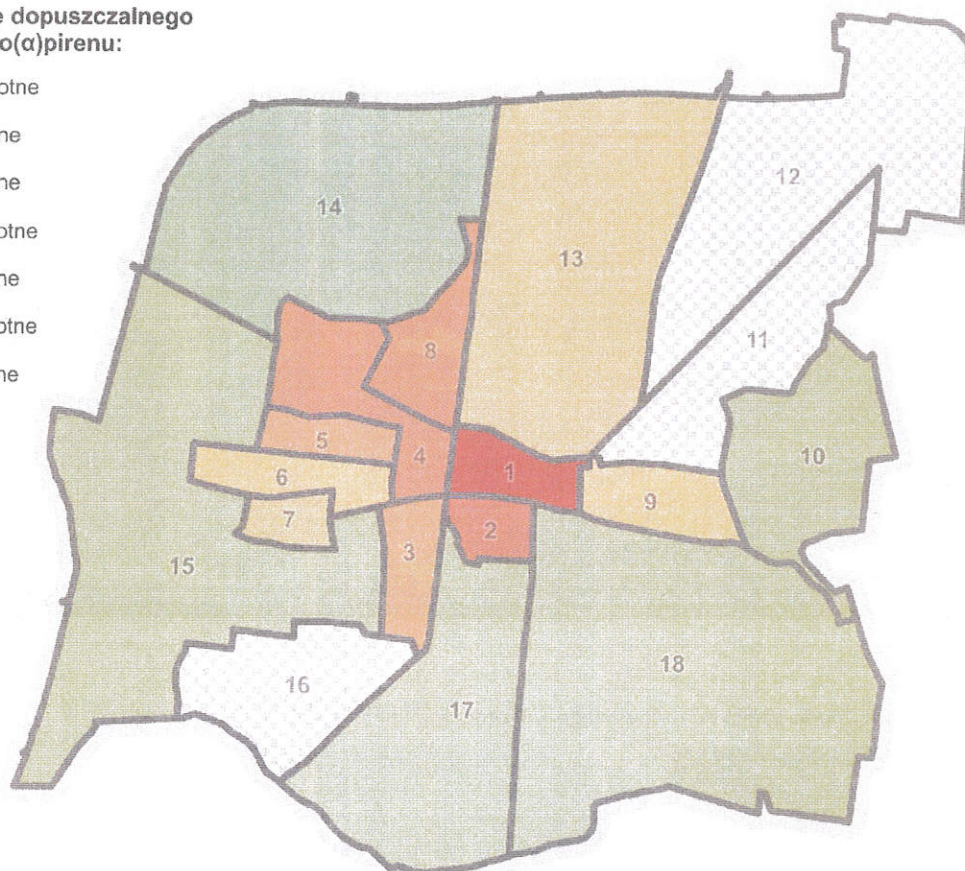
¹⁰ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Piotrków Trybunalski. Aktualizacja 2016, s. 40-41

Dla benzo(α)pirenu norma dopuszczalna¹¹ wynosi 1 ng/m^3 , a więc w praktyce **całe miasto jest obszarem przekroczeń**, przy czym centrum miasta to obszar przekroczenia siedmiokrotnego. Na podstawie mapy stężeń dokonano szacunkowego przeliczenia średniego stężenia dla jednostek urbanistycznych. Przekroczenie dopuszczalnej normy 1 mg/m^3 w poszczególnych jednostkach waha się od 2-krotnego do 6,5-krotnego po uśrednieniu dla całej jednostki (punktowo – 7,5-krotnego).

Ryc. 40. Pomiary stężenia benzo(α)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 na terenie Piotrkowa Trybunalskiego

Przekroczenie dopuszczalnego stężenia benzo(α)pirenu:

Opracowanie własne na podstawie danych z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (rozdz. 5.4. Stan powietrza na terenie miasta, rys. 5)

Dla innych czynników środowiskowych w chwili sporządzania tej diagnozy nie było danych możliwych do zagregowania na poziomie poszczególnych jednostek. W szczególności zjawiskiem wartym przebadania w przyszłości powinna być emisja NO_x pochodzenia transportowego oraz hałas.

Konkluzja 15. Ponownie w jednostce pierwszej mamy najwyższy poziom emisji pyłów PM10 i zawartego w nich rakotwórczego benzo(α)pirenu. Do czterech najbardziej zanieczyszczonych jednostek należą ponadto jednostki: 2, 4 i 8. Ponadto we wszystkich jednostkach przekroczono dopuszczalną normę stężenia benzo(α)pirenu.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 poz. 1031).

2.3.3 Negatywne zjawiska funkcjonalno-przestrzenne

Ze zjawisk funkcjonalno-przestrzennych przebadano jedno ze zjawisk istotnie rzutujących na jakość życia, a mianowicie – dostęp mieszkańców do publicznych terenów zieleni urządzonej o funkcjach rekreacyjnych. Zakłada się, że w terenie zurbanizowanym, szczególnie wobec zachodzących zmian klimatycznych i powtarzających się fal upałów w sezonie letnim, dla komfortu życia miejskiego jest niezbędny dostęp do takich terenów. Wymóg stworzenia mieszkańcom takiego dostępu jest też wymieniany w standardzie Przestrzeni Przyjaznej Seniorom.

Ryc. 41. Park Św. Jana Pawła II w Piotrkowie Trybunalskim

Fot. J. Kaczmarek, ePiotrkow.pl

Ryc. 42. Park Księcia Józefa Poniatowskiego w Piotrkowie Trybunalskim

Fot. Archiwum

Przez *zielony teren rekreacyjny* rozumie się tu bezpłatnie dostępny teren publiczny zawierający co najmniej elementy zieleni wysokiej, wyposażony w miejsca do siedzenia, np. ławki, oraz oświetlenie typu parkowego. Listę terenów zieleni spełniającej takie warunki – parków, skwerów i kompleksów rekreacyjnych – zawiera poniższa tabela.

Tab. 20. Tereny zieleni urządzonej o funkcjach rekreacyjnych

Nr na mapie:	Opis terenu zieleni urządzonej o funkcjach rekreacyjnych
1	Park Belzacki
2	Park 2000 im. Księdza Stefana Wyszyńskiego
3	Park Śródmiejski św. Jana Pawła II
4	Park Miejski im. Księcia Józefa Poniatowskiego
5	Skwer im. Józefa Chełmońskiego (Słowackiego/Sienkiewicza)
6	Skwer Straży Ogniowej (Krakowskie Przedmieście)
7	Skwer im. Nauczycieli Tajnego Nauczania (Próchnika/Piastowska)
8	Skwer im. Michała Rawity-Witanowskiego (Wojska Polskiego/al. Armii Krajowej)
9	Skwer (Sulejowska/Wyzwolenia)
10	Skwer (Plac Niepodległości/ al. Kopernika)
11	Skwer (Plac Zamkowy/Zamkowa/ Wojska Polskiego)
12	Skwer (Plac Litewski/Wolborska)
13	Skwer (Plac Pokoszarowy/Zamkowa/Curie-Skłodowskiej/Jerozolimska)
14	Skwer (Wojska Polskiego/Cmentarna)
15	Skwer (Topolowa/Wysoka)
16	Skwer (al. Kopernika/Próchnika)
17	Skwer (Piotra Skargi)
18	Skwer (Słowackiego/Konopnickiej)
19	Kompleks Sportowo-Rekreacyjny
20	Zbiornik Bugaj

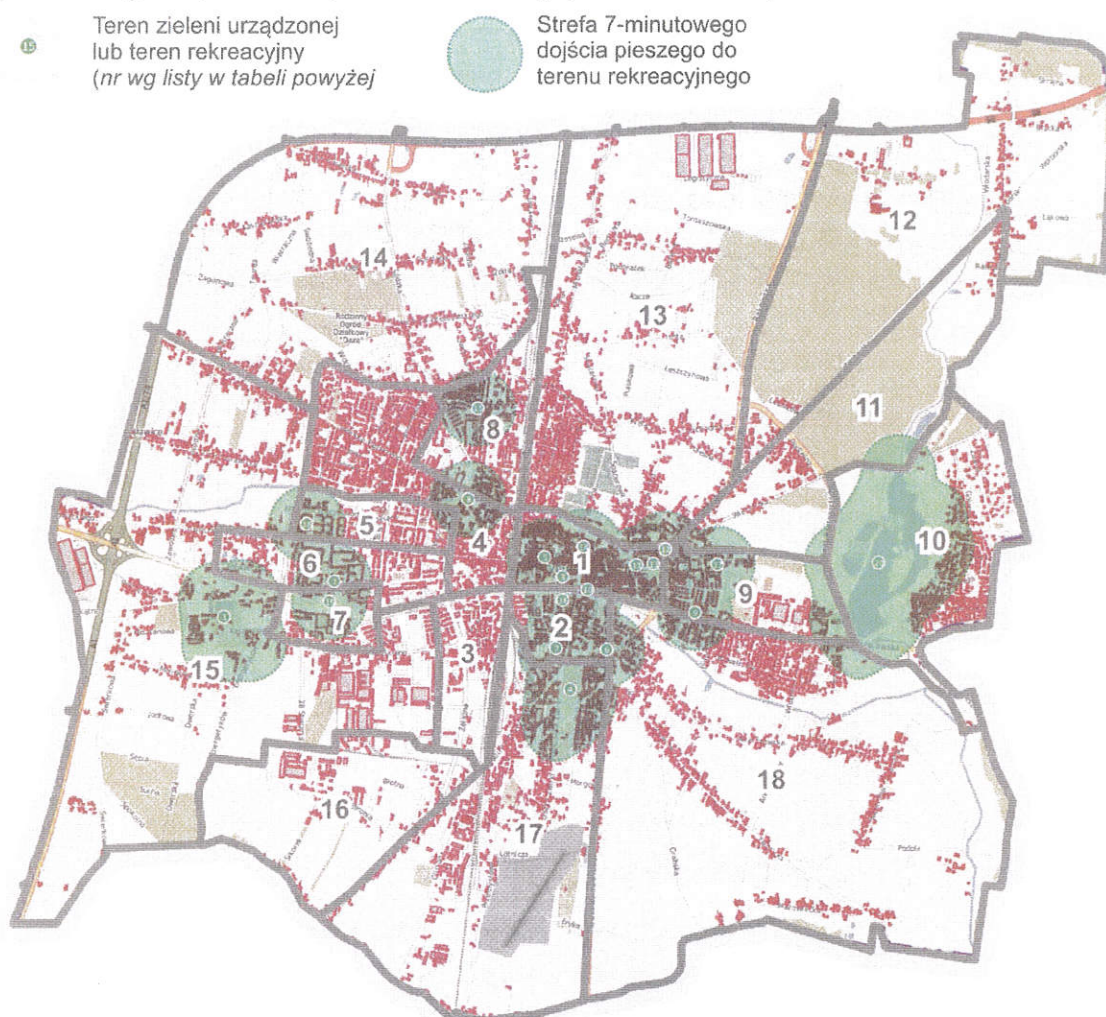
Źródło: Opracowanie własne

Za wystarczający dostęp do tak zdefiniowanego zielonego terenu rekreacyjnego uznaje się w tym opracowaniu **istnienie takiego terenu w zasięgu 7-minutowego dojazdu pieszo z miejsca zamieszkania**. Przybliżony zasięg stref pieszej dostępności wokół dwudziestu terenów rekreacyjnych różnej wielkości, wymienionych w tabeli powyżej, prezentuje poniższa mapa.

Na mapie uwzględniono także zabudowę, aby zobrazować obszary zabudowy poza strefami wygodnego dostępu pieszo do zielonych terenów rekreacyjnych: to obszary-wyzwania, w których zieleni należy uzupełnić.

Ryc. 43. Dostępność piesza zielonych terenów rekreacyjnych w Piotrkowie Trybunalskim

Opracowanie własne

Jak widać, tym razem jednostka nr 1 wypada dość dobrze: w zasadzie cały jej obszar jest objęty 6-minutową dostępnością pieszą do któregoś z terenów zielonych (dla pełni obrazu trzeba dodać jednak, że są to często bardzo niewielkie tereny o charakterze zielonych enklaw wśród zabudowy śródmiejskiej, a brakuje tu parku o większej powierzchni).

Nie najgorzej wyglądają także jednostka 9, 6 oraz 17, gdzie teren mocno zurbanizowany ma dostęp do Parku Poniatowskiego.

Zdecydowanie źle wypadają natomiast: jednostka 3 i 13, gdzie zieleni brak w ogóle, oraz jednostka 18 i 4, gdzie znaczne tereny zurbanizowane nie mają dostępu pieszego do zieleni rekreacyjnej.

Nie oznacza to, że w centrum nie mam miejsc, w których dostęp do zieleni i rekreacji należy poprawić. Oznacza to tylko, że w innych częściach miasta potrzeba taka może być pilniejsza.

Konkluzja 16. W centralnym obszarze miasta dostęp do zielonych terenów rekreacyjnych jest zaspokojony w stopniu podstawowym i należy uznać, że akurat ten czynnik funkcjonalno-przestrzenny nie nasila kryzysu w śródmieściu.

2.3.4 Negatywne zjawiska techniczne

Przez zjawiska techniczne o charakterze kryzysowym rozumiemy w niniejszym opracowaniu przede wszystkim bardzo zdekapitalizowaną zabudowę i infrastrukturę miejską. Diagnoza w tym zakresie ma charakter szacunkowy, ponieważ brak szczegółowej inwentaryzacji stanów technicznych, nawet w odniesieniu do budynków komunalnych, a tym bardziej budynków prywatnych. Toteż na użytek niniejszej diagnozy dokonano **oszacowania skali wyzwań remontowych, które oceniano po wieku budynków i stopniu ich zdekapitalizowania**. Założono, że **miarą przestrzenną skali wyzwań technicznych będzie odsetek budynków mieszkalnych zdekapitalizowanych w co najmniej 70% wśród budynków mieszkalnych ogółem**. Proporcja ta została dla poszczególnych jednostek urbanistycznych określona szacunkowo, częściowo na podstawie ewidencji budynków, a częściowo, na podstawie oględzin w terenie. Wykonanie pełnej inwentaryzacji stanów technicznych budynków to zadanie, które należy rozłożyć w czasie na co najmniej 3 lata, a prawdopodobnie dłużej.

2.3.4.1 Zasób mieszkaniowy gminy

Wielkość zasobu mieszkaniowego Miasta na początku 2015 r. obrazuje poniższa tabela.

Tab. 21. Zasób mieszkaniowy Miasta na dzień 1 stycznia 2015: budynki i lokale mieszkalne

Lp.	Rodzaj własności budynków	budynki mieszkalne	lokale mieszkalne	W tym:		Powierzchnia użytkowa
				I. socjalne	pom. tymczas.	
1	Miasto	228	2 077	384	7	83 702,90
2	Współwłasność	12	96	10	1	4 109,30
3	Tymczasowy zarząd Miasta - własność osób fizycznych	55	385	50	3	15 503,35
4	RAZEM	295	2 558	444	11	103 315,55
5	Wspólnoty Mieszkaniowe - lokale Miasta	113	1 627	24	0	69 680,94
6	OGÓŁEM	408	4 185	468	11	172 996,49

Źródło: Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2015-2020

W latach 2009-2014 zasób mieszkaniowy – pomimo włączania do niego 54 nowych lokali (Przemysłowa 35 – 24 lokale, Pereca 18 – 12 lokali, Zamurowa 3 – 18 lokali) – zmniejszył się o 498 lokali w wyniku sprzedaży lokali najemcom w trybie bezprzetargowym oraz **wykwaterowania z lokali mieszkalnych w budynkach przeznaczonych do rozbiórki**. Największym zarządcą budynków mieszkalnych położonych na obszarze jednostki urbanistycznej nr 1 jest Towarzystwo Budownictwa Społecznego. **Blisko 50% zasobów TBS stanowią najstarsze, przedwojenne budynki wielorodzinne.**

Na początku 2015 r. Miasto dysponowało 295 budynkami mieszkalnymi oraz było współwłaścicielem w 113 budynkach należących do wspólnot mieszkaniowych. Dane dotyczące budynków i lokali z podziałem na okres użytkowania (bez budynków wspólnot) przedstawia poniższa tabela.

Zwraca uwagę dominujący wiek budynków wchodzących w zasób mieszkaniowy miasta: aż 85% tego zasobu (251 budynków na ogólną liczbę 295) to budynki wybudowane przed 1945 rokiem. Ten parametr bardzo dobrze obrazuje skalę potrzeb remontowych w zasobie komunalnym.

Tab. 22. Budynki w zasobie mieszkaniowym Miasta – podział ze względu na wiek

Lp.	Rok budowy	Liczba budynków	Liczba lokali	Powierzchnia użytkowa
1	do 1945	251	1 922	80 091,88
2	1946 – 1961	22	135	5 242,79
3	1962 - 1970	8	91	2 911,97
4	1971-1990	6	238	8 578,01
5	Po 1990	8	172	6 490,30
	Ogółem	295	2 558	103 315,55

Źródło: Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2015-2020;

Stan techniczny zasobu mieszkaniowego określa nie tylko wiek budynków, ale i ich wyposażenie w instalacje techniczne. Wyposażenie budynków komunalnych w instalacje przedstawia poniższa tabela.

Tab. 23. Wyposażenie w instalacje budynków wchodzących w skład komunalnego zasobu mieszkaniowego

Lp.	Rodzaj instalacji technicznej	Liczba budynków
1	Woda	289
2	Kanalizacja	289
3	Gaz	178
4	c. o.	14
5	c. w.	15
6	Budynki bez instalacji wymienionych w poz.1-5	5
	Liczba budynków ogółem	295

Źródło: Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2015-2020;

Z ogólnej liczby 4 185 lokali mieszkalnych zasobu Miasta 98,66% podłączonych jest do wody i kanalizacji, 84,16% posiada gaz, 42,75% lokali podłączonych jest do sieci miejskiej centralnego ogrzewania, z ciepłej wody z sieci miejskiej korzysta 20,84%.

Z ogólnej liczby 295 budynków, **piętnaście wyłączonych jest z użytkowania z uwagi na stan techniczny**. Większość budynków znajduje się na obszarze jednostki urbanistycznej nr 1, w strefie ochrony konserwatorskiej. Część budynków jest we władaniu miasta ale ich stan prawny jest nieustalony.

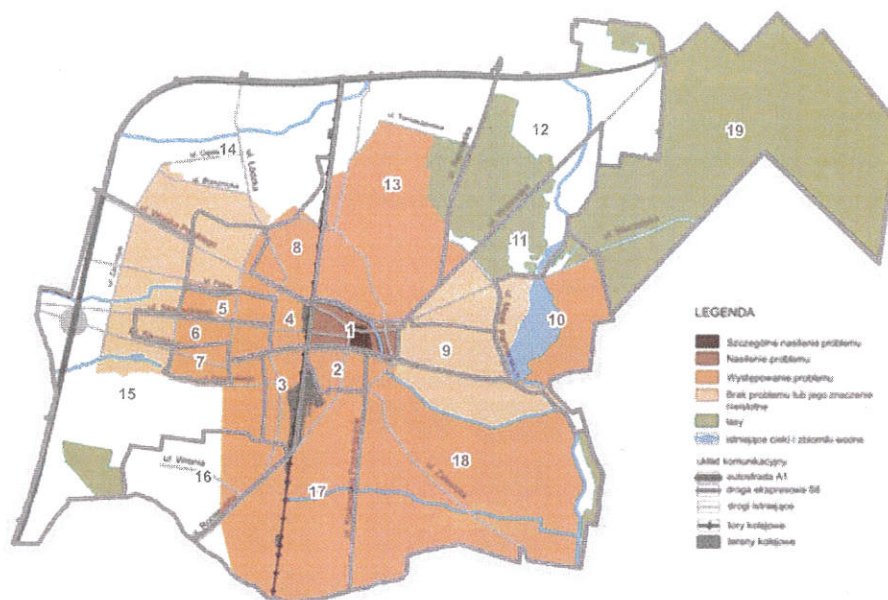
W budynkach przeznaczonych do rozbiórki jest 98 lokali wyłączonych jest z użytkowania.

2.3.4.2 Poziom zdegradowania substancji i potrzeby remontowe

Należy dodać, że wieloletnie zaniedbania remontowe skutkowały w poprzednich latach koniecznością rozbiórki budynków doprowadzonych do katastrofalnego stanu technicznego. Z uwagi na zły stan techniczny w latach 2009 – 2014 rozebrano ogółem 30 budynków, w tym na obszarze jednostki urbanistycznej nr 1: przy ul. Starowarszawskiej 10 (dwa budynki), Starowarszawskiej 12 (jeden budynek), Starowarszawskiej 27 (dwa budynki), Starowarszawskiej 29 (jeden budynek), Rwańskiej 7 (jeden budynek), Rynek Trybunalski 2 (dwie oficyny), Narutowicza 104 (jeden budynek), Narutowicza 82 (jeden budynek), Dzikiej 6 (jeden budynek) i Litewskiej 7 (jeden budynek).

Ryc. 44. Stan zdekapitalizowania infrastruktury budowlanej wg SUiKZP

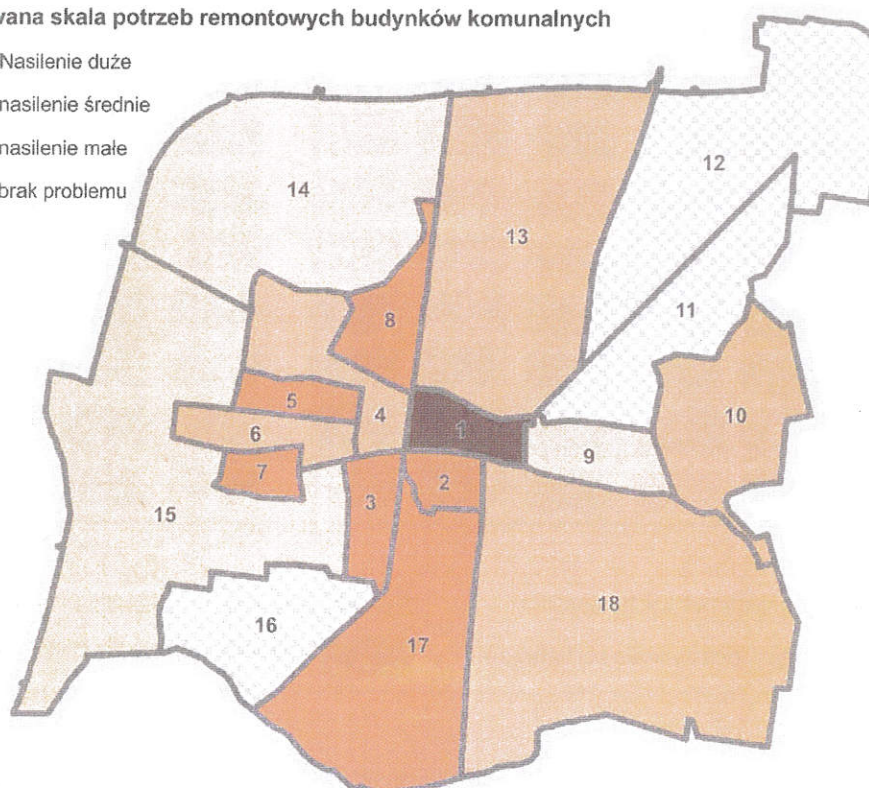

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – aktualizacja 2016

Ryc. 45. Potrzeby remontowe w komunalnym zasobie mieszkaniowym

Oszacowana skala potrzeb remontowych budynków komunalnych

- Nasilenie duże
- nasilenie średnie
- nasilenie małe
- brak problemu

Opracowanie własne

Konkluzja 17. Największa skala wyzwań remontowych koncentruje się w jednostce 1. Średnia skala występuje w jednostkach 2, 3, 5, 7 i 8, a mniejsza w jednostkach 4, 6, 10, 13 i 18. W pozostałych problem nie występuje.

2.4 Wyznaczenie obszarów: zdegradowanego i rewitalizacji

2.4.1 Obszar zdegradowany – szczególna koncentracja zjawisk kryzysowych

Oto macierz podsumowująca koncentrację czynników kryzysowych: społecznych i pozostałych. Obszar zdegradowany to **obszar koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, na którym dodatkowo występuje co najmniej jedno zjawisko kryzysowe z obszarów pozaspółecznych.**

Tab. 24. Wyznaczanie obszaru zdegradowanego

Obszar	KONCENTRACJA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH					PROBLEMY POZOSTAŁE			
	Bezrobocie	ubóstwo	Przestępcz..	Edukacja	uczestnictwo	Gospodarcze	Środowisk.	Przestrzenne	Techniczne
Jednostka 1	Max	Max	+4	Max	Max	+4	Max	-	Max
Jednostka 2	-	+	+4	-	+	-	+4	-	+
Jednostka 3	-	-	+4	-	+	+4	+	Max	-
Jednostka 4	-	-	-	-	-	-	+4	+4	-
Jednostka 5	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Jednostka 6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jednostka 7	-	-	Max	-	-	-	-	-	-
Jednostka 8	+4	+4	-	+4	+4	+4	+4	-	+4
Jednostka 9	+4	+4	-	+4	+4	Max	-	-	+4
Jednostka 10	-	-	+	+	-	-	-	-	-
Jednostka 13	+	+	+	+	+4	+	-	+4	+4
Jednostka 14	-	-	-	+4	-	-	-	+	-
Jednostka 15	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Jednostka 17	+4	+4	-	-	-	+	-	-	-
Jednostka 18	-	+	-	-	-	-	-	+4	-

LEGENDA:

Max	Wartość maksymalna w tej kategorii	+	Powyżej średniej dla miasta w tej kategorii
+4	W górnym kwartyle dla tej kategorii	-	Poniżej średniej dla miasta w tej kategorii

Opracowanie własne

Konkluzja 18. Z powyższej macierzy analitycznej wynika, że wszystkie cechy obszaru zdegradowanego ma jednostka 1. Należy monitorować jednostki 8, 9, 13 i 17, która mają bardzo liczne cechy obszaru zdegradowanego. Niewykluczone, że należy rozważyć ich dokładniejszą analizę w podziale na jeszcze mniejsze jednostki. Dotyczy to w szczególności jednostek 13 i 17, które są niejednolite i dzielą się na część gęsto zabudowaną i część o zabudowie bardzo rozproszonej. Sytuacja w tych częściach może być bardzo zróżnicowana.

2.4.2 Obszar rewitalizacji

Uznaje się cały obszar zdegradowany za obszar rewitalizacji. Ma on bowiem w całości kluczowe znaczenie dla rozwoju miasta, jako jego symboliczne centrum i ośrodek tożsamości historycznej miasta.

Tab. 25. Wskaźniki wielkościowe obszaru rewitalizacji na tle miasta

	Piotrków Trybunalski	Obszar rewitalizacji	Obszar jako odsetek miasta
Powierzchnia	6 724 ha	79,5 ha	1,18%
Liczba ludności	72 712	4 825	6,64%

Źródło: Opracowanie własne

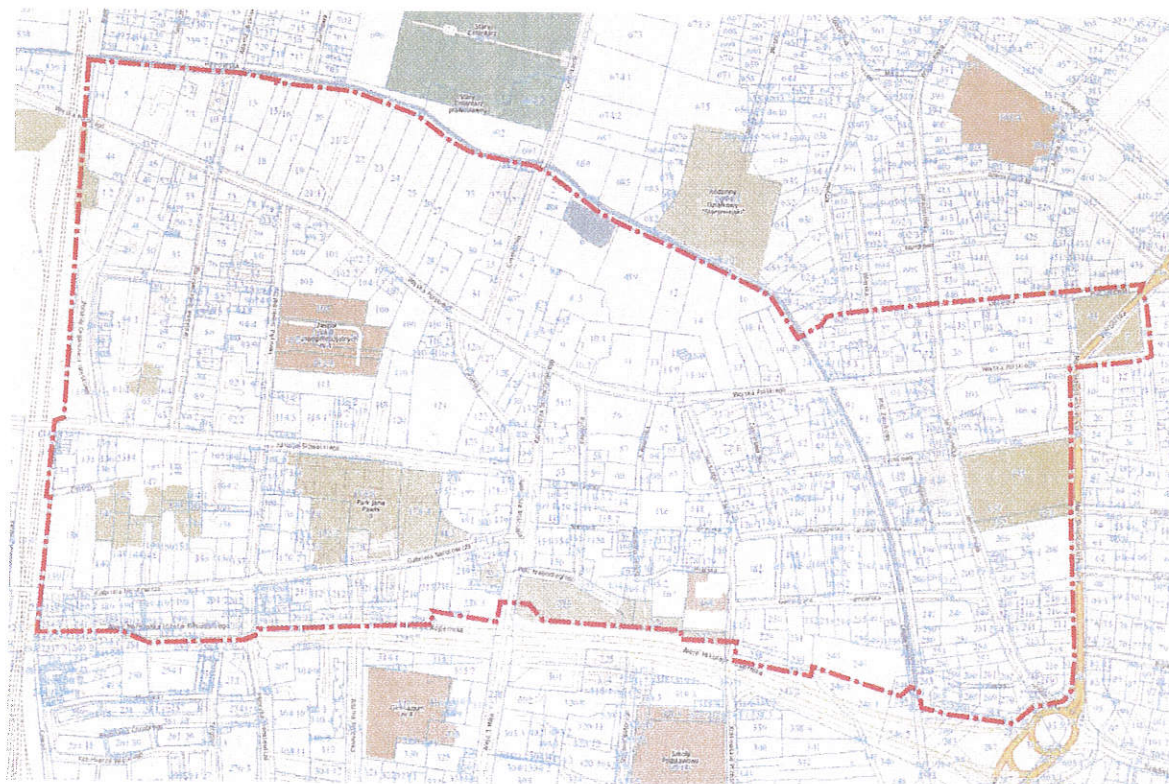
Konkluzja 19. Obszar rewitalizacji zajmuje 79,5 ha, co stanowi **1,18% powierzchni ogólnej Miasta**. Zamieszkuje go 4 825 osób, co stanowi **6,64% ludności miasta ogółem**.

Obszar rewitalizacji wyznaczono na terenie ograniczonym:

- od zachodu — torami kolejowymi,
- od północy — ulicą Inżynierską, korytem rzeki Strawy i ulicą Litewską,
- od wschodu — placem Litewskim, ul. M. Curie Skłodowskiej oraz rondem Sulejowskim,
- od południa — al. Kopernika i al. Piłsudskiego do wiaduktu pod torami

Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji przedstawiono na poniższej rycinie.

Ryc. 46. Granice obszar rewitalizacji – mapa

Opracowanie własne

Obszar rewitalizacji obejmuje tereny podlegające ochronie konserwatorskiej. Ścisłą ochroną objęte są tereny, na których znajdują się zespoły i obiekty zabytkowe o wysokich wartościach, w tym układ przestrzenny Starego Miasta wraz z fragmentami murów obronnych oraz Rynek Trybunalski wraz z przylegającą zabudową. W ten sposób ochronie podlega komponowany układ przestrzenny, w tym linie regulacyjne ulic, skala i typ zabudowy, układ komunikacyjny i układ pierzei, co potwierdzają następujące decyzje Głównego Konserwatora Zabytków:

- z dnia 1 lutego 1962 roku, znak Kl.III-52/34/62 w sprawie wpisania do rejestru zabytków układu przestrzennego Miasta Piotrkowa Trybunalskiego (ściśłe centrum – Stare Miasto),
- z dnia 14 września 1967 roku, znak Kl.IV-680/482/67 w sprawie wpisania do rejestru zabytków układu urbanistycznego śródmieścia Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w granicach rzeki Strawy – placu Litewskiego – ul. M. Curie-Skłodowskiej – ul. Śląskiej – ul. Krakowskiej – ul. S. Żeromskiego – ul. Roosevelta i terenami PKP.

Szczegółowy wykaz zabytków (413 pozycji) ujęty jest, zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz.U.2010.75.474), w gminnej ewidencji zabytków.

Cztery zabytki z obszaru rewitalizacji znajdują się na liście 175 zabytków reprezentatywnych i priorytetowych dla województwa łódzkiego. Przedstawia je poniższa tabela.

Tab. 26. Lista zabytków reprezentatywnych i priorytetowych dla województwa łódzkiego z obszaru miasta Piotrkowa Trybunalskiego

Pozycja na liście	Rodzaj obiektu	Obiekt zabytkowy	Obecna funkcja obiektu	Do wykonania
9	Zespół klasztorny	Zespół klasztorny oo. Jezuitów, ul. Pijarska 2/4	kościół i klasztor, sanktuarium, nowe kolegium-I LO, stare kolegium-klasztor	prace bieżące
75	Kościół	Kościół parafialny pw. św. Jakuba – Fara Krakowskie Przedmieście 2	kościół, sanktuarium	konserwacja wnętrza i prace bieżące, (remont kapitalny wieży 2011 – 2017)
99	Budowle obronne	Zamek Królewski Zygmunta Starego, pl. Zamkowy 4	Muzeum Okręgowe	do remontu (wykonany 2014)
163	Zabytki techniki	Zespół dworca Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej	usługowa PKP	remont generalny dworca (wykonany 2011-2012)

Źródło: Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2012-2015

3 Pogłębiona diagnoza zjawisk kryzysowych, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w obszarze rewitalizacji

Niniejsza diagnoza stanu obszaru rewitalizacji została w tym rozdziale porównana z diagnozą przeprowadzoną na potrzeby dokumentu *Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Piotrkowa Trybunalskiego* (przyjętego Uchwałą nr XIV/297/11 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim w dniu 30 listopada 2011 r.). Dokument ten daje obraz całościowej koncepcji planistyczno-przestrzennej dla Piotrkowa Trybunalskiego, w wielu aspektach użyteczny dla potrzeb rewitalizacji.

Poniżej przedstawiono pogłębioną diagnozę sfery społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej.

3.1 Sfera społeczna

Obszar objęty PR zamieszkuje wyjątkowo duża ilość mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (co 4 mieszkańiec, w mieście co 20) – wskaźnik liczby osób objętych pomocą pięciokrotnie przewyższa przeciętną dla Piotrkowa Trybunalskiego.

Tab. 27. Korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej: sytuacja w obszarze rewitalizacji w porównaniu z sytuacją w mieście ogółem

Mierzona wielkość:	MIASTO OGÓŁEM	w tym – OBSZAR REWITALIZACJI	
		Wartość	Wskaźnik dla obszaru jako odsetek wskaźnika dla miasta ogółem
Całkowita liczba ludności	70 891	4 704	6,64%
Liczba mieszkańców objętych pomocą społeczną	4 005	1 346	33,6%
Odsetek mieszkańców objętych pomocą społeczną	5,2	25,2	484,6%

Źródło: Opracowanie własne

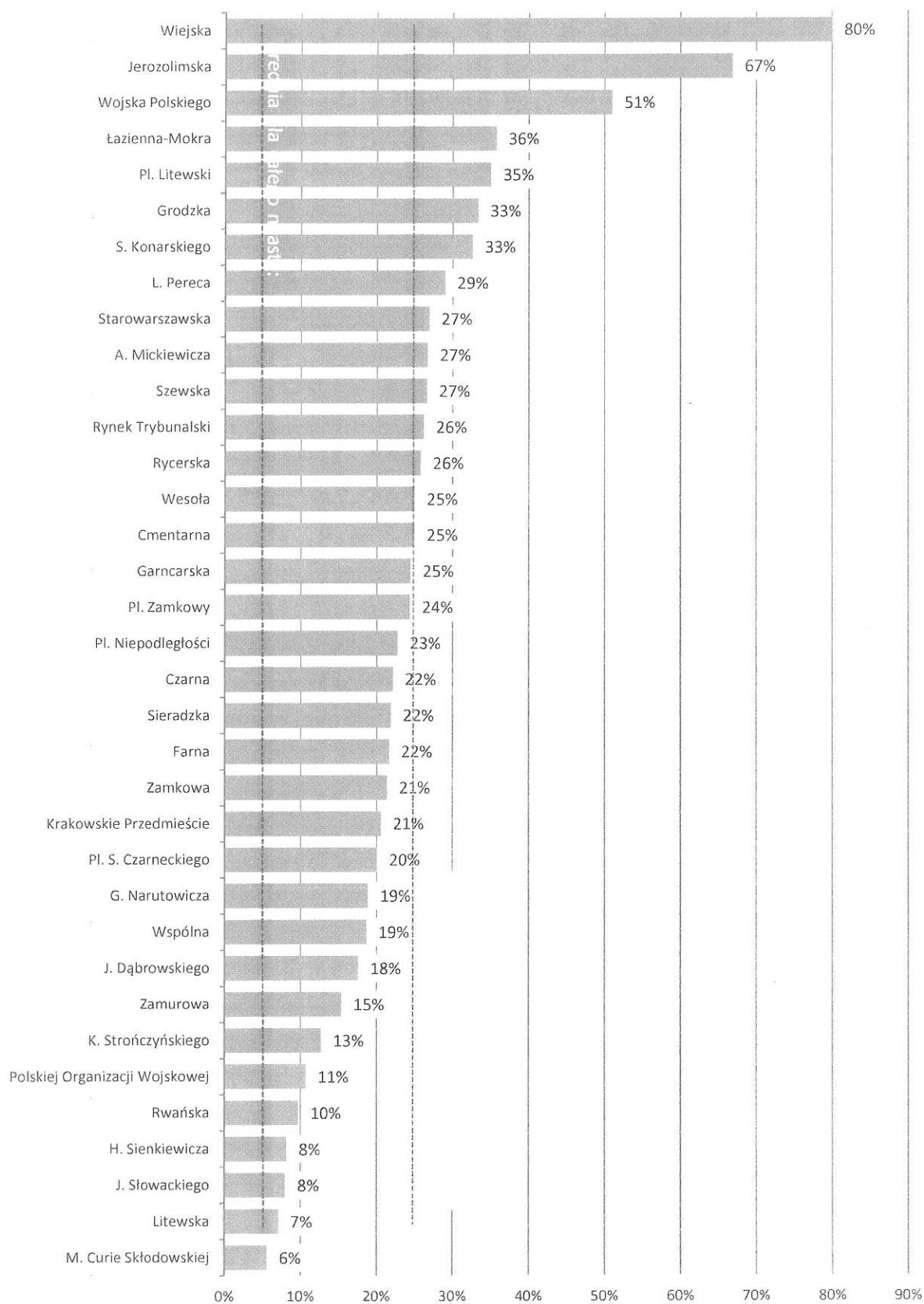
Poniżej przedstawiono „mapę ubóstwa” (zasięgi przestrzenne) dla obszaru rewitalizacji. Do jej wyznaczenia zastosowano wskaźnik udziału liczby osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców, wg poszczególnych ulic obszaru.

Główny obszar koncentracji ubóstwa to ulice: Wojska Polskiego, Wiejska i Jerozolimska – gdzie ponad połowa mieszkańców korzysta z pomocy społecznej, oraz Łazienna-Mokra, Pl. Litewski, Grodzka i Konarskiego – gdzie wskaźnik wynosi 30 – 50%. Powyżej średniej dla obszaru sytuują się jeszcze ulice: Pereca, Starowarszawska, Mickiewicza, Szewska, Rynek Trybunalski i Rycerska.

Z kolei najlepsza sytuacja jest na ulicach: Curie Skłodowskiej, Litewskiej, Słowackiego, Sienkiewicza i Rwańskiej, gdzie wskaźnik korzystania z pomocy społecznej nie przekracza 10%.

Jednak na żadnej z ulic wskaźnik nie spada poniżej średniej dla całego miasta.

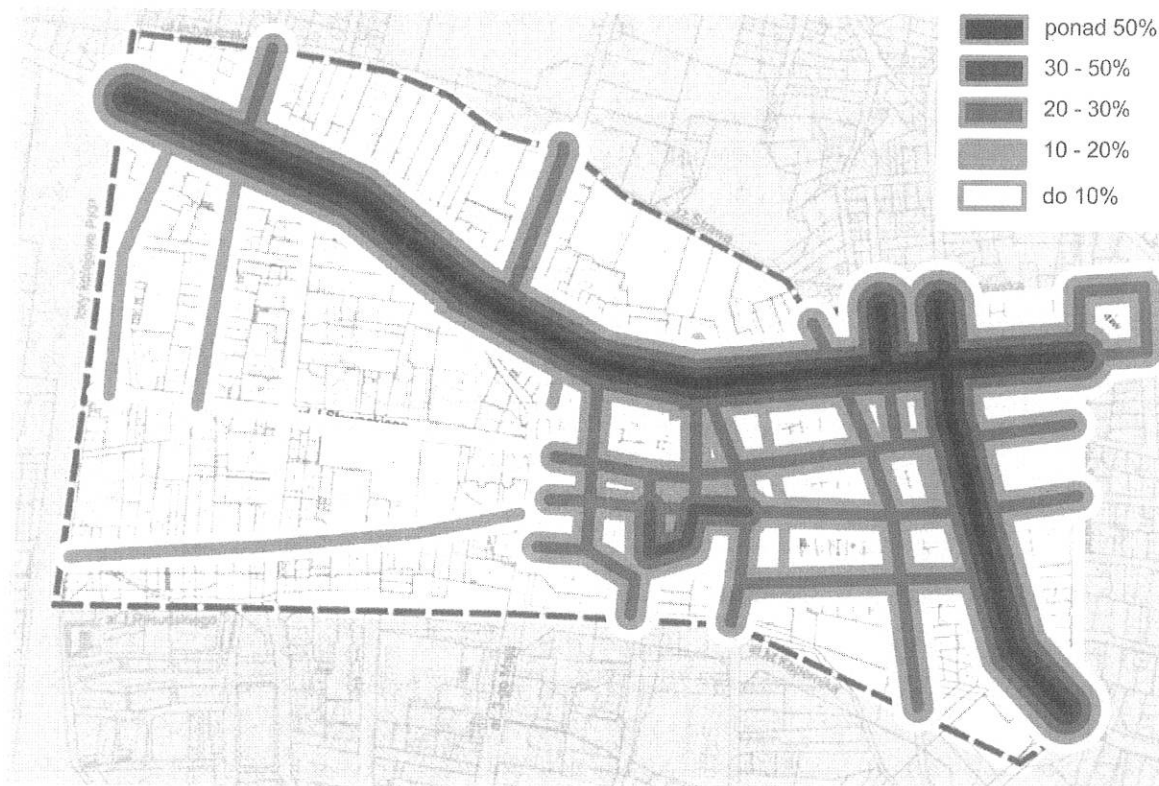
Ryc. 47. Obszar rewitalizacji: odsetek korzystających z pomocy społecznej – ulicami

Źródło: Opracowanie własne

Ryc. 48. Rozkład natężenia problemu ubóstwa – ulicami

Źródło: Opracowanie własne

Formy pomocy społecznej oferowanej mieszkańcom terenu rewitalizowanego przez MOPR obrazuje poniższa tabela.

Tab. 28. Formy pomocy społecznej oferowanej przez MOPR mieszkańcom terenu rewitalizowanego

Formy pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób	w tym liczba dzieci	Struktura rodzin %	Struktura osób %
Liczba rodzin objętych pomocą	573	1346	349	100%	100%
Rodziny wielodzietne	52	315	211	9,1%	23,4%
Rodziny niepełne	73	198	125	12,7%	14,7%
Rodziny w problemem uzależnienia	26	37	Bd	4,5%	2,7%
Rodziny z problemem niepełnosprawności	169	194	10	29,5%	14,4%
Rodziny z problemem przemocy	3	9	3	0,5%	0,7%
Rodziny z problemem bezrobocia	240	577	Bd	41,9%	42,9%
Wiek poprodukcyjny - liczba rodzin	8	11	Bd	1,4%	0,8%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - liczba rodzin	2	5	Bd	0,3%	0,4%

Źródło: Opracowanie własne

Wśród rodzin i osób z terenu objętego PR korzystających z pomocy MOPR największy odsetek stanowią środowiska objęte pomocą z powodu bezrobocia – blisko 42%. Na 573 rodziny, aż 240 posiada ograniczoną bazę dochodową z tytułu bezrobocia.

Łącznie 25% mieszkańców terenu objętego Programem Rewitalizacji charakteryzuje problem ubóstwa z tytułu ograniczonej bazy dochodowej wynikającej z bezrobocia oraz niskich zasiłków. Ma to przełożenie na niski popyt, co znacząco ogranicza rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy w obszarze rewitalizowanym.

Na dzień 16.01.2015 r. w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim figurowało 601 osób bezrobotnych, zamieszkujących na obszarze rewitalizowanym, w tym:

- do 30 roku życia - 152 osoby (25,3% ogółu);
- po 50 roku życia - 171 osoby (28,4% ogółu);
- długotrwale bezrobotne - 392 osoby (65,2 % ogółu);
- niepełnosprawne – 62osoby (10,3% ogółu).

Jak wynika z powyższego, najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne – 65,2 % ogółu bezrobotnych na rewitalizowanym obszarze.

Celem umożliwienia bezrobotnym wejścia lub powrotu na rynek pracy - urząd pracy może ustanowić jeden z trzech profili pomocy. Znaczny odsetek stanowiły osoby dla których ustalono III profil pomocy (234 osoby), są to osoby najbardziej oddalone o rynku pracy, wymagające wsparcia w zakresie integracji i aktywizacji. Dla tych osób uzasadnionym wsparciem byłaby organizacja PAI (Program Aktywizacji i Integracji). Są to działania realizowane przez urząd pracy we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej.

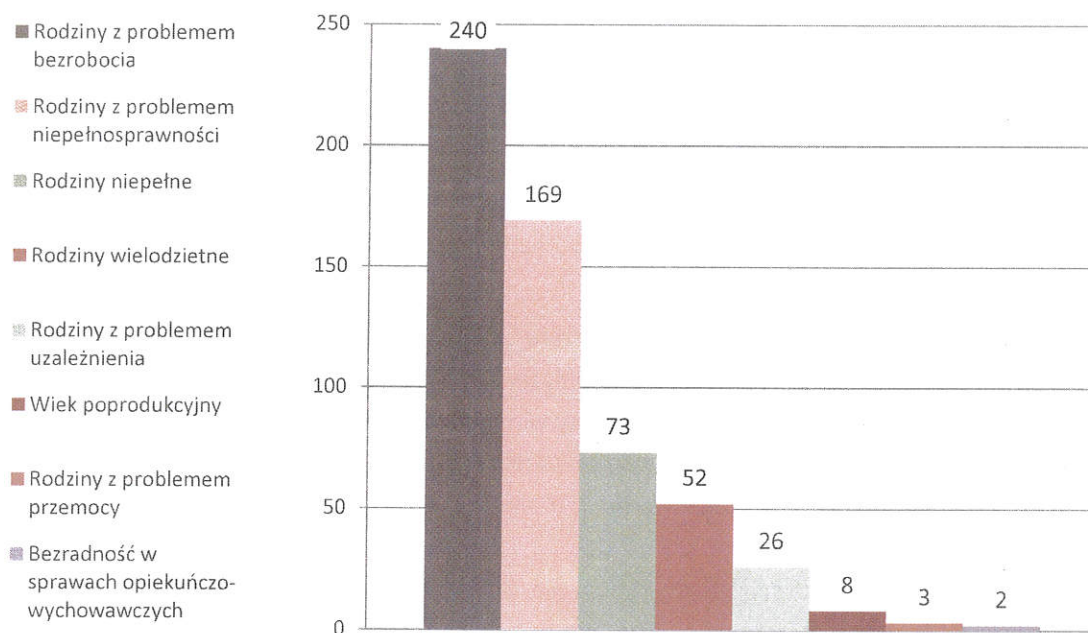
Działania w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych są realizowane przez urząd pracy w ramach prac społecznie użytecznych (10 godz. tygodniowo). z kolei działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych, służące kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym, mogą być realizowane przez ośrodki pomocy społecznej lub organizacje pozarządowe, poprzez: grupowe poradnictwo specjalistyczne, warsztaty trenerskie i grupy wsparcia (co najmniej 10 godz. tygodniowo). Pozostali bezrobotni (9 osób), to osoby wykazujące największą aktywność na rynku pracy, dla których ustalono I profil pomocy.

Drugą, pod względem liczebności, grupą klientów z terenu rewitalizacji objętych pomocą społeczną są rodziny z problemem niepełnosprawności - 29,5%, kolejną rodziny niepełne, które stanowią 12,7% ogółu korzystających z pomocy z terenu objętego PR. Powyższe formy pomocy obejmują łącznie blisko 85% rodzin z obszaru rewitalizowanego. Strukturę rodzin wg form pomocy obrazuje poniższy wykres.

W rodzinach z terenu rewitalizacji objętych pomocą MOPR wychowuje się 349 dzieci. z danych uzyskanych na podstawie wywiadów środowiskowych przeprowadzanych przez pracowników socjalnych wynika, iż dzieci często nie realizują obowiązku szkolnego, a wolny czas spędzają bez żadnego nadzoru.

Dlatego niewątpliwą grupą wymagającą pilnego wsparcia są dzieci i młodzież. To młodzież ma szansę ożywić te tereny. z drugiej strony zaniechanie wsparcia tej grupy to największe zagrożenie. Rozwój przestępczości wśród młodzieży, ubóstwo i gorszy dostęp do edukacji zdecydowanie ogranicza start życiowy tych ludzi.

Ryc. 49. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną wg przyczyn przyznania pomocy

Źródło: Opracowanie własne

Z ankiet pracowników socjalnych wynikają następujące problemy zgłaszane bezpośrednio przez mieszkańców obszaru rewitalizacji:

- **brak boiska, świetlicy i placów zabaw;**
- **brak żłobków i miejsc w przedszkolach dla dzieci mieszkańców;**
- niebezpieczne grupy młodzieżowe w godzinach wieczornych przy wejściu do kamienic na ulicy Wojska Polskiego;
- brak miejsc pracy dla mieszkańców w pobliżu miejsc zamieszkania i okolicach;
- zły stan techniczny budynków, duże zawilgotnienie ścian i korytarze wymagające kapitalnego remontu, złe oznaczona numeracja budynków, braki oświetlenia, zaniedbane podwórka, brak furtek i bram, pojawiające się szczury;
- nagminne spożywanie alkoholu w miejscach publicznych.

Powyższe problemy wskazują na brak przestrzeni i właściwych warunków do rozwoju dzieci i młodzieży. Wśród niezbędnych zadań publicznych wspierających ten obszar winny znaleźć się następujące działania:

- atrakcyjna edukacja pozaszkolna;
- wsparcie finansowe organizacji, placówek i instytucji działających w obszarze zagospodarowania czasu wolnego młodzieży;
- rozwój wolontariatu;
- wsparcie środowisk młodzieżowych pracą animatorów społecznych;
- przygotowanie dla młodzieży przestrzeni do samorealizacji.

Konkluzja 20. Ankietowani mieszkańcy obszaru rewitalizacji **prawidłowo i dojrzałe diagnozują własną sytuację**, kładąc akcent na niedostatek szans rozwojowych dla dzieci i młodzieży. **Podstawowy wniosek, to konieczność aktywnego zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie problemów tego obszaru: kreowanie i wspieranie inicjatyw sąsiedzkich itp.**

3.2 Sfera gospodarcza

Część Miasta objęta Programem Rewitalizacji ma oczywistą oś przestrzenną, od której zaczął się rozwój gospodarczy tego terenu: to ulica Słowackiego, na odcinku od torów do Placu Kościuszki. Ta niewielka część obszaru rewitalizowanego sama w sobie funkcjonuje dobrze. Wzdłuż ulicy Słowackiego i wokół niej usytuowanych jest wiele placówek handlowych, usługowych oraz kulturalnych. Na tym niewielkim obszarze usytuowane są m.in. siedziby banków, liczne firmy obsługujące biznes. To wszystko znamiona atrakcyjności centralnej osi tego niewielkiego obszaru ze względu na *rentę położenia*. Jednak na pozostałym obszarze problemy dominują nad szansami:

- teren objęty rewitalizacją ma wizerunek obszaru ubóstwa, a więc nie lokalizują się tu funkcje handlowe, nastawione, na co najmniej średniozamożnego konsumenta,
- dzielnica ma (obiektywnie zasłużony) niedobry wizerunek i nie chcą się w niej lokalizować instytucje poszukujące lokalizacji prestiżowych (rektorat uczelni, siedziba centrali dużej firmy itp.),
- z jednej strony brak jest lokali do prowadzenia działalności gospodarczej, z drugiej zaś występuje mały popyt na te lokale,
- istniejący ruch turystyczny na Starym Mieście nie jest na tyle wysoki, by stać się dźwignią dla lokalnej gospodarki; tymczasem docelowo Stare Miasto powinno utrzymywać kilkaset miejsc hotelowych i trzykrotnie więcej gastronomicznych, dając zatrudnienie w tzw. usługach okołoturystycznych.

Konkluzja 21. Należy jednoznacznie stwierdzić, że szans na aktywizację gospodarczą obszaru rewitalizacji nie warto poszukiwać u hipotetycznych „inwestorów zewnętrznych”, a u lokalnych przedsiębiorców, których starania należy mądrze wspierać. **Rdzeń prawidłowej gospodarki takiego obszaru to przede wszystkim lokalni mikroprzedsiębiorcy zatrudniający swoich sąsiadów i nakierowani ofertą głównie na lokalnego klienta.**

Szczególnie widoczne są trudności przeżywane przez mikroprzedsiębiorczość lokalną w branży handlu i usług. Statystyka ujawnia bardzo krótką przeżywalność nowo zakładanych biznesów. Więcej wyjaśniają oględziny w terenie. W obszarze rewitalizacji gołym okiem widoczne są przykłady działalności rozpoczynanej i prowadzonej praktycznie bez kapitału. Widać też firmy o minimalnej rentowności, które są w stanie przetrwać pewien czas, lecz nie są w stanie rozwijać się.

Pośrednią przesłanką dla stwierdzenia słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw na danym obszarze mogą być w szczególności takie dane obserwacyjne jak: bardzo skromne wyposażenie lokali, reklama o bardzo niskim standardzie, zdewastowane i nie odnawiane szyldy czy rzucający się w oczy brak inwestowania w rozwój biznesu (a więc – widoczne przesłanki złej kondycji finansowej firm).

Obserwacja na przełomie 2016 i 2017 roku na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych ujawnia, że niemal cały obszar jednostki nr 1 jest pełen przykładów działalności gospodarczej prowadzonej na minimalnym poziomie rentowności. Problemem jest też brak większych lokali na działalność o skali przekraczającej mały sklep czy punkt usługowy. Niemal nie występuje zjawisko łączenia lokali w parterach sąsiednich kamienic, czy organizowania biznesu w lokalu dwukondygnacyjnym (parter plus przyziemie, lub parter plus pierwsze piętro), co jest charakterystyczne dla podobnych obszarów w rozwoju.

Bez trudu można za to napotkać pozostałości po firmach handlowych lub usługowych, które upadły; pozostawione szyldy nieczynnych sklepów współtworzą zniechęcający krajobraz widocznej dekonunktury, wśród którego trudno o optymizm gospodarczy.

Ryc. 50. Biznes prowadzony w bardzo trudnych warunkach przy minimalnym poziomie inwestowania, oraz przypadki działalności zlikwidowanych – przykłady z obszaru rewitalizacji

Fot. Bogdan Szulc, styczeń 2017. Przykłady (od lewej u góry – kolejnymi rzędami): Rycerska 14, Wojska Polskiego (?) i 51, Grodzka 4, Litewska 11 (w pionie po prawej), Narutowicza 37 (w pionie po lewej), Wojska Polskiego 25A, Skłodowskiej 8 i Mickiewicza 4

Należy stanowczo podkreślić: pomimo widocznych gołym okiem niepowodzeń i porażek biznesowych, przedsiębiorczość mieszkańców, ich gotowość do podejmowania ryzyka gospodarczego w tych bardzo trudnych warunkach, to podstawowy potencjał rozwojowy tego obszaru. Potencjał ten należy w najwyższym stopniu szanować i wspierać. Rozwój obszaru rewitalizacji w znikomym stopniu zależy od mitycznych „inwestorów zewnętrznych” a w decydującym stopniu – od przedsiębiorczości lokalnych mieszkańców. Z kolei ich szanse na powodzenie zależą od obszarowego współdziałania i wsparcia samorządu. Miasto powinno podjąć się roli koordynatora promocji gospodarczej tego obszaru i inicjatora przedsięwzięć wspólnych w duchu brytyjskiej metodyki „Town Center Management”.

Konkluzja 22. Prawdopodobnie brakuje mechanizmu porozumiewania się przedsiębiorców i właścicieli nieruchomości dla organizowania działalności gospodarczej w szerszej skali, ze świadomą refleksją nad planowym budowaniem koniunktury gospodarczej w całym obszarze poprzez odpowiedni miks usług i oferty handlowej.

Tezę o bardzo słabym popycie wynikającym z ubóstwa nabywców na analizowanym obszarze potwierdza także obserwowane nagromadzenie szczególnego typu usług charakterystycznych dla obszarów biedy: to lombardy, pożyczki-chwilówki, a także zakłady bukmacherskie.

Ryc. 51. Charakterystyczny dla obszarów skoncentrowanego ubóstwa miks branż handlu i usług

Fot. Bogdan Szulc, styczeń 2017. Od góry: Słowackiego 28, Mickiewicza 2, Grodzka 2, Rynek Trybunalski i Wojska Polskiego 40.

Rynek reaguje w ten sposób na szczególną sytuację ekonomiczną lokalnej społeczności: Ludność o niestabilnych dochodach i pozbawiona zdolności kredytowej przez brak stałego zatrudnienia, siłą rzeczy jest najlepszym klientem dla wymienionych tu branż: usług parabankowych i pożyczek pod zastaw.

Z kolei znaczna ilość lokali użytkowych – pustostanów czekających na wynajęcie lub kupno, potwierdza brak zaufania rynku do szans gospodarczych tego terenu. Nabywcy i najemcy wstrzymują się na razie.

Ryc. 52. Nagromadzenie w obszarze rewitalizacji pustostanów oczekujących na uaktywnienie gospodarcze

Fot. Bogdan Szulc, styczeń 2017

Konkluzja 23. W zestawieniu danych statystycznych z obserwacjami w terenie i danymi z wywiadów z miejscowymi przedsiębiorcami, występowanie w obszarze rewitalizacji zarówno niskiego stopnia przedsiębiorczości (niechęci do inwestowania, braku samoorganizacji) jak słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw wydaje się BEZSPORNE.

Pozytywne efekty dotychczasowych działań rewitalizacyjnych poprawiły estetykę przestrzeni. Nie miały jednak znaczącego przełożenia na pobudzenie aktywności gospodarczej poza ul. Słowackiego oraz gastronomią w Rynku Trybunalskim. Podstawowym ograniczeniem dla rozwoju gospodarczego obszaru problemowego jest ograniczony popyt wynikający z wysokiego odsetka (85%) mieszkańców utrzymujących się z zasiłków. Tylko poprawa statusu rdzennych mieszkańców oraz napływ nowych, średniozamożnych mieszkańców docelowo może wpłynąć na wzrost aktywności gospodarczej i powstanie nowych miejsc pracy w tej strefie. Poniżej przedstawiono problemy przedsiębiorców prowadzących działalność handlową na terenie Starego Miasta¹²:

- konkurencja ze strony galerii handlowej Focus Mall, rozwój handlu i większa aktywizacja po zachodniej stronie Miasta,
- trudności komunikacyjne, zarówno brak parkingu dla klientów jak i ograniczenia przy rozładunku towaru (możliwość jedynie do godz. 11.00 oraz po godz. 17.00),
- „ucieczka” części handlowców z Rynku i okolicznych uliczek, co powoduje, że klientom nie opłaca się przyjeżdżać do jednego sklepu, wybierają miejsca o większym skupisku lokali handlowych,
- handel oparty głównie o stałych klientów, brak turystów,
- niski status materialny okolicznych mieszkańców.

Handlowcy narzekają na drastycznie spadające obroty i zmniejszającą się liczbę klientów. Udogodnieniem byłaby możliwość rozładunku towaru w ciągu całego dnia, problem podkreślały zwłaszcza osoby prowadzące księgarnię (biblioteki z okolicznych gmin przyjeżdżają po książki w godzinach zakazu parkowania i trzeba nosić znaczne ilości woluminów na parking przy Al. Kopernika). Handlowcy doceniają obniżkę czynszu najmu lokali gminnych.

Głównym czynnikiem, poza sytuacją makroekonomiczną, złej kondycji przedsiębiorców prowadzących działalność handlową na terenie Starówki jest niewspółmierny rozwój zachodniej strony Miasta. Dysproporcja wynika z lokalizacji w tej części największych osiedli mieszkaniowych oraz galerii Focus Mall (pasaż handlowy, sale kinowe, miejsce zabaw dla dzieci, restauracje typu fast food, kawiarnie, cukiernie realizują większość potrzeb konsumenckich). Mimo przeprowadzonego szeregu prac rewitalizacyjnych w zakresie poprawy infrastruktury drogowej i podniesienia estetyki, nie tylko młodzież ale także rodziny częściej organizują sobie „wycieczki” po galerii handlowej niż po Starówce, co jest jednak zjawiskiem ponadlokalnym.

Aktywizacja przestrzeni Rynku Trybunalskiego poprzez organizację imprez plenerowych, jarmarku, giełdy staroci ma nieznaczny wpływ na popyt, albo wręcz handlowcy nie widzą różnicy w liczbie klientów. Ma natomiast korzystny wpływ na liczbę gości okolicznych lokali gastronomicznych. Zauważyć można tendencję wypierania handlu przez usługi (gastronomia, instytucje finansowe, kancelarie prawne).

O ile gastronomia faktycznie ożywia obszar, to zajmowanie aktywnych parterów przez usługi bankowe i prawnicze, jeśli pojawia się w istotnej koncentracji przestrzennej, powoduje zamieranie ulicy po godzinie 17:00 lub 18:00. To czynnik bardzo niekorzystny dla otoczenia gospodarczego, ponieważ – jak trafnie zauważają sami przedsiębiorcy – koniunktura w handlu i usługach ma charakter obszarowy i opustoszały odcinek ulicy zdominowanej przez banki potrafi wpłynąć negatywnie na rozległe otoczenie biznesowe, szczególnie w kontekście usług, które są sprzedawane w porze wieczornej (gastronomia, rozrywka, kultura, hobby).

---

¹²Opracowanie na podstawie wywiadów z przedsiębiorcami, Biuro Planowania Rozwoju Miasta, 2014 r.

3.3 Sfera ekologiczna

Kwestia zanieczyszczenia ścisłego centrum miasta pyłem zawieszonym PM10 i zawartym w nim rakotwórczym benzo(a)pirenem, sygnalizowana już poprzednio, nabiera szczególnej aktualności w kontekście katastrofalnego nasilenia problemu smogu w polskich miastach w zimie 2016/2017, z czego wynika także uwrażliwienie na to zagadnienie szerokiej opinii publicznej, po raz pierwszy aż w takiej skali. Pomiar ze stacji kontenerowej przy Krakowskim Przedmieściu 13 uzupełniony pomiarami mobilnymi wykazuje taki rozkład zanieczyszczeń, jak na poniższej mapie: od 5,5- do 7-krotnego przekroczenia normy 1 ng/m^3 .

Ryc. 53. Stężenie benzo(a)pirenu na obszarze rewitalizacji – rozkład szczególnie dużych przekroczeń normy

Opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej

Jak stwierdza się w miejskim Planie Gospodarki Niskoemisyjnej, głównym źródłem emisji benzo(a)pirenu są paleniska indywidualne opalane węglem. Obszar ten nie korzysta z ciepła sieciowego ani paliw gazowych, które pod względem emisji pyłów są zdecydowanie bardziej proekologiczne od stałych paliw węglowodorowych (w szczególności od węgla kamiennego gorszych gatunków, który dominuje przy spalaniu w paleniskach indywidualnych). Tymczasem na obszarze rewitalizacji dominują paleniska indywidualne, w których w warunkach ubóstwa spala się prawdopodobnie nie tylko najtańsze paliwa, ale i odpady. **Sytuacja ta wymaga rozważnej interwencji: zmiana systemu grzewczego winna nastąpić dopiero wtedy, kiedy mieszkańców będzie na nią stać.**

Ryc. 54. Emisja z paleniskach domowych

Fot. Bogdan Szulc, styczeń 2017

3.4 Sfera funkcjonalno-przestrzenna

W toku realizacji dotychczasowych działań rewitalizacyjnych przestrzeń publiczną w obszarze rewitalizacji została w wielu miejscach radykalnie poprawiona. Dotyczy to w szczególności części uliczek Starego Miasta i Rynku Trybunalskiego oraz Placu Czarnieckiego. Zrewaloryzowany został Park Św. Jana Pawła II.

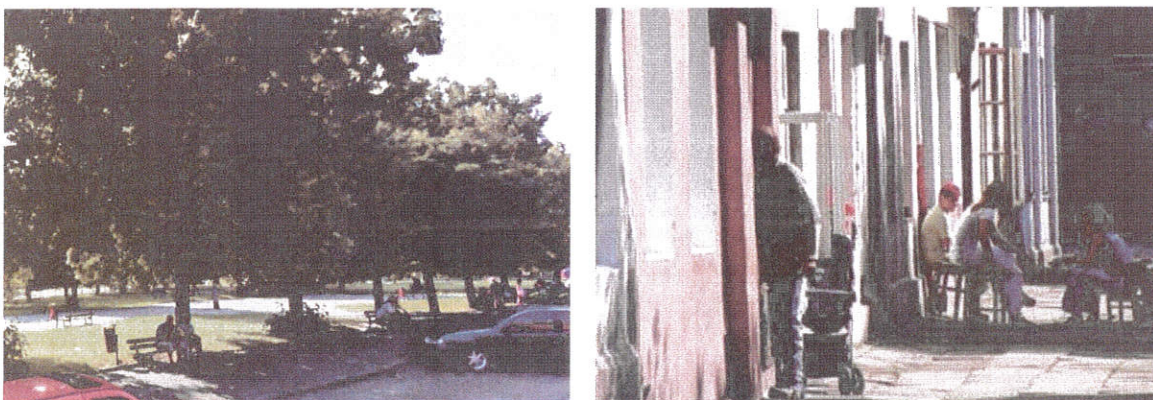
Ryc. 55. Przykłady zrewaloryzowanych przestrzeni publicznych

Źródło: Oficjalny Portal Miejski oraz Google Street View (2013)

Jednak z wywiadów z mieszkańcami wynika, że ich zdaniem najpoważniejszym deficytem funkcjonalno-przestrzennym jest „brak boisk i placów zabaw”. Stwierdzenie takie należy rozumieć ogólniej, jako bardzo poważny deficyt urządzeń i terenów rekreacyjnych, a szerzej mówiąc – dobrze zagospodarowanych przestrzeni publicznych, których główną funkcją byłoby spędzanie czasu wolnego. **Jest to prawdopodobnie jeden z najpilniejszych do zaspokojenia deficytów obszaru.** Należy zdać sobie sprawę, że na tym obszarze prawdopodobnie dorasta w tej chwili kolejne, już trzecie pokolenie wychowujące się w części miasta pozbawionej elementarnej infrastruktury spędzania wolnego czasu. Po raz pierwszy fakt ten został zdiagnozowany w 2003 roku podczas przygotowywania pierwszego Lokalnego Programu Rewitalizacji 2004 – 2013.

Ryc. 56. Deficyt przestrzeni i urządzeń publicznych służących spędzaniu wolnego czasu przez różne pokolenia

Źródło: po lewej – Google Street View. Po prawej – Lokalny Program Rewitalizacji Piotrkowa Trybunalskiego 2004-2013; fot. Magdalena Mosiewicz.

Mieszkańcy chętnie korzystają z terenów zielonych z wysoką zielenią dającą cień. Zagospodarowanie Placu Czarnieckiego okazuje się mniej atrakcyjne, niż plac Zamkowy, gdzie dominuje zieleń. Na zdjęciu po prawej – deficyt ławek w przestrzeni publicznej był sygnalizowany już w LPR 2004 (tu - ul. Pereca).

Ryc. 57. Deficyt przestrzeni i urządzeń publicznych służących spędzaniu czasu przez młodzież i dzieci

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Piotrkowa Trybunańskiego 2004-2013; fot. Magdalena Masiewicz. Po lewej – dzieci przy ul. Starowarszawskiej bawiące się – z braku placu zabaw – przewróconym pojemnikiem PCK na używaną odzież. Po prawej – przestrzeń za garażem w jednym z podwórzki przy ul. Wojska Polskiego, zaaranżowana przez same dzieci na miejsce spotkań – wyrzut sumienia dla społeczności dorosłych.

Potrzebne są przestrzenie dla różnych pokoleń i środowisk społecznych, zaprojektowane do realizowania różnych aktywności lub form wypoczynku, zarówno indywidualnie, jak i w małych lub większych grupach, nie tylko „plac zabaw” i „boiska”. Projektując przestrzeń należy przestrzegać siedmiu kanonicznych zasad.

1. Po pierwsze i najważniejsze: **przestrzenie publiczne należy projektować w procesie uspołecznionym, poprzez warsztaty architektów z mieszkańcami. Należy zlecać projektantom nie „opracowanie koncepcji” czy „przygotowanie PFU” dla danej przestrzeni, ale – przeprowadzenie procesu społecznego, w wyniku którego – przy współautorskim udziale mieszkańców – powstanie taka koncepcja czy PFU.** Przestrzeń współprojektowana przez samych mieszkańców jest lepiej dostosowana do ich potrzeb, a więc potem lepiej wykorzystywana i bez porównania bardziej szanowana.
2. Potrzebne są miejsca spotkań dla młodzieży. Sygnalizowane w wywiadach „grupy młodzieży stojące w bramach przy ul. Wojska Polskiego”, które budzą niepokój respondentów badań, gdzie się muszą podziąć. Na razie brak miejsc, gdzie młodzież mogłaby spędzać czas konstruktywnie.
3. Potrzebne są przestrzenie transpokoleniowe – adresowane nie tylko do dzieci, wyłącznie do seniorów, czy do średniego pokolenia, ale – adresowane do tych trzech pokoleń wspólnie. Wzorem może być nie *plac zabaw dla dzieci*, ale teren, gdzie taki plac jest połączony z siłownią na świeżym powietrzu dla seniorów, zestawem do ćwiczeń street-workout’owych dla młodzieży itp.
4. Należy stanowczo dbać o dostęp do przestrzeni i urządzeń rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych, przy czym należy brać pod uwagę różne możliwe niepełnosprawności. Wszystkie przestrzenie publiczne powinny być projektowane zgodnie z Zasadami Projektowania Uniwersalnego.
5. Należy konsekwentnie dbać o zgodność projektowanych miejsc rekreacji z kanonem Przestrzeni Przyjaznej Seniorom. Dość ważnym elementem tego kanonu, umykającym często uwadze młodszych architektów, jest zagwarantowany dostęp do toalet publicznych.
6. Przy urządzeniu przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji należy bezwzględnie stosować zasady projektowania przestrzeni wolnej od zagrożeń kryminalnych CPTED.
7. Należy dostosowywać nowo projektowane i aranżowane przestrzenie publiczne miasta do zmian klimatycznych: gwarantować w nich ochronę przed upałami (wysoka zieleń, woda, ławki w cieniu), oraz użytkowość mebli miejskich przez cztery pory roku.

Projekty przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji muszą bezwzględnie spełniać te siedem zasad.

3.5 Sfera techniczna

Tab. 29. Zasoby mieszkaniowe TBS Sp. z o.o. według stanu na 2014 rok

Lp.	Rodzaj własności budynków	Ilość budynków poza obszarem rewitalizacji	Ilość budynków na obszarze rewitalizacji
1	Własność Miasta	88	137
2	Własność prywatna w zarządzie TBS	32	10
3	Wspólnoty mieszkaniowe	78	5
	RAZEM:	198	152

Źródło: Dane TBS Sp. z o.o.

Większość lokali w zasobie zarządzanym przez TBS posiada dostęp do wody i kanalizacji, jednak zaledwie 20% jest podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej.

Tab. 30. Wskaźniki obszaru problemowego na tle miasta – sfera techniczna

	Piotrków Trybunalski 100%	Obszar rewitalizacji Ilość	%
Liczba budynków mieszkalnych w zasobie Miasta	408	152	37
Liczba osób zamieszkujących w zasobach Miasta	15 993	2 564	16

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z powyższego tylko 16 % zamieszkujących w lokalach znajdujących się w zasobie Miasta zamieszkuje w 37 % zasobu mieszkaniowego Miasta.

Prawie w całym rewitalizowanym obszarze¹³ mamy do czynienia ze złymi stanami technicznymi obiektów. Nawet w potencjalnie prestiżowych lokalizacjach, jak Rynek Trybunalski, czy Plac Kościuszki, niektóre elewacje części budynków odstraszały wyglądem, a budynki wymagają z reguły gruntownych remontów. Te z kolei utrudnia nie tylko brak środków finansowych, ale także kosztochłonne wymogi architektoniczne z uwagi na położenie w strefie ochrony konserwatorskiej.

Poniższy rysunek obrazuje zasięg oraz stopień degradacji tkanki miejskiej.

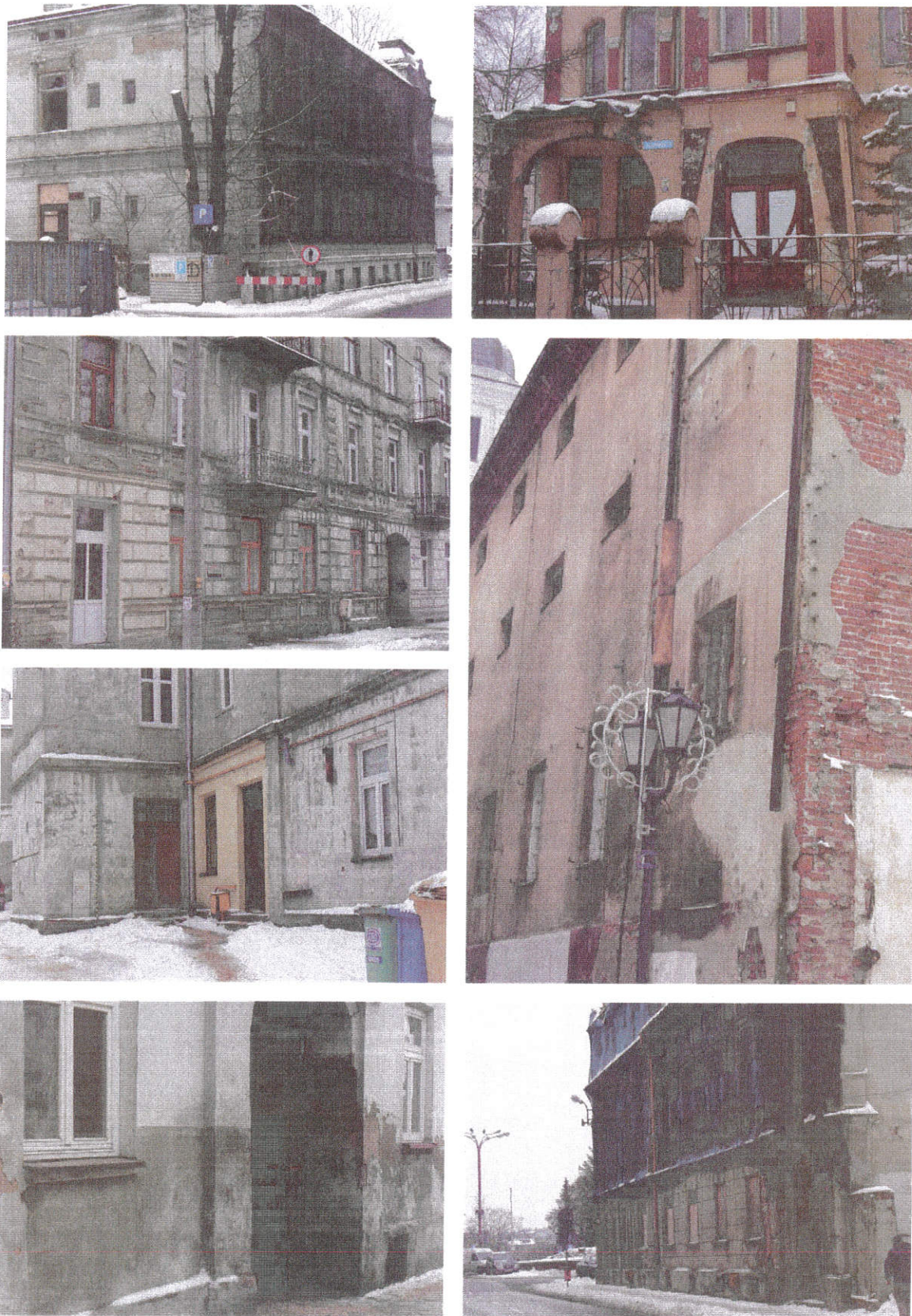
Jak wynika z powyższej mapy najbardziej zdegradowana tkanka miejska występuje na obszarze rewitalizowanym, tj. w historycznym centrum Miasta i śródmieściu.

W części staromiejskiej (ale też na całym rewitalizowanym obszarze) bardzo problematyczny jest stan zabudowy podwórek: różnego rodzaju przybudówki, komórki, garaże i budynki o przeznaczeniu technicznym, budowane w różnym czasie i na ogół o bardzo niskim standardzie architektonicznym, utrudniają obecnie sensowne zagospodarowanie wnętrza poszczególnych kwartałów. Stan techniczny elewacji budynków od podwórek jest jeszcze gorszy niż elewacji frontowych.

¹³ Z wyłączeniem jedynie części ul. Słowackiego na odcinku od Sienkiewicza do Pl. Kościuszki, częściowo ulic: Sienkiewicza i Dąbrowskiego.

Ryc. 58. Przykłady stanów technicznych obiektów w obszarze rewitalizacji

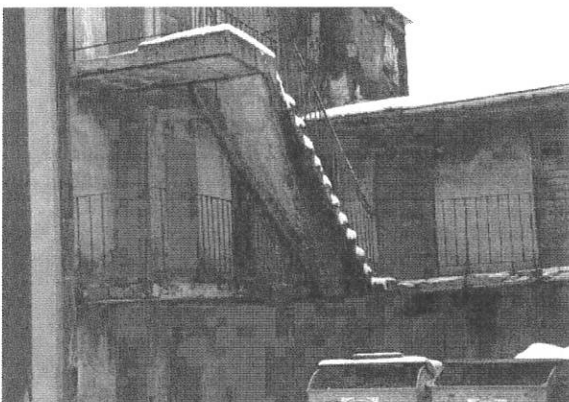
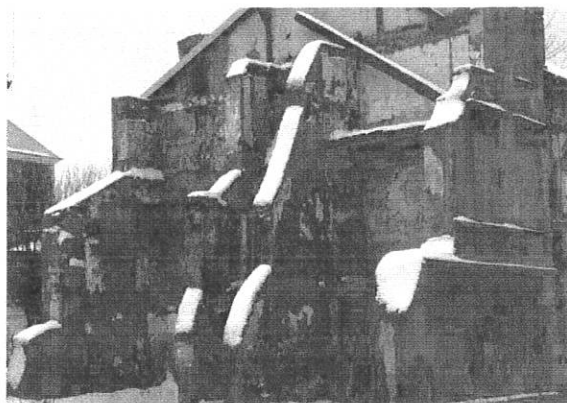
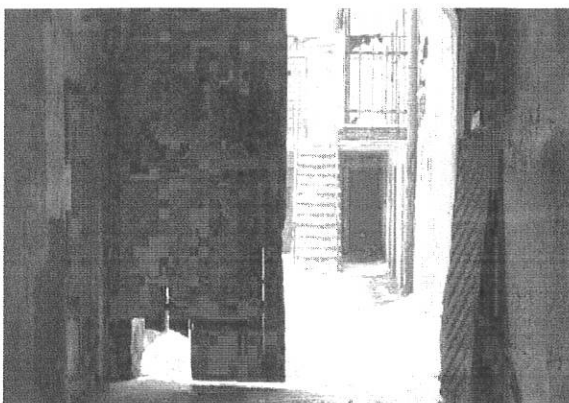

Fot Bogdan Szulc, styczeń 2017. Od lewej kolejnymi rzędami: Dąbrowskiego 9, Dąbrowskiego 14, Narutowicza 30, Rwańska 8 (w pionie), Dąbrowskiego 2, Pijarska 2 i Stączyńskiego 1

Odrębny problem stwarza zabudowa przy ulicy Starowarszawskiej oraz Pereca. w 2012 r. z tego kwartału zostało wyburzonych 14 budynków, które znajdowały się w stanie katastrofy technicznej. Nadal jednak wiele budynków nadaje się wyłącznie do rozbiórki, ponieważ w każdej chwili grożą zawaleniem.

Ryc. 59. Stan techniczny zabudowy przy ul. Starowarszawskiej

Fot Bogdan Szulc, styczeń 2017. U góry ul Starowarszawska 14. Poniżej - oba zdjęcia po lewej to ul. Starowarszawska 10 a oba zdjęcia po prawej to ul. Starowarszawska 16

Zabudowa tych kwartałów, prawdopodobnie historycznie posadowiona na rusztach dębowych, które zmurzały na skutek obniżenia lustra wód podziemnych¹⁴, współcześnie zaczęła gwałtownie osiadać. Aktualnie należy myśleć kategoriami ponownego zagospodarowania całych kwartałów (projekt *Podzamcze*), gdyż istniejąca zabudowa nie nadaje się do dalszej przebudowy.

Podziemna infrastruktura sieciowa w rewitalizowanym obszarze jest w złym stanie technicznym, za wyjątkiem obszarów objętych projektami Trakt Wielu Kultur i i II. Brak w obrębie Starego Miasta sieci ciepłowniczej, która mogłaby rozwiązać problem niskich emisji.

Główne ciągi komunikacyjne w rewitalizowanym obszarze są w bardzo dobrym stanie, gdyż podlegały przebudowie w ramach projektów rewitalizacyjnych w latach 2007-2013 (Rewitalizacja Starego Miasta w Piotrkowie Trybunalskim - w ramach ZPORR, Trakt Wielu Kultur – rozwój potencjału turystycznego Miasta poprzez rewitalizację zabytkowych obszarów Piotrkowa Trybunalskiego etap i i II – w ramach RPO WŁ). Nawierzchnie ulic Starego Miasta i Rynku Trybunalskiego wybudowano z materiałów szlachetnych – kostki i płyty granitowych. Również elementy oświetlenia ulicznego oraz małej architektury zostały wymienione na nowe – stylizowane, które charakterem nawiązują do historycznej zabudowy. Dzięki tym zabiegom została zdefiniowana nowa przestrzeń publiczna, o wysokich walorach architektonicznych, która daje podstawy do rozwoju funkcji centro twórczej przez tę strefę.

Modernizacji wymagają jeszcze ulice: Sienkiewicza, Wojska Polskiego odc. ul. Toruńska – ul. M. Curie - Skłodowskiej, Plac Zamkowy ze skwerem, Garncarska z mostem, Zamurowa, Pereca (wraz z regulacją rzeki oraz budową bulwarów nad rzeką Strawą), Wspólna oraz ciąg komunikacyjny od Pl. Niepodległości do ul. Krakowskie Przedmieście.

Jest oczywiste, że przestrzenie ulic i placów powinny być wypełnione życiem miejskim, a temu powinna sprzyjać odpowiednia mała architektura, obsługująca funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe. Ludzie chętnie zapełniają swoją obecnością i aktywnością te przestrzenie, które są zaaranżowane w sposób przyjazny.

Na Placu Zamkowym brakuje zieleni z udziałem zieleni średnio-wysokiej, która odizolowałaby przestrzeń placu od ruchliwej ulicy Wojska Polskiego. Bez tego plac nie może spełniać swojej funkcji miejsca wypoczynku. Na skwerze funkcjonował niegdyś plac zabaw, w tej chwili wszystkie urządzenia zostały z niego usunięte z uwagi na zużycie techniczne.

W całym obrębie Starego Miasta nadal brakuje przestrzeni zaaranżowanej pod potrzeby dzieci i młodzieży. Brakuje placów zabaw, nie ma urządzeń sportowych i miejsc do gier sportowych i zajęć rekreacyjnych. Nie ma przestrzeni dedykowanej na spotkania grup młodzieży. Przestrzeń publiczna omawianego obszaru jest zupełnie nieprzygotowana na przebywanie w niej młodzieży i dzieci.

Brak dobrej oferty spędzenia wolnego czasu przez okoliczną młodzież, będącej dobrą alternatywą dla dewastacji klatek, budynków, patologii związanej z alkoholizmem i narkomanią jest między innymi jednym z głównych problemów społecznych tej dzielnicy.

Pewnej szansy upatrywać można w rozwoju budownictwa mieszkaniowego na obszarze Podzamcza, czego zaczątkiem mogą być nowa kamienica przy ul. Wiejskiej czy budowany blok komunalny przy ul. Zamurowej

---

¹⁴ To z kolei jest spowodowane wpływem leja depresyjnego z Bełchatowa, a więc czynnikiem trwałym i niezależnym. Katastrofalne zaburzenie stosunków wodnych i trwała susza geologiczna objawia się też poprzez stan i ilość wód prowadzonych przez rzekę Strawę, płynącą wzdłuż ul. Pereca.

3. Jest to jednak obszar wciąż postrzegany jako mało atrakcyjny do zamieszkania, o czym świadczy umiarkowane zainteresowanie mieszkaniami przy ul. Wiejskiej, pomimo konkurencyjnych w stosunku do innych lokalizacji cen.

3.6 Podsumowanie

Podsumowując: podstawowym celem rewitalizacji powinno być ograniczenie depopulacji strefy centralnej poprzez poprawę jakości życia obecnych mieszkańców oraz napływ nowych średniozamożnych mieszkańców do stworzonego na ten cel zasobu mieszkaniowego, przy maksymalnej dbałości o tworzenie spójnego, i „różnicowanego miks społeczny”, a unikanie odrębnych gett „starych” i „nowych” mieszkańców. Pozwoli to na stopniowe zwiększenie popytu w dzielnicy, co będzie miało wpływ na ożywienie handlu i usług oraz stworzenie nowych miejsc pracy. Poza tym należy stworzyć lepszą oprawę dla handlu i spróbować uczynić z niego element kolorytu lokalnego i ożywienia funkcji Rynku w dni powszednie. Każdy przejaw aktywności biznesowej w obszarze Starego Miasta — choćby realizowany w mikro-skali — należy wspierać, ponieważ przełamuje on bierność tej społeczności.

Na podstawie przedstawionej powyżej diagnozy dokonano identyfikacji najważniejszych problemów oraz potrzeb rewitalizowanego obszaru, co obrazuje poniższa tabela.

Tab. 31. Zestawienie zidentyfikowanych problemów oraz potrzeb rewitalizowanego obszaru

Sfera	Zidentyfikowane problemy	Potrzeby
SPOŁECZNA	<ul style="list-style-type: none"> • depopulacja obszaru, • wysokie bezrobocie, • duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, • niskie kwalifikacje zawodowe bezrobotnych mieszkańców, • zbyt mała liczba lokali komunalnych, • brak właściwych warunków do rozwoju dzieci i młodzieży, 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby mieszkańców, • spadek bezrobocia, • spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, • podniesienie kwalifikacji zawodowych bezrobotnych mieszkańców obszaru, • wzrost liczby lokali komunalnych, • stworzenie właściwych warunków do rozwoju dzieci i młodzieży,
TECHNICZNA	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan techniczny komunalnych zasobów mieszkaniowych; • słabo rozwinięta sieć ciepłownicza, • słabo rozbudowana sieć kanalizacji wodnej, sanitarnej i deszczowej, • zły stan techniczny ciągów pieszych oraz dróg, • brak terenów zielonych oraz miejsc wypoczynku i rekreacji, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu technicznego komunalnych zasobów mieszkaniowych, • dobrze rozwinięta sieć ciepłownicza, • rozbudowana sieć kanalizacji wodnej, sanitarnej i deszczowej, • poprawa stanu technicznego ciągów pieszych i dróg, • urządzenie terenów zielonych oraz miejsc wypoczynku i rekreacji,
GOSPODARCZA	<ul style="list-style-type: none"> • niska aktywność gospodarcza mieszkańców, • niska baza dochodowa mieszkańców utrzymujących się z zasiłków, • brak lokali na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej, • mała liczba produktów turystycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, • spadek liczby mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, • wzrost liczby lokali na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej, • wzrost liczby produktów turystycznych w wyniku przywrócenia walorów środowiskowo-kulturowych obszaru;

Źródło: Opracowanie własne

Reasumując, obszar rewitalizacji to teren kumulacji problemów w sferach: społecznej, technicznej i gospodarczej, a w konsekwencji również funkcjonalno-przestrzennej i środowiskowej. Aby osiągnąć założony cel przełamania zidentyfikowanego kryzysu, niezwykle istotne są inwestycje w sferze społecznej.

Absolutnie priorytetowe muszą być działania odbudowujące w mieszkańcach poczucie podmiotowości i sprawczości. Nie uda się dokonać żadnych pozytywnych zmian, jeśli mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą czuli, że toczy się ona ponad ich głowami i że nikt ich nie pyta o zdanie. Rewitalizację trzeba traktować jako proces partnerskiego włączania ludzi w działanie na rzecz wydzwignięcia obszaru z kryzysu. **Mówiąc symbolicznie: ważniejsze jest nawet całkiem drobne przedsięwzięcie zaprojektowane i wykonane przez samych mieszkańców przy wsparciu samorządu Piotrkowa, niż wielkie przedsięwzięcia wykonywane siłami i zasobami zewnętrznymi.** Trzeba pamiętać, że wkraczanie w obszar rewitalizacji z podejściem 'kolonialnym', protekcyjnym, z nastawieniem: „*my wiemy lepiej, czego wam potrzeba*”, może tylko pogłębić kryzys, bo utwierdzi mieszkańców w przekonaniu, że znów nic od nich nie zależy.

W szczególności należy czynić wszelkie starania na rzecz optymalnego rozwoju dzieci i młodzieży (nie tylko 'z rodzin dysfunkcyjnych'; programy takie nie mogą mieć charakteru stygmatyzującego i muszą obejmować na równych prawach dzieci z bardzo różnych rodzin). W odniesieniu do dorosłych należy podjąć starania na rzecz podniesienia ich kompetencji wychowawczych i świadomości rodzicielskiej oraz kwalifikacji zawodowych i umiejętności radzenia sobie na rynku pracy a w konsekwencji integracji społeczno-zawodowej.

4 Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Zaplanowane działania wpisują się w szerszy program strategiczny Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, mający na celu odzyskanie, dla obecnych i przyszłych pokoleń, miejskich zasobów pod nowe, dotychczas niemożliwe do realizacji funkcje społeczne i gospodarcze. Dążą do wyprowadzenia przestrzeni publicznej, na której zaszły niepożądane, destrukcyjne procesy, dotyczące w przeważającej mierze degradacji terenów zdekapitalizowanych i historycznego centrum Miasta ze stanu kryzysowego.

Odbudowanie spójności społecznej w obszarze rewitalizacji i głębokie, autentyczne a nie fasadowe, działania na rzecz włączenia społecznego będą stanowić silne wsparcie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i przyczynią się do stopniowej zmiany ich sytuacji życiowej.

Zaplanowane działania mają na celu **ożywienie lokalnej społeczności i obudzenie w niej poczucia sprawczości i wpływu na własne otoczenie**. Dzięki temu ma szansę nastąpić stopniowe ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych. Modernizacja tkanki, poprawa funkcjonalności, ładu i estetyki przestrzeni publicznych, czy wykreowanie nowych produktów turystycznych dynamizujących rozwój lokalny, to ważne elementy wspierające cele rewitalizacji: łatwiej jest odbudować wiarę w siebie i poczuć się gospodarzem w piękniejszym otoczeniu. Jednak to nie modernizacja tkanki jest celem. **Celem jest ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru rewitalizacji.**

Zakłada się, że w wyniku realizacji założeń Programu i rewitalizacji obszaru kryzysowego poprawie ulegnie jego dostępność przestrzenna i turystyczna, tym samym wzrośnie jego atrakcyjność jako miejsca zamieszkania, wypoczynku i pracy.

Poprawa jakości przestrzeni miejskich (działania mające na celu poprawę nawierzchni ciągów komunikacyjnych, realizacja oświetlenia, realizacja miejsc spotkań wyposażonych w urządzenia placów zabaw oraz elementy małej architektury, działania w zakresie poprawy stanu zieleni miejskiej), wpłynie również na poprawę bezpieczeństwa obszaru dziś wyznaczonego jako wymagający interwencji. Uruchomione zostaną nowe atrakcyjne przestrzenie sprzyjające spędzaniu czasu w przestrzeni miasta (np. rewitalizacja Bulwarów nad Strawą). Kontynuowane będą prace rozpoczęte w poprzednim okresie działań rewitalizacyjnych polegających na odnowie podwórek miejskich – ważnych w strukturze Starego Miasta, pełniących funkcje przestrzeni półpublicznych.

Należy bardzo poważnie wziąć pod uwagę, że światową tendencją jest radykalne ograniczanie ruchu samochodowego w centrach miast, a przez poprawę dostępności komunikacyjnej rozumie się przede wszystkim dostępność pieszą. Modelem jest tu galeria handlowa, którą przemierzamy przecież piechotą zostawiając samochód na bezpiecznym parkingu. Klient galerii nie odczuwa z reguły dyskomfortu, z powodu niemożności wjechania samochodem do wnętrza galerii pod sam sklep, w którym zamierza robić zakupy. Centrum miasta musi stać się przestrzenią podobnie lub bardziej zapraszającą, atrakcyjną i inkluzywną, jak przestrzeń galerii handlowej.

W obszarze rewitalizacji nastąpi poprawa jakości życia. Nowe inwestycje infrastrukturalne przyniosą korzyści nie tylko funkcjonalne i ekonomiczne, ale wprost przyczynią się do poprawy jakości środowiska. Obszar zyska na atrakcyjności – zarówno jako miejsce zamieszkania jak i prowadzenia działalności gospodarczej. Zabytkowe centrum miasta stanie się miejscem atrakcyjnym dla ludzi ceniący miejsca unikalne, z wyczuwalnym *genius loci* oraz przyczyni się do wzmocnienia pozycji Piotrkowa jako miejsca przyjaznego twórczości alternatywnej (Międzynarodowy Festiwal Sztuki INTERAKCJE, PiotrkOFF Art Festiwal).

Jakość rewitalizowanej przestrzeni oraz pojawiające się w niej nowe funkcje wzmacniać będą poczucie dumy mieszkańców.

Odwiedzinom sprzyjać może rozbudowana w ramach Programu oferta atrakcji turystycznych i rekreacyjna. Wzrośnie pozycja Miasta w regionie i kraju – w szczególności pojawi się szczególna oferta turystyczna dla miłośników historii. Oferta skierowana do uczestników z różnych grup wiekowych w połączeniu z dogodnym połączeniem komunikacyjnym, z resztą kraju sprawi, że miasto na stałe wpisze się na listę destynacji weekendowych. Dodatkową zachętą do odwiedzin będzie cykl organizowanych imprez (wystawy, inscenizacje, warsztaty i imprezy artystyczne).

Piotrków „wpisze się” w świadomość przyjeżdżających jako miejsce, w którym kultywuje się tradycje browarnictwa, z unikalną ofertą turystyczną w tym zakresie.

Obszar objęty PR po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych jest obszarem, który został uzdrowiony zarówno społecznie, przestrzennie, gospodarczo jak i środowiskowo.

Powstanie „nowa” dzielnica mieszkaniowa i usługowa Piotrkowa Trybunalskiego, atrakcyjna dla mieszkańców, biznesu i turystów.

5 Cele rewitalizacji – kierunki działań

Podstawowym celem rewitalizacji jest ograniczenie depopulacji obszaru rewitalizacji poprzez zatrzymanie dotychczasowych mieszkańców oraz napływ nowych średniozamożnych mieszkańców do stworzonego na ten cel zasobu mieszkaniowego. Pozwoli to na zwiększenie popytu w dzielnicy, co będzie miało wpływ na ożywienie handlu i usług oraz stworzenie nowych miejsc pracy.

Cele rewitalizacji obrazuje poniższa tabela.

Tab. 32. Cele rewitalizacji

Sfera	Kierunki działań	Cele szczegółowe	Projekty rewitalizacyjne
(S) SPOŁECZNA	poprawa warunków życia mieszkańców;	wzrost liczby mieszkańców; wzrost liczby lokali komunalnych;	Tworzenie zasobu lokali komunalnych; Rewitalizacja terenów Podzamcza – „Młode Stare Miasto” Piotrkowie Trybunalskim; Budowa osiedlowej sieci ciepłej w pl. Kościuszki, od pl. Niepodległości do ul. Szewskiej;
		spadek bezrobocia; spadek liczby osób korzystających z pomocy socjalnej; podniesienie kwalifikacji zawodowych bezrobotnych mieszkańców obszaru; stworzenie właściwych warunków do rozwoju dzieci i młodzieży;	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej; Utworzenie Centrum Integracji Społecznej; Aktywni Razem; Muzeum Historii Edukacji; Kolorowa ulica; Dzieciństwo warte wspomnień;
(T) TECHNICZNA	podniesienie jakości infrastruktury miejskiej;	poprawa stanu technicznego komunalnych zasobów mieszkaniowych; dobrze rozwinięta sieć ciepłownicza; rozbudowana sieć kanalizacji wodnej, sanitarnej i deszczowej; poprawa stanu technicznego ciągów pieszych i dróg; urządzenie terenów zielonych oraz miejsc wypoczynku i rekreacji;	Tworzenie zasobu lokali komunalnych; Rewitalizacja terenów Podzamcza – „Młode Stare Miasto” Piotrkowie Trybunalskim; Budowa osiedlowej sieci ciepłej w Placu Kościuszki, od Placu Niepodległości do ul. Szewskiej;
(G) GOSPODARCZA	zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;	wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców;	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej; Utworzenie Centrum Integracji Społecznej; Aktywni Razem;
		wzrost liczby lokali na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej;	Tworzenie zasobu lokali komunalnych; Rewitalizacja terenów Podzamcza – „Młode Stare Miasto” Piotrkowie Trybunalskim; Muzeum Historii Edukacji; Trzy Wieże;
		wzrost liczby produktów turystycznych w wyniku przywrócenia walorów środowiskowo – kulturowych obszaru;	Muzeum Historii Edukacji; Renesansowy Piotrków; Old Town Jazz; Miasto Piwowarów; Trzy Wieże; Zachowanie dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego poprzez remont konserwatorsko-budowlany XIV-wiecznego kościoła parafialnego pw. św. Jakuba w Piotrkowie Trybunalskim wraz z zagospodarowaniem terenu przykościelnego;

Źródło: Opracowanie własne

6 Podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zaplanowane do realizacji i ujęte w niniejszym Programie działania stanowią sekwencję powiązanych ze sobą projektów ze sfer społecznej, gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej i technicznej, mających na celu wyprowadzenie zdiagnozowanego obszaru ze stanu kryzysowego. Tworzą spójną i kompleksową koncepcję na potrzeby trwałego rozwoju obszaru rewitalizowanego, a w konsekwencji zrównoważonego rozwoju Miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

Projekty podstawowe do realizacji w ramach Programu:

Przedsięwzięcie nr 1.: Tworzenie zasobu lokali komunalnych

- **Opis projektu:**
budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Garncarskiej 6/8.
- **Miejsce realizacji projektu:**
obszar rewitalizowany – ul. Garncarska 6/8;
- **Podmiot realizujący projekt:**
Urząd Miasta Piotrkowa Trybunalskiego/TBS Sp. z o.o.;
- **Grupa docelowa:**
obecni i potencjalni nowi mieszkańcy obszaru;
- **Planowany czas realizacji:**
2017 – 2018
- **Szacunkowy koszt:**
3,8 mln zł;
- **Cel:**
(S) poprawa warunków życia mieszkańców, (T) podniesienie jakości infrastruktury miejskiej, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;
- **Prognozowane rezultaty:**
powstanie 15 mieszkań komunalnych, w tym 3 dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;

Przedsięwzięcie nr 2.: Rewitalizacja terenów Podzamcza – „Młode Stare Miasto” w Piotrkowie Trybunalskim

- **Opis projektu:**

kompleksowa rewitalizacja obszaru o wysokim nasileniu niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych (art. 5 Kontraktu Terytorialnego pkt 1, ppkt 10) polegająca na: przebudowie i termomodernizacji budynków wielorodzinnych, przebudowie przyległych dróg i chodników wraz z budową/przebudową infrastruktury podziemnej i oświetlenia ulicznego, urządzeniu/rewaloryzacji terenów zieleni miejskiej i miejsc rekreacji.

■ **Miejsce realizacji:**

obszar rewitalizowany – Podzamcze;

■ **Podmiot realizujący projekt:**

Urząd Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

■ **Grupa docelowa:**

obecni i potencjalni nowi mieszkańcy obszaru;

■ **Planowany czas realizacji:**

2016-2020

■ **Szacowana wartość:**

20 mln zł;

■ **Cel:**

(S) poprawa warunków życia mieszkańców, (T) podniesienie jakości infrastruktury miejskiej, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

■ **Prognozowane rezultaty:**

objęcie rewitalizacją obszarów o powierzchni 0,6 ha;

Przedsięwzięcie nr 3.: Budowa osiedlowej sieci ciepłej w pl. Kościuszki, od pl. Niepodległości do ul. Szewskiej

Opis projektu: budowa 98 m rozdzielczej sieci ciepłowniczej, co pozwoli na podłączenie dwóch kompleksów budynków; docelowo podłączenie również budynków przy pl. Niepodległości, będących w trwałym zarządzie TBS.

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany – plac Kościuszki;

Podmiot realizujący projekt: Urząd Miasta Piotrkowa Trybunalskiego;

Grupa docelowa: mieszkańcy obszaru rewitalizacji;

Planowany czas realizacji: 2016

Szacunkowy koszt: 0,16 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (T) podniesienie jakości infrastruktury miejskiej;

Prognozowane rezultaty: podłączenie 2 kompleksów budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej;

Przedsięwzięcie nr 4.:   *Utworzenie Klubu Integracji Społecznej (KIS)*

Opis projektu: Uruchomienie KIS, który będzie realizował program integracji społeczno-zawodowej dla osób długotrwale bezrobotnych i znajdujących się w krytycznej sytuacji życiowej, zamieszkujących obszar rewitalizowany.

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany, ul. Zamurowa 1;

Podmioty realizujące projekt: Piotrkowskie Stowarzyszenie Rozwoju, Promocji i Integracji Europejskiej "EURO-CENTRUM" oraz Partnerzy (MOPR, MOK, OSiR, Policja, itp.);

Grupa docelowa: osoby długotrwale bezrobotne z obszaru rewitalizacji;

Planowany czas realizacji: 2017-2023

Szacowana wartość: 0,6 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: integracja społeczno-zawodowa 100 osób bezrobotnych;

Przedsięwzięcie nr 5.:   *Utworzenie Centrum Integracji Społecznej (CIS)*

Opis projektu: uruchomienie CIS, który będzie realizował program integracji społeczno-zawodowej dla osób młodych, wchodzących na rynek pracy, jak również osób długotrwale bezrobotnych i znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Głównym celem projektu jest prowadzenie centrum dla osób, które znalazły się na marginesie życia społecznego.

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany – ul. Zamurowa 1;

Podmiot realizujący projekt: Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży HARC

Grupa docelowa: osoby młode, wchodzące na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotne z obszaru rewitalizacji;

Planowany czas realizacji: 2017-2018

Szacowana wartość: 1 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: integracja społeczno-zawodowa 80 osób bezrobotnych;

Przedsięwzięcie nr 6.: AKTYWNI RAZEM

Opis projektu: realizacja Programu Aktywizacja i Integracja (PAI) - programu łączącego współpracę powiatowego urzędu pracy, ośrodka pomocy społecznej, wspieranego działaniami organizacji pozarządowych. Celem ogólnym Programu jest poprawa sytuacji na rynku pracy osób bezrobotnych, zamieszkujących na terenie objętym rewitalizacją, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, dla których powiatowy urząd pracy ustalił profil pomocy III.

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany - Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, ul. Starowarszawska 4;

Podmiot realizujący projekt: Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Piotrkowie Trybunalskim, Urząd Miasta oraz partnerzy wybrani w drodze konkursów ofert;

Grupa docelowa: bezrobotni zamieszkujący na terenie objętym rewitalizacją, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, dla których powiatowy urząd pracy ustalił profil pomocy III;

Planowany czas realizacji: 2016-2023

Szacunkowy koszt: 0,12 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: integracja społeczno-zawodowa 100 osób bezrobotnych;

Przedsięwzięcie nr 7.: Kolorowa ulica

Opis projektu: Projekt skierowany do 20 rodzin, w których wychowuje się min. 1 dziecko, zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, z terenu objętego PR.

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany – Miejska Biblioteka Publiczna przy ul. Jerozolimskiej 29; poza obszarem rewitalizowanym - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie z/s przy ul. Próchnika 34;

Podmiot realizujący projekt: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie;

Grupa docelowa: 20 rodzin z obszaru rewitalizacji, w których wychowuje się min. 1 dziecko;

Planowany czas realizacji: 2017

Szacunkowa wartość: 0,23 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców;

Prognozowane rezultaty: podniesienie kompetencji wychowawczych i świadomości rodzicielskiej oraz poprawa jakości relacji w 20 rodzinach; zaspokojenie potrzeb rozwojowych, emocjonalnych i społecznych 40 dzieci i młodzieży;

Przedsięwzięcie nr 8.: Dzieciństwo warte wspomnień

Opis projektu: Celem projektu jest poprawa sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych lub dotkniętych zjawiskiem przemocy z terenu miasta Piotrkowa Tryb. w tym w szczególności objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji. Cele projektu są zgodne z Priorytetem IV Programu Ochronowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany – Miejska Biblioteka Publiczna przy ul. Jerozolimskiej 29, SP 8 przy ul. Sienkiewicza 8, SP 10 przy ul. Wojska Polskiego 37; poza obszarem rewitalizowanym – SP 11 przy ul. Szmida 3, Gimnazjum Nr 2 przy ul. Broniewskiego 5 (szkoły do których uczęszcza najwięcej dzieci z obszaru rewitalizacji);

Podmiot realizujący projekt: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, 3 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum;

Grupa docelowa: dzieci z rodzin zagrożonych lub dotkniętych zjawiskiem przemocy;

Planowany czas realizacji: 2016

Szacunkowy koszt: 0,034 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców,

Prognozowane rezultaty: podniesienie kompetencji wychowawczych i świadomości rodzicielskiej oraz poprawa jakości relacji w 20 rodzinach; zaspokojenie potrzeb rozwojowych, emocjonalnych i społecznych 20 dzieci i młodzieży;

Przedsięwzięcie nr 9.: Miasto Piwowarów

Opis projektu: Projekt z obszaru rozwoju turystyki, polegający na budowie produktu turystycznego opierającego się na historycznym dziedzictwie i 530-letnich tradycjach piwowarskich Piotrkowa, skupiający ofertę instytucji z terenu Starego Miasta i podmiotów komercyjnych związanych z branżą piwowarską.

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany – Rynek Starego Miasta, ul. Szewska 2;

Podmiot realizujący projekt: Centrum Informacji Turystycznej, Loża Kulturalna Stare Miasto, PTTK Piotrków Tryb., partnerzy prywatni;

Grupa docelowa: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy Piotrkowa Trybunalskiego oraz turyści;

Planowany czas realizacji: 2016-2023

Szacunkowy koszt: 0,25 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: utrzymanie/utworzenie 1 miejsca pracy na obszarze rewitalizowanym, wzrost liczby turystów o 5 %;

Przedsięwzięcie nr 10.: Muzeum Historii Edukacji (MHE)

Opis projektu: Organizacja MHE w podziemiach tzw. Folwarku należącego do zespołu budynków i Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego, jednej z najstarszych szkół w Polsce.

Miejsce realizacji: obszar rewitalizowany – i LO im. B. Chrobrego przy al. M. Kopernika 1;

Podmiot realizujący projekt: Urząd Miasta, i LO im. B. Chrobrego, Muzeum, Centrum Informacji Turystycznej;

Grupa docelowa: młodzież w wieku szkolnym i dorośli;

Planowany czas realizacji: 2017-2023

Szacunkowa wartość: 5 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: utrzymanie/utworzenie 1 miejsca pracy na obszarze rewitalizowanym, wzrost liczby turystów o 5 %;

Przedsięwzięcie nr 11.: Trzy Wieże

Opis projektu: Rewitalizacja trzech piotrkowskich wież: ciśnień, farnej oraz bernardyńskiej wraz z nadaniem funkcji turystycznej ww. obiektom oraz instytucjom znajdującym się w ich pobliżu (Muzeum Szkolne w i LO im. B. Chrobrego).

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany – ul. Słowackiego 29, ul. Słowackiego 2, al. M. Kopernika 1, ul. Krakowskie Przedmieście 2;

Podmiot realizujący projekt: Urząd Miasta, Klasztor oo. Bernardynów, Parafia św. Jakuba, i LO im. B. Chrobrego, Muzeum;

Grupa docelowa: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy Piotrkowa Trybunalskiego oraz turyści;

Planowany czas realizacji: 2016-2023

Szacunkowy koszt: 5 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: nadanie nowych funkcji 3 obiektom, wzrost liczby turystów o 5 %;

Przedsięwzięcie nr 12.: Renesansowy Piotrków

Opis projektu: Projekt zakłada organizowanie cyklicznych imprez, głównie plenerowych, przybliżających dzieje i tradycje Piotrkowa czasów jagiellońskich (hołdy krzyżackie, kształtowanie się parlamentaryzmu, kró-

lewskie elekcje, produkcje marcepana, rekonstrukcję renesansowego dworu). Pozwoli to na uatrakcyjnienie oferty turystycznej Piotrkowa, a także na wzmocnienie tradycji, poczucia lokalnej tożsamości oraz wzbogaci wiedzę wśród młodszych pokoleń mieszkańców Piotrkowa.

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany – Rynek Starego Miasta;

Podmiot realizujący projekt: Piotrkowskie Bractwo Akademickie im. Zygmunta i Starego;

Grupa docelowa: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy Piotrkowa Trybunalskiego oraz turyści;

Planowany czas realizacji: 2016-2023

Szacunkowy koszt: 0,5 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: wzrost liczby imprez kulturalnych o 5%, wzrost liczby turystów o 5 %;

Przedsięwzięcie nr 13.: Zachowanie dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego poprzez remont konserwatorsko-budowlany XIV-wiecznego kościoła parafialnego pw. św. Jakuba w Piotrkowie Trybunalskim wraz z zagospodarowaniem terenu przykościelnego

Opis projektu: projekt realizowany w IV etapach:

I: Wzmocnienie posadowienia, konstrukcji więźby dachowej wraz z wymianą odwodnienia i izolacją fundamentów kościoła parafialnego pw. św. Jakuba „FARA”:

- Ia: Wzmocnienie posadowienia poprzez wykonanie układu niskociśnieniowych pali iniekcyjnych wykonanych koźłowo w przewiercie przez fundament lub jednostronnie przewiercając rdzeń fundamentu.
- Ib: Odwodnienie wraz z izolacją pionową ścian fundamentowych poprzez stworzenie szczelnej instalacji odprowadzającej wodę opadową do kanalizacji oraz przez wykonanie membrany kubetkowej na ścianach fundamentowych.
- Ic: Poprawa konstrukcji więźby dachowej poprzez wzmocnienie łącznikami stalowymi oraz wymianę lub wzmocnienie elementów drewnianych wraz z zabezpieczeniem ich preparatem ochrony biologicznej i przeciwpożarowej oraz wymianę pokrycia dachu.

Id: Usunięcie zarysowań z murów, łuków i sklepień poprzez ciśnieniową iniekcję zaczynem na bazie białego cementu.

II: Zwiększenie walorów estetycznych oraz trwałości elewacji zewnętrznej kościoła farnego pw. św. Jakuba w Piotrkowie Trybunalskim

W zależności od decyzji konserwatora zabytków projekt obejmie skucie wtórnych tynków i odtworzenie lica ceglanego kościoła lub poprawę stanu tynków zewnętrznych wraz z ich malowaniem

III: Prace konserwatorskie i restauratorskie przy wyposażeniu ruchomym oraz malaturze wewnętrznej kościoła pw. św. Jakuba

Konserwacja lub restauracja ołtarzy, obrazów i stali stanowiących wyposażenie kościoła oraz malowanie wnętrza świątyni z konserwacją istniejących malowideł naściennych

IV: Zagospodarowanie terenu wokół kościoła pw. św. Jakuba

- Budowa drogi procesyjnej okalającej świątynię współgrającej z systemem odwodnienia kościoła, przygotowanie i realizacja projektu zieleni na terenie działki wokół kościoła

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany - ul. Krakowskie Przedmieście 2

Podmiot realizujący projekt: Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba Apostoła „FARA”

Grupa docelowa: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy Piotrkowa Trybunalskiego oraz turyści;

Planowany czas realizacji: 2017-2023

Szacunkowy koszt: 13 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: wzrost liczby turystów o 5 %;

Przedsięwzięcie nr 14.: OLD TOWN JAZZ

Opis projektu: cykl koncertów jazzowych na Starym Mieście, do których organizacji włączani są mieszkańcy obszaru rewitalizowanego;

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany – Rynek Starego Miasta;

Podmiot realizujący projekt: Loża Kulturalna Stare Miasto, Stowarzyszenie Old Town Jazz;

Grupa docelowa: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy Piotrkowa Trybunalskiego oraz turyści;

Planowany czas realizacji: od 2016

Szacunkowy koszt: 0,5 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: wzrost liczby turystów o 5 %;

Przedsięwzięcie nr 15.: Kompleksowa rewitalizacja nieruchomości poszpitalnej położonej przy Placu Pofranciszkańskim w Piotrkowie Trybunalskim

Opis projektu: kompleksowa rewitalizacja nieruchomości wraz z budynkiem oraz infrastrukturą zewnętrzną polegająca na przebudowie, termomodernizacji budynku b. szpitala na cele lokalizacji instytucji oświaty publicznej oraz poprawa estetyki infrastruktury znajdującej się na zewnątrz budynku w postaci dróg

wewnętrznych, schodów od strony ul. Wojska Polskiego i Marii Curie-Skłodowskiej, rewaloryzacja terenów zielonych, remont parkingu wewnętrznego oraz ogrodzenia od strony ulicy Zamkowej;

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany – ul. Wojska Polskiego 2, ul. Zamkowa 24;

Podmiot realizujący projekt: Zarząd Nieruchomości Województwa Łódzkiego, działający w imieniu Województwa Łódzkiego;

Grupa docelowa: Pracownicy Biblioteki Pedagogicznej w Piotrkowie Trybunalskim, nauczyciele szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół średnich z terenu b. województwa piotrkowskiego, mieszkańcy miasta Piotrkowa Trybunalskiego i inni;

Planowany czas realizacji: 2017

Szacunkowy koszt: 3,5 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (T) podniesienie jakości infrastruktury miejskiej; (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: rewitalizacja obszaru o powierzchni 0,2374 ha, nadanie nowych funkcji 1 obiektowi;

Jak wynika z powyższego, Program ma charakter kompleksowy, tzn. zakłada realizację różnorodnych, powiązanych ze sobą, wspólnie oddziałujących na sytuację kryzysową projektów, uwzględniających aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy.

Przedsięwzięcie nr 16.: Zachowanie wielonarodowego dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego poprzez remont konserwatorsko-budowlany i adaptacje na potrzeby turystyczne/usługowe/kulturalne/naukowe (specjalistyczna biblioteka krajoznawcza) XIII cerkwi prawosławnych Greków położonej przy pl. Czarnieckiego 10 w Piotrkowie Trybunalskim

Opis projektu: remont konserwatorsko-budowlany i adaptacje na potrzeby turystyczne, usługowe, kulturalne oraz naukowe (specjalistyczna biblioteka krajoznawcza);

Miejsce realizacji projektu: obszar rewitalizowany – pl. Czarnieckiego 10;

Podmiot realizujący projekt: Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego im. Michała Rawity Witanowskiego w Piotrkowie Trybunalskim;

Grupa docelowa: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy Piotrkowa Trybunalskiego oraz turyści;

Planowany czas realizacji: 2017-2023

Szacunkowy koszt: 12 mln zł;

Cel: (S) poprawa warunków życia mieszkańców, (T) podniesienie jakości infrastruktury miejskiej; (G) zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru;

Prognozowane rezultaty: nadanie nowych funkcji 1 obiektowi - 36 pomieszczeń o łącznej powierzchni 800,9 m kw., wzrost liczby imprez kulturalnych o 5%, utrzymanie 1 miejsca pracy i utworzenie 1-5 miejsc pracy na obszarze rewitalizowanym.

Jak wynika z powyższego, Program ma charakter kompleksowy, tzn. zakłada realizację różnorodnych, powiązanych ze sobą, wspólnie oddziałujących na sytuację kryzysową projektów, uwzględniających aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy.

7 Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Celem zachęcenie właścicieli budynków do wykonania remontów elewacji, co wpływa na poprawę wizerunku zabytkowego centrum Miasta, od 2008 roku piotrkowski magistrat organizuje coroczny konkurs „Nowa elewacja”, w którym nagradzane są najpiękniej odnowione kamienice. Od początku trwania Konkursu nagrodzono 27 Właścicieli kamienic, 9-ciu wyróżniono dyplomami uznania. Liczbę uczestników oraz pulę nagród w Konkursie obrazuje poniższa tabela.

Tab. 33. Liczba uczestników i pula nagród w Konkursie „Nowa Elewacja”

Rok	Liczba uczestników	Pula nagród w zł
2008	2	20 000,00
2009	8	30 000,00
2010	4	37 000,00
2011	4	55 000,00
2012	7	75 000,00
2013	6	75 000,00
2014	5	75 000,00
RAZEM	36	367 000,00

Opracowanie własne

Jak wynika z powyższego zestawienia, pula nagród w Konkursie uległa zwiększeniu, w porównaniu do pierwszego roku organizacji Konkursu wzrosła z 20 tys. do 75 tys. zł. Przyznając nagrody, Komisja konkursowa kieruje się następującymi kryteriami: kompleksowość wykonania remontu, stopień skomplikowania prac, jakość wykorzystanych materiałów oraz ogólne wrażenie estetyczne budynku. Liczbę oraz lokalizację nagrodzonych kamienic obrazuje poniższa tabela.

Tab. 34. Liczba oraz lokalizacja kamienic nagrodzonych w Konkursie „Nowa Elewacja”

Rok	Nagrody w Konkursie NOWA ELEWACJA				
	I	II	III	IV	V
2008	ul. Narutowicza 18	x	pl. Kościuszki 8	x	x
2009	ul. Narutowicza 23	Pl. Kościuszki 8/ ul. Szewska 10	ul. POW 6	x	x
2010	x	x	Plac Czarnieckiego 10	ul. Curie-Skłodowskiej 2	ul. Rycerska 3
2011	x	ul. Wojska Polskiego 24	ul. Wojska Polskiego 36	Plac Kościuszki 5	ul. Słowackiego 17
2012	pl. Czarnieckiego 2	ul. Wojska Polskiego 63	ul. Rycerska 9	ul. Narutowicza 39	ul. Owocowa 12
2013	ul. Krakowskie Przedmieście 1	ul. Pijarska 7	ul. Wojska Polskiego 77	ul. Polna 26	ul. Narutowicza 40
2014	ul. Stronczyńskiego 1	ul. Słowackiego 40	ul. Narutowicza 18a	ul. Garncarska 26	ul. Wojska Polskiego 95

Źródło: Opracowanie własne

Za wyjątkiem kamienic przy ul. Polnej 26 i ul. Owocowej 12, wszystkie pozostałe kamienice znajdują się na obszarze objętym Programem Rewitalizacji.

Celem aktywizacji przedsiębiorców podejmujących działalność gospodarczą na obszarze rewitalizowanym - Zarządzeniem Nr 186 Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 04.05.2015 r. w sprawie ustalenia stawek czynszu za najem lokali użytkowych oraz garaży stanowiących własność lub współwłasność i pozostających we władaniu gminy Miasto Piotrków Trybunalski - ustalono preferencyjne miesięczne stawki czynszu najmu (netto) wolnych lokali użytkowych, na terenie „Podzamcza” i Starego Miasta pomiędzy ulicami: Wojska Polskiego – M. Curie-Skłodowskiej – M. Kopernika - Pl. Kościuszki/Stronczyńskiego.

Dla wolnych lokali użytkowych w w/w obszarze ustalono następujące stawki czynszu najmu:

1. w I roku obowiązywania najmu	6,50 zł/m ²
2. w II roku obowiązywania najmu	8,70 zł/m ²
3. w III roku obowiązywania najmu	10,80 zł/m ²
4. w IV roku obowiązywania najmu	15,10 zł/m ²

Preferencyjne stawki stanowią odpowiednio 30%; 40%; 50% i 70% ustalonej maksymalnej stawki czynszu dla lokalu użytkowego o funkcji handlowo-usługowej.

Zarządzeniem Nr 86 Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 23 lutego 2016 roku wprowadzono preferencje dla małżeństw - w wieku do 35 lat z dzieckiem bądź dziećmi -zainteresowanych wynajmem lokali mieszkalnych w nowo wybudowanych lub przebudowanych budynkach stanowiących własność gminy. Do konkursu ofert może przystąpić osoba, która spełnia łącznie następujące warunki:

1. nie posiada tytułu prawnego do jakiegokolwiek lokalu mieszkalnego w Piotrkowie Trybunalskim, a w przypadku małżonków wymóg ten spełniają obydwój lub posiada tytuł prawny do lokalu w zasobach prywatnych na okres nie dłuższy niż 1 rok albo posiada wypowiedzenie umowy najmu lokalu;
2. jest mieszkańcem Miasta Piotrków Trybunalski;
3. której średni miesięczny dochód na członka gospodarstwa domowego z ostatnich trzech miesięcy przed złożeniem oferty wynosi:
  - a) nie mniej niż 176 % i nie więcej niż 300 % kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym,
  - b) nie mniej niż 101 % i nie więcej niż 200 % kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym.

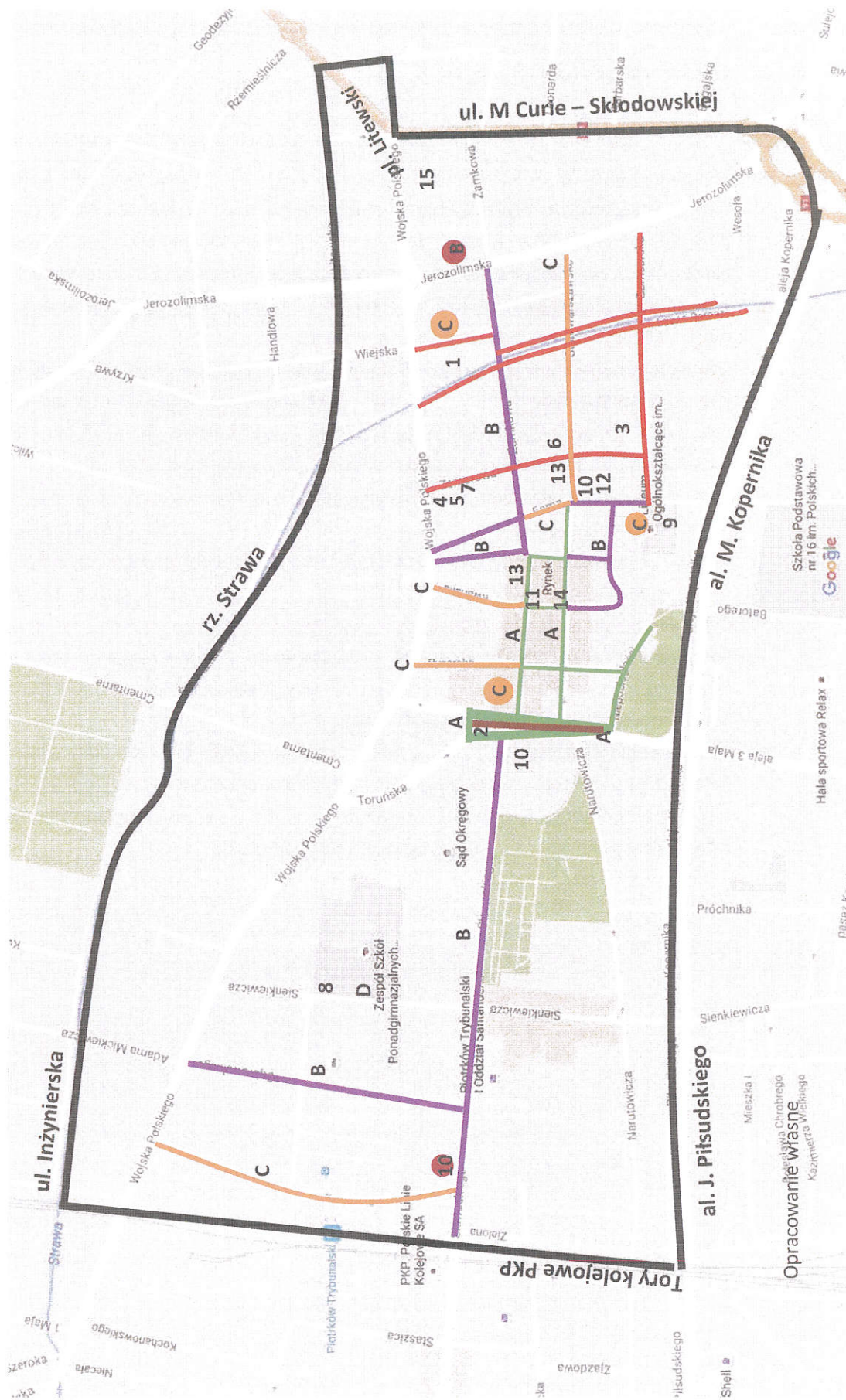
8 Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami

Program powstał z uwzględnieniem zasady komplementarności we wszystkich jej wymiarach:

1. **komplementarności przestrzennej** - Program uwzględnia wzajemne powiązania pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi realizowanymi zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i znajdującymi się poza nim, ale oddziałującymi na obszar rewitalizacji; dzięki takiemu podejściu prowadzone działania rewitalizacyjne nie będą skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie będą prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie (wzajemne powiązania obrazuje poniższy rysunek);
2. **komplementarności problemowej** – Program zakłada realizację projektów, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że PR będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym (wzajemne powiązania obrazuje tabela Nr 16);
3. **komplementarności proceduralno-instytucjonalnej** - zaprojektowano 3-stopniowy system zarządzania Programem (powołanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, Komitetu Sterującego ds. Rewitalizacji oraz 6 komisji problemowych, skupiających przedstawicieli interesariuszy procesu rewitalizacji), który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur;
4. **komplementarności międzyokresowej** – przedsięwzięcia, przewidziane do realizacji w ramach Programu, stanowią kontynuację oraz uzupełnienie wcześniejszych działań rewitalizacyjnych (wzajemne powiązania obrazuje poniższy rysunek);
5. **komplementarności źródeł finansowania** – Program zakłada, obok środków własnych, współfinansowanie projektów rewitalizacyjnych ze źródeł zewnętrznych, w tym środków EFRR, EFS, krajowych oraz prywatnych, co pozwoli na wzrost dynamiki pożądaných zmian. (komplementarność źródeł finansowania obrazują indykatywne ramy finansowe).

Ryc. 60. Lokalizacja projektów rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji (komplementarność przestrzenna)

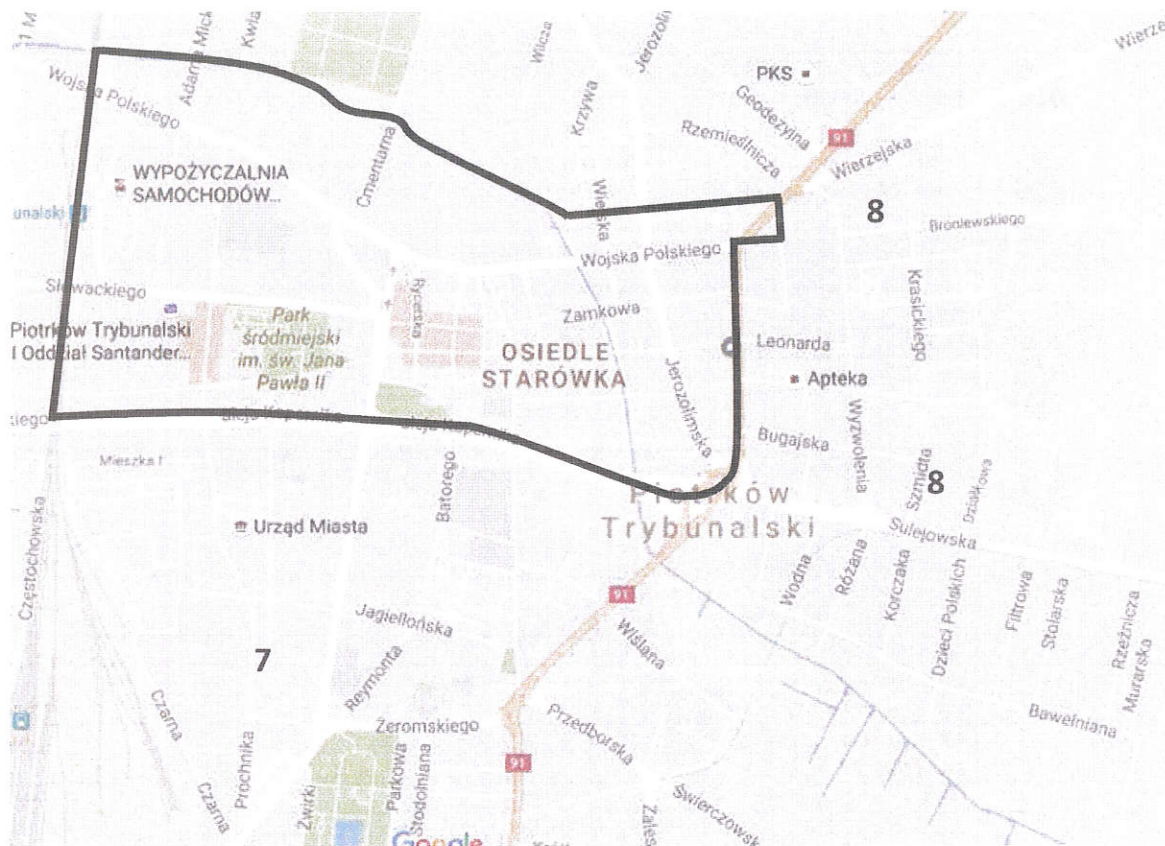

LEGENDA:

ZREALIZOWANE PROJEKTY REWITALIZACYJNE	
 A	Rewitalizacja Starego Miasta w Piotrkowie Trybunalskim;
 B	Trakt Wielu Kultur – rozwój potencjału turystycznego Miasta poprzez rewitalizację zabytkowych obszarów Piotrkowa Trybunalskiego - etap I;
 C	Trakt Wielu Kultur – rozwój potencjału turystycznego Miasta poprzez rewitalizację zabytkowych obszarów Piotrkowa Trybunalskiego - etap II;
D	Rozwój bazy edukacyjnej poprzez budowę sali sportowej przy ZSP Nr 4 w Piotrkowie Trybunalskim;
E	Łask - Łódź - Piotrków Trybunalski - ku demokracji, humanizmowi, wielokulturowości – stworzenie trzech centrów idei;
PLANOWANE PROJEKTY REWITALIZACYJNE - PODSTAWOWE	
 1	Rewitalizacja terenów Podzamcza - Młode Stare Miasto w Piotrkowie Trybunalskim;
 2	Budowa osiedlowej sieci ciepłej w pl. Kościuszki, od pl. Niepodległości do ul. Szewskiej;
3	Tworzenie zasobu lokali komunalnych;
4	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej (KIS);
5	Utworzenie Centrum Integracji Społecznej (CIS);
6	Aktywni Razem;
7	Kolorowa ulica;
8	Dzieciństwo warte wspomnień;
9	Muzeum Historii Edukacji (MHE);
10	Trzy Wieże;
11	Renesansowy Piotrków;
12	Zachowanie dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego poprzez remont konserwatorsko-budowlany XIV-wiecznego kościoła parafialnego pw. św. Jakuba w Piotrkowie Trybunalskim;
13	Miasto Piwowarów;
14	Old Town Jazz;
15	Kompleksowa rewitalizacja nieruchomości poszpitalnej położonej przy Placu Pofranciszkańskim w Piotrkowie Trybunalskim;

Ryc. 61. Lokalizacja projektów rewitalizacyjnych poza obszarem rewitalizowanym

Źródło: Opracowanie własne

LEGENDA:

Symbol	Nazwa projektu
7	Kolorowa ulica;
8	Dzieciństwo warte wspomnień;

Uzasadnienie realizacji poza obszarem rewitalizowanym:

- Kolorowa ulica - większość zadań w ramach projektu będzie realizowanych na obszarze rewitalizowanym, tj. w Miejskiej Bibliotece Publicznej przy ul. Jerozolimskiej 29, część poza obszarem rewitalizacji - w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie z/s przy ul. Próchnika 34, który jest odpowiedzialny za realizację projektu, ponadto dysponuje wykwalifikowaną kadrą oraz odpowiednimi warunkami lokalowymi;
- Dzieciństwo warte wspomnień - 2 z 5 miejsc realizacji projektu znajdują się poza obszarem rewitalizowanym, tj. Gimnazjum Nr 2 przy ul. Broniewskiego 5 oraz Szkoła Podstawowa przy ul. Szmida 3; wybór tych placówek nie jest przypadkowy, ponieważ większość uczniów tych placówek stanowią dzieci i młodzież z obszaru rewitalizacji.

Tab. 35. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych

<p>Projekty powiązane w ramach efektów oddziaływania na sferę społeczną</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie zasobu lokali komunalnych; – Rewitalizacja terenów Podzamcza – „Młode Stare Miasto” Piotrkowie Trybunalskim; – Budowa osiedlowej sieci ciepłej w Placu Kościuszki, od Placu Niepodległości do ul. Szewskiej; – Utworzenie Klubu Integracji Społecznej; – Utworzenie Centrum Integracji Społecznej; – Aktywni Razem; – Kolorowa ulica;* – Dzieciństwo warte wspomnień;* – Muzeum Historii Edukacji; – Renesansowy Piotrków; – Kompleksowa rewitalizacja nieruchomości poszpitalnej położonej przy Placu Pofranciszkańskim w Piotrkowie Trybunalskim;
<p>Projekty powiązane w ramach efektów oddziaływania na sferę techniczną;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie zasobu lokali komunalnych; – Rewitalizacja terenów Podzamcza – „Młode Stare Miasto” w Piotrkowie Trybunalskim; – Budowa osiedlowej sieci ciepłej w Placu Kościuszki, od Placu Niepodległości do ul. Szewskiej; – Zachowanie dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego poprzez remont konserwatorsko-budowlany XIV-wiecznego kościoła parafialnego pw. św. Jakuba w Piotrkowie Trybunalskim wraz z zagospodarowaniem terenu przykościelnego; – Kompleksowa rewitalizacja nieruchomości poszpitalnej położonej przy Placu Pofranciszkańskim w Piotrkowie Trybunalskim;
<p>Projekty powiązane w ramach efektów oddziaływania na sferę gospodarczą</p> <ul style="list-style-type: none"> – Utworzenie Klubu Integracji Społecznej; – Utworzenie Centrum Integracji Społecznej; – Aktywni Razem; – Tworzenie zasobu lokali komunalnych; – Rewitalizacja terenów Podzamcza – „Młode Stare Miasto” Piotrkowie Trybunalskim; – Muzeum Historii Edukacji; – Renesansowy Piotrków; – Old Town Jazz; – Miasto Piwowarów; – Trzy Wieże; – Zachowanie dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego poprzez remont konserwatorsko-budowlany XIV-wiecznego kościoła parafialnego pw. św. Jakuba w Piotrkowie Trybunalskim wraz z zagospodarowaniem terenu przykościelnego; – Kompleksowa rewitalizacja nieruchomości poszpitalnej położonej przy Placu Pofranciszkańskim w Piotrkowie Trybunalskim; – Zachowanie wielonarodowego dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego poprzez remont konserwatorsko-budowlany i adaptacje na potrzeby turystyczne/usługowe/kulturalne/naukowe (specjalistyczna biblioteka krajoznawcza) XIII cerkwi prawosławnych Greków położonej przy pl. Czarnieckiego 10w Piotrkowie Trybunalskim

Źródło: Opracowanie własne

/* projekty (częściowo) realizowane poza obszarem rewitalizacji;

Realizacja projektów:

- Rewitalizacja terenów Podzamcza – „Młode Stare Miasto” w Piotrkowie Trybunalskim,
- Budowa osiedlowej sieci ciepłej w Placu Kościuszki, od Placu Niepodległości do ul. Szewskiej,
- Kompleksowa rewitalizacja nieruchomości poszpitalnej położonej przy Placu Pofranciszkańskim w Piotrkowie Trybunalskim,

będzie również oddziaływała na sferę środowiskową oraz funkcjonalno-przestrzenną. Termomodernizacje budynków, wymiana źródła ciepła z indywidualnych (piece opalane wszystkim) na c.o. i piece gazowe, przebudowy dróg, budowa i przebudowa infrastruktury technicznej, przebudowa ciągów pieszych, wymiana oświetlenia na energooszczędne, rewaloryzacja rzeki Strawy, urządzenie terenów zielonych oraz miejsc wypoczynku i rekreacji - spowodują zwiększenie efektywności energetycznej, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska oraz przyczynią się do uporządkowania przestrzeni publicznej.

Ponadto, realizacja projektów:

- Utworzenie Centrum Integracji Społecznej oraz Utworzenie Klubu Integracji Społecznej przy ul. Zamurowej 1,
- Rewitalizacja terenów Podzamcza – „Młode Stare Miasto” w Piotrkowie Trybunalskim – m.in. urządzenie terenów zielonych, miejsc rekreacji oraz bulwarów nad Strawą,
- Zachowanie dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego poprzez remont konserwatorsko-budowlany XIV-wiecznego kościoła parafialnego pw. św. Jakuba w Piotrkowie Trybunalskim wraz z zagospodarowaniem terenu przykościelnego - m.in. remont wieży farnej,
- Trzy Wieże – udostępnienie dla zwiedzających trzech piotrkowskich wież: ciśnień, farnej oraz bernardyńskiej,
- Muzeum Historii Edukacji – utworzenie muzeum w i LO im. B. Chrobrego,
- Kompleksowa rewitalizacja nieruchomości poszpitalnej położonej przy Placu Pofranciszkańskim w Piotrkowie Trybunalskim,

przyczyni się do nadania nowych funkcji obiektom i terenom na obszarze rewitalizacji.

9 Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Proces rewitalizacji wymaga podejmowania kosztownych działań, konieczne jest zatem zidentyfikowanie wszystkich dostępnych źródeł i instrumentów finansowania projektów rewitalizacyjnych (**komplementarność finansowa**).

Zakłada się finansowanie działań rewitalizacyjnych z następujących źródeł:

1. środki publiczne:

- a) własne – budżet Miasta,
- b) krajowe:
  - programy rządowe,
  - fundusze celowe,
  - programy i fundusze wojewódzkie,
- c) zagraniczne - fundusze europejskie – Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,

2. środki prywatne:

- z rynku finansowego (kredyty i pożyczki, leasing, itp.),
- środki własne inwestorów prywatnych.

Indykatywne ramy finansowe obrazuje poniższa tabela.

Tab. 36. Indykatywne ramy finansowe podstawowych oraz pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa projektu	Nazwa jednostki realizującej projekt	Okres realizacji	Wartość całkowita WFOU	Fundusze Unijne	Budżet JST	Budżet Państwa	Środki prywatne	inne/
PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE								
Działania rewitalizacyjne planowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020								
Rewitalizacja terenów Podzamcza – „MŁODE STARE MIASTO” w Piotrkowie Trybunalskim	Urząd Miasta	2016-2020	20 000 000	11 000 000 (EFRR)	9 000 000	0	0	0
UTWORZENIE KLUBU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ (KIS)	Piotrkowskie Stowarzyszenie Rozwoju, Promocji i Integracji Europejskiej "EURO-CENTRUM" oraz Partnerzy (MOPR, MOK, OSiR, Policja, itp.)	2017-2023	600 000	528 000 (EFS)	0	0	0	72 000
UTWORZENIE CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ (CIS)	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży HARC	2017-2018	1 000 000	950 000 (EFS)	0	0	0	50 000
KOLOROWA ULICA	MOPR	2017	230 000	227 700 (EFS)	2 300	0	0	0
ATYWNI RAZEM	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Piotrkowie Trybunalskim, Urząd Miasta oraz Partnerzy wybrani w drodze konkursów ofert	2016-2023	120 000	114 000 (EFS)	2 400	3 600	0	0
MUZEUM HISTORII EDUKACJI (MHE)	Urząd Miasta, i LO im. B. Chrobrego, Muzeum,	2017-2023	4 000 000	3 400 000 (EFRR)	600 000	0	0	0

	Centrum Informacji Turystycznej								
TRZY WIEŻE	Urząd Miasta, Klasztor oo. Bernardynów, Parafia św. Jakuba, i LO im. B. Chrobrego, Muzeum	2016-2023	5 000 000	4 250 000 (EFRR)	150 000	0	0	0	600 000
RENEANSOWY PIOTRKÓW	Piotrkowskie Bractwo Akademickie im. Zygmunta i Starego	2016-2023	500 000	250 000 (EFS)	0	0	0	0	250 000
Zachowanie dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego poprzez remont konserwatorsko-budowlany XIV-wiecznego kościoła parafialnego pw. św. Jakuba w Piotrkowie Trybunalskim wraz z zagospodarowaniem terenu przykościelnego	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba Apostoła „FARA”	2017-2023	13 000 000	11 050 000 (EFRR)	0	0	0	0	1 950 000
Zachowanie wielonarodowego dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego poprzez remont konserwatorsko-budowlany i adaptację na potrzeby turystyczne/usługowe/kulturalne/naukowe (specjalistyczna biblioteka krajoznawcza) XIII cerkwi prawosławnych Greków położonej przy pl. Czarnieckiego 10w Piotrkowie Trybunalskim	Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego im. Michała Rawity Witanowskiego w Piotrkowie Trybunalskim;	2017-2023	12 000 000	10 200 000 (EFRR)	0	0	0	0	1 800 000
RAZEM:			56 450 000	41 969 700	9 754 700	3 600	0	0	4 722 000
Działania rewitalizacyjne planowane w ramach Programu Osłonowego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Wsparanie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”									
DZIECIŃSTWO WARTO WSPOMNIEŃ	MOPR, 3 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum	2016	33 700	0	7 743	25 957	0	0	0
Działania rewitalizacyjne planowane w ramach środków krajowych – Bank Gospodarstwa Krajowego – refinansowanie z Funduszu Dopłat									
Tworzenie zasobu lokali komunalnych	Urząd Miasta/TBS Sp. z o.o.	2017-2018	3 800 000	0	2 800 000	1 000 000	0	0	0
Działania rewitalizacyjne planowane w ramach środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi									
Kompleksowa rewitalizacja nieruchomości poszpitalnej położonej przy Placu Pofranciszkańskim w Piotrkowie Trybunalskim	Zarząd Nieruchomości Województwa Łódzkiego, działający w imieniu Województwa Łódzkiego	2017	3 500 000	0	1 750 000	0	0	0	1 750 000
Działania rewitalizacyjne planowane w ramach środków własnych									
Budowa osiedlowej sieci ciepłej w Pl. Kościuszki, od pl. Niepodległości do ul. Szewskiej	Urząd Miasta	2016	160 000	0	160 000	0	0	0	0
Działania rewitalizacyjne finansowane ze środków prywatnych									
MIASTO PIWOWARÓW	Centrum Informacji Turystycznej, Łoża Kulturalna Stare Miasto, PTTK Piotrków Tryb.	2016-2023	250 000	0	0	0	0	250 000	0
OLD TOWN JAZZ	Łoża Kulturalna Stare Miasto, Stowarzyszenie Old Town Jazz	2016-2023	500 000	0	0	0	0	500 000	0
RAZEM:			750 000	0	0	0	0	750 000	0
PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE OGÓŁEM:			52 693 700	31 769 700	14 472 443	1 029 557	750 000	4 672 000	0
POZOSTAŁE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE									
Konkurs NOWA ELEWACJA	Urząd Miasta	2016-2023	600 000	0	600 000	0	0	0	0
OGÓŁEM:			600 000	0	600 000	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne

/*Inne źródła finansowania:

- środki własne stowarzyszeń i parafii;
- środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi;

10 Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy w proces rewitalizacji

Udział społeczeństwa zapewniony został na każdym etapie procesu przygotowywania i realizacji działań rewitalizacyjnych, tj.: diagnozowania, programowania, wdrażania, a następnie monitorowania i oceny prowadzonych działań i ich efektów.

Zarządzeniem Nr 384 Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 10 października 2014 roku ustanowiono Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. Rewitalizacji oraz powołano Komitet Sterujący ds. Rewitalizacji wybranych obszarów Miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

Głównymi zadaniami Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. Rewitalizacji są:

- koordynowanie działań Miasta na rzecz rewitalizacji wybranych obszarów Piotrkowa Trybunalskiego,
- kierowanie pracami Komitetu Sterującego ds. rewitalizacji wybranych obszarów Miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

Głównymi zadaniami Komitetu Sterującego ds. Rewitalizacji są:

- monitorowanie działań rewitalizacyjnych na obszarze objętym Programem,
- zapewnienie odpowiednich rozwiązań w zakresie realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych,
- opracowywanie projektów aktualizacji Programu,
- współpraca z partnerami zewnętrznymi - interesariuszami działań rewitalizacyjnych,
- promocja działań rewitalizacyjnych.

Ponadto, w ramach Komitetu Sterującego ds. Rewitalizacji (członkowie Komitetu zostali przewodniczącymi zespołów), powołano 6 zespołów problemowych do spraw:

1. **SPOŁECZNYCH**, w skład którego weszli przedstawiciele: Urzędu Miasta, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Muzeum, Miejskiego Ośrodka Kultury, Ośrodka Sportu i Rekreacji, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Miejskiej Policji, Związku Harcerstwa Polskiego, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Polskiego Związku Niewidomych, Towarzystwa Przyjaciół Piotrkowa Trybunalskiego, Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego, Koła Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym, Stowarzyszenia „Busola” dla Artystycznie Uzdolnionych, Stowarzyszenia Pomocników Oratorium im. Św. Antoniego, Stowarzyszenia Przyjaciół Zespołu Klasztornego Panien Dominikanek, Parafii Świętego Jacka i Świętej Doroty, Sanktuarium Matki Bożej Trybunalskiej Księża Jezuici, Świetlicy "Starówka";
2. **URBANISTYCZNO – PRZESTRZENNYCH**, w skład którego weszli przedstawiciele: Urzędu Miasta, Pracowni Planowania Przestrzennego, Konserwatora Zabytków, gestorów sieci;
3. **KOMUNALNO-MIESZKANIOWYCH**, w skład którego weszli przedstawiciele: Urzędu Miasta, Towarzystwa Budownictwa Społecznego, sp. z o.o., Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Konserwatora Zabytków, Rady Osiedla Starówka, właścicieli nieruchomości, administratorów budynków;

4. **GOSPODARCZYCH**, w skład którego weszli przedstawiciele: Urzędu Miasta, Powiatowego Urzędu Pracy, Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., Pracowni Planowania Przestrzennego, Cechu Rzemiosł Różnych, Regionalnej Izby Gospodarczej, przedsiębiorców;
5. **BEZPIECZEŃSTWA**, w skład którego weszli przedstawiciele: Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta, Straży Miejskiej, Komendy Miejskiej Policji, Państwowej Straży Pożarnej oraz Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego;
6. **TURYSTYCZNO-PROMOCYJNYCH**, w skład którego weszli przedstawiciele: Urzędu Miasta, Centrum Informacji Turystycznej, Muzeum, Miejskiej Biblioteki Publicznej Ośrodka Działań Artystycznych, Uniwersytetu J. Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim, Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, Piotrkowskiej Grupy Rowerowej, Łoży Kulturalnej Stare Miasto;

Na etapie przygotowywania projektu Programu Komitet Sterujący oraz komisje problemowe spotykały się wielokrotnie. Spotkania miały charakter otwarty, co zapewniało mieszkańcom zainteresowanym rewitalizacją możliwość udziału w tych spotkaniach. 14 marca 2016 roku odbył się spacer badawczy, którego uczestnicy obejrzeli efekty działań rewitalizacyjnych prowadzonych w mieście na przestrzeni ostatnich lat. Odwiedzono miejsca planowanej realizacji nowych przedsięwzięć w ramach Programu, przeprowadzono rozmowy z mieszkańcami – głównymi interesariuszami planowanego procesu. Trasa spaceru wiodła ulicami: ul. Jerozolimską → ul. Zamkową → ul. Leona Pereca → ul. Starowarszawska → ul. Farna → Aleja Kopernika (planty) → pl. Niepodległości → pl. Kościuszki → ul. Stronczyńskiego → ul. Wojska Polskiego → ul. Rycerska → ul. Wojska Polskiego → ul. Rwańska → Rynek Trybunalski.

Efektem pracy Pełnomocnika, Komitetu Sterującego oraz komisji problemowych było wypracowanie projektu Programu Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku, którego założenia zostały poddane badaniu ankietowemu on-line w dniach 16 – 27 maja 2016 r.

Ankieta była dostępna na stronie internetowej Miasta www.piotrkow.pl oraz na Facebook`u.

<http://www.piotrkow.pl/gospodarka-t71/aktualnosci-a107/wypelnij-ankiete-i-wspoltworz-rewitalizacje-r9671>

W badaniu wzięło udział 426 zainteresowanych procesem rewitalizacji. Społecznej ocenie poddano listę podstawowych projektów rewitalizacyjnych, wypracowanych na spotkaniach interesariuszy procesu rewitalizacji.

Największą akceptację uzyskały projekty inwestycyjne – największą projekt „Rewitalizacja Podzamcza – Młode Stare Miasto” (57,5 %) oraz projekty na rzecz rozwoju oferty turystycznej Miasta – największą projekt „Muzeum Historii Edukacji (MHE)” (56,1 %).

Mniejszą akceptację uzyskały projekty społeczne, za ich realizacją opowiedziało się 24,6% - 34,5 % ankietowanych. w tej grupie projektów większym poparciem mieszkańców cieszyły się projekty skierowane do dzieci – największą akceptację uzyskał projekt „Dzieciństwo warte wspomnień” (34,5 %), najmniejszą dedykowany bezrobotnym projekt „Utworzenie Klubu Integracji społecznej” (24,6 %).

Respondenci zapytani o ich własne pomysły rewitalizacyjne wielokrotnie wskazywali na konieczność prowadzenia działań w obrębie Starego Miasta. Rejon ten wskazany został wielokrotnie jako wymagający wzmocnienia przedsiębiorczości. Respondenci wypowiadali się o Starym Mieście jako o miejscu z potencjałem – tzw. „starówka” ma według wielu z nich szansę stać się wizytówką Miasta. Mechanizmem wsparcia dla rozwoju przedsiębiorczości mogłyby – wg respondentów – stać się: pojawienie się nowych inwestorów oraz stworzenie preferencyjnych warunków prowadzenia działalności w rewitalizowanym obszarze. Warunkiem stworzenia wysokiej jakości tkanki miejskiej w tym obszarze jest poprawa jakości zabudowy – odnowa elewacji kamienic w tej części Miasta, likwidacja pustostanów i budynków w złym stanie technicznym. Naprawie powinna ulec nawierzchnia ulic, w szczególności ulicy Garncarskiej.

Wielokrotnie wskazywano na potencjał rzeki Strawy. Zagospodarowanie jej nabrzeży to jedno z wyzwań z zakresu tworzenia przestrzeni publicznych Miasta. Poprzedzone to powinno być regulacją doliny rzecznej na odcinku od Alej Cmentarnych do ul. Śląskiej. Stwierdzono konieczność wykorzystania położenia nad rzeką i wykorzystania waloru tego elementu krajobrazu.

Ciekawym projektem zaproponowanym do realizacji jest odtworzenie bramy wjazdowej do Miasta (ul. Krakowskie Przedmieście).

Wielokrotnie podkreślano istniejącą wśród mieszkańców potrzebę wskrzeszenia kultowych miejsc – ważnych dla piotrkowian, tj. dawnej Restauracji „Europa” oraz Kina „Hawana”.

Najczęściej podkreślanym problemem jest niewystarczające wykorzystanie historycznego i kulturowego dziedzictwa Piotrkowa Trybunalskiego. Istnieje potrzeba realizacji projektów o charakterze kulturalnym i edukacyjnym (np. Dzień Kultury Żydowskiej), bazujących na dziedzictwie Miasta. Wielokrotnie wskazywano na potrzebę przypomnienia o wielokulturowej tradycji miasta – potrzebę stworzenia miejsc związanych z historią – muzeum, restauracja serwująca kuchnię żydowską i innych.

Kolejnym rejonem wskazywanym jako wymagający wsparcia jest otoczenie Jeziora Bugaj. Miejsce to wskazywane było jako mogące nabrać rangi ważnego terenu zielonego w Mieście – dostępnego dla wszystkich mieszkańców.

Uzupełnienie i poprawa jakości zielonych przestrzeni Miasta postrzegane jest jako szansa na poprawę jakości życia w Piotrkowie. Przestrzenie zielone powinny być dodatkowo miejscem aktywnej rekreacji mieszkańców – wyposażone w odpowiednią infrastrukturę dostępną dla wszystkich.

Jako ważne wskazywano narzędzia włączenia społeczności lokalnej w prowadzone procesy. Padały propozycje zainicjowania spółdzielni, wypracowania metody wspólnej pracy na rzecz utrzymania czystości obszaru. Wskazywano też na potrzebę wsparcia grup wykluczonych społecznie.

Wyniki badania ankietowego zostały uwzględnione w niniejszym Programie Rewitalizacji.

Jak wynika z powyższego, w procesie przygotowania Programu aktywnie uczestniczyli przedstawiciele interesariuszy procesu rewitalizacji (mieszkańcy, stowarzyszenia, przedsiębiorcy, instytucje samorządowe i państwowe, media) dzięki czemu osiągnięto wysoki stopień uspołecznienia tego procesu oraz akceptacji społecznej planowanych działań rewitalizacyjnych.

11 System wdrażania programu rewitalizacji

Kryteria wyboru projektów i kolejność realizacji zadań

Przyjęto następujące kryteria wyboru projektów do realizacji:

1. Zgodność z celami PR.
2. Możliwość uzyskania współfinansowania ze źródeł zewnętrznych.
3. Wysokie prawdopodobieństwo realizacji projektu.
4. Powiązanie z innymi projektami (komplementarność).

Przyjęcie PROGRAMU

Program Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku jest uchwalany przez Radę Miasta.

Każda zmiana treści Programu wymaga przyjęcia w trybie uchwały Rady Miasta.

Wdrażanie PROGRAMU

Prezydent Miasta wprowadza w życie zapisy uchwały za pomocą podległych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta, jednostek organizacyjnych Miasta, a w szczególności Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, odpowiedzialnego za koordynowanie działań rewitalizacyjnych oraz Komitetu Sterującego ds. Rewitalizacji, odpowiedzialnego m.in. za monitorowanie procesów rewitalizacyjnych.

Działania informacyjno-promocyjne

Bardzo ważnym elementem realizacji Programu jest właściwa komunikacja społeczna, pozwalająca na uzyskanie zaangażowania społeczności lokalnej w proces rewitalizacji na poszczególnych jego etapach. PR, jak i bieżące informacje dotyczące przebiegu poszczególnych prac związanych z jego wdrażaniem, będą udostępniane wszystkim zainteresowanym w formie elektronicznej na stronie Miasta www.piotrkow.pl, poprzez spotkania konsultacyjno-informacyjne oraz poprzez informacje zamieszczane w lokalnych mediach.

12 System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji

System monitorowania

Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym:

- monitoring rzeczowy będzie obejmował dane obrazujące postęp we wdrażaniu Programu, będzie się odnosił do badania stopnia realizacji skwantyfikowanych wskaźników produktu i rezultatu poszczególnych projektów;
- monitoring finansowy będzie obejmował dane finansowe, tj. wydatki poniesione na realizację projektów; informacje te będą podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków finansowych, w tym wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

Zasady monitorowania:

- raporty kwartalne (w terminie do 14 dni po upływie danego kwartału) przedkładane Prezydentowi Miasta, po uprzednim zaakceptowaniu przez Komitet Sterujący ds. Rewitalizacji,
- zbiorcze raporty: za pierwsze półrocze (do 31 lipca) i za cały rok (31 stycznia roku następnego) przedkładane pod obrady sesji Rady Miasta,
- podanie do publicznej wiadomości zbiorczych raportów (strona Miasta www.piotrkow.pl).

Zakres raportów:

- opis aktualnego stanu wykonania Programu, ze wskazaniem stopnia realizacji założonego harmonogramu,
- wielkość poniesionych wydatków,
- problemy utrudniające realizację Programu (o ile występują),
- działania naprawcze (jeśli są konieczne).

System oceny skuteczności działań w ramach Programu Rewitalizacji

Ocena realizacji PR będzie dokonywana okresowo, tj. co 2 lata.

Po zakończeniu realizacji Programu dokonana zostanie ocena końcowa - w terminie do końca II kwartału roku 2024.

Ocena okresowa ma na celu zbadanie efektywności zarządzania realizacją Programu oraz jego skuteczności (postępy w realizacji przyjętych celów). Okresowe oceny pozwolą na:

- sprawdzenie, czy zaplanowane działania faktycznie prowadzą do osiągnięcia założonych celów;
- identyfikację problemów i zaplanowanie działań naprawczych/zaradczych;
- usprawnienie realizacji w przypadku działań powtarzających się okresowo.

Ocena końcowa pozwoli z kolei na ocenę wszystkich działań, skorelowanych ze sobą w ramach realizacji Programu, na wszystkich poziomach zarządzania. Wnioski z tej oceny zostaną uwzględnione w planowaniu i realizacji przyszłych działań Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Program ma formułę dokumentu otwartego, który może i powinien być aktualizowany z uzasadnionych powodów, zarówno na wniosek Rady lub Prezydenta Miasta, jak i organizacji społecznych, grup mieszkańców lub podmiotów gospodarczych.

Bieżąca identyfikacja i reakcja na zmiany w otoczeniu mające wpływ na Program Rewitalizacji jest zadaniem Komitetu Sterującego ds. Rewitalizacji, który - we współpracy z partnerami społecznymi - opracowuje projekty aktualizacji Programu Rewitalizacji.

Komitet opracowuje i przedstawia projekty aktualizacji PR wraz z uzasadnieniem Prezydentowi Miasta, za pośrednictwem Pełnomocnika ds. Rewitalizacji. Prezydent Miasta, po akceptacji proponowanych zmian, przedkłada dokument Radzie Miasta w celu podjęcia stosownej uchwały.

Bieżące zarządzanie rozwojem i funkcjonowaniem miasta wymaga stworzenia systemu wdrażania treści zapisanych w dokumentach planistycznych (w tym, w Programie Rewitalizacji) poprzez powołane do życia struktury prawno-organizacyjne – w przypadku Programu są to: Pełnomocnik Prezydenta ds. Rewitalizacji, Komitet Sterujący ds. Rewitalizacji oraz zespoły problemowe.

Poprzez powiązanie narzędzi zarządzania, monitoringu i kontroli, opisanych w rozdziałach 12 i 13, powstał całościowy, spójny i skuteczny system działań wszystkich jednostek oraz interesariuszy współtworzących rewitalizację. System, który jest powiązany z ogólnym systemem zarządzania miastem, gwarantujący spójność procedur, efektywne współdziałanie oraz wzajemne uzupełnianie się działań różnych instytucji zaangażowanych w proces rewitalizacji.

13 Informacja o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

W strefie oddziaływania inwestycji realizowanych w ramach Programu nie występują obiekty i obszary objęte ochroną na mocy zapisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.), w tym obszary NATURA 2000, jak też inne obiekty o wysokich wartościach przyrodniczych. Planowane przedsięwzięcia nie leżą w obrębie obszarów NATURA 2000 i nie mają żadnego wpływu na wyżej wymienione obszary.

Program nie wyznacza ram do realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, ani takich, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. z uwagi na charakter i zakres przedsięwzięć realizowanych w ramach PR można przyjąć, że ich funkcjonowanie nie będzie wiązało się ze znaczącymi emisjami zanieczyszczeń i energii do środowiska, a potencjalne oddziaływania ograniczą się do terenu objętego inwestycją. Planowane inwestycje, zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji, nie będą znacząco oddziaływać na środowisko, a tym samym nie będą stanowić żadnego zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt.

Inwestycje w ramach PR obejmują tereny już przekształcone w wyniku działalności człowieka. Konsekwencją projektowanych zmian nie będzie powstanie strat w przyrodzie, ani zaistnienie nowych czynników wpływających degradująco na środowisko. Przeciwnie, projekty zagospodarowania terenu przewidują wykonanie dodatkowych nasadzeń zieleni na terenach obecnie zdewastowanych, co przełoży się na poprawę stanu środowiska naturalnego na obszarze oddziaływania PR.

Ze względu na planowaną skalę i zakres przedsięwzięć, a przede wszystkim ich lokalizację, nie wystąpią oddziaływania na środowisko o transgranicznym charakterze.

W związku z powyższym, w trybie art. 48 i 49 oraz art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.) – Prezydent Miasta Piotrkowa Trybunalskiego wystąpił z pismem (z dnia 07.07.2016 r., znak DPF.062.1.2016) do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi (RDOŚ) oraz do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi (PWIS) o uzgodnienie możliwości odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku.

Zarówno RDOŚ (postanowienie z dnia 15 lipca 2016, znak: WOOS-II.411.322.2016.AJa), jak i PWIS (postanowienie z dnia 18 lipca 2016, znak: PWIS.NSOZNS.9022.1.397.2016.AK) uzgodnili odstąpienie od przeprowadzania strategicznej oceny niniejszego Programu Rewitalizacji.

Wobec powyższego, na podstawie art. 48 ust. 1 i art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2013 poz. 1235) oraz art. 123 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 23) – Prezydent Miasta Piotrkowa Trybunalskiego wydał postanowienie znak DPF.062.1.2016 o odstąpieniu od przeprowadzania strategicznej oceny Programu Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku. Pismem z dnia 03.08.2016 r., znak DPF.062.1.2016 przedmiotowe postanowienie zostało przekazane do wiadomości RDOŚ i PWIS.

Ponadto, zgodnie z dyspozycją art. 48 ust. 4 i art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach

oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2013 poz. 1235) – Prezydent Miasta Piotrkowa Trybunalskiego poinformował społeczeństwo o odstąpieniu od przeprowadzania strategicznej oceny Programu Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku – wydając dnia 01.08.2016 r. stosowne obwieszczenie, które zostało podane do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie:

1. na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta w Piotrkowie Trybunalskim,
2. w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Piotrkowa Trybunalskiego (www.bip.piotrkow.pl)
3. na stronie internetowej Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego (www.piotrkow.pl).

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA**

Marian Błaszczczyński